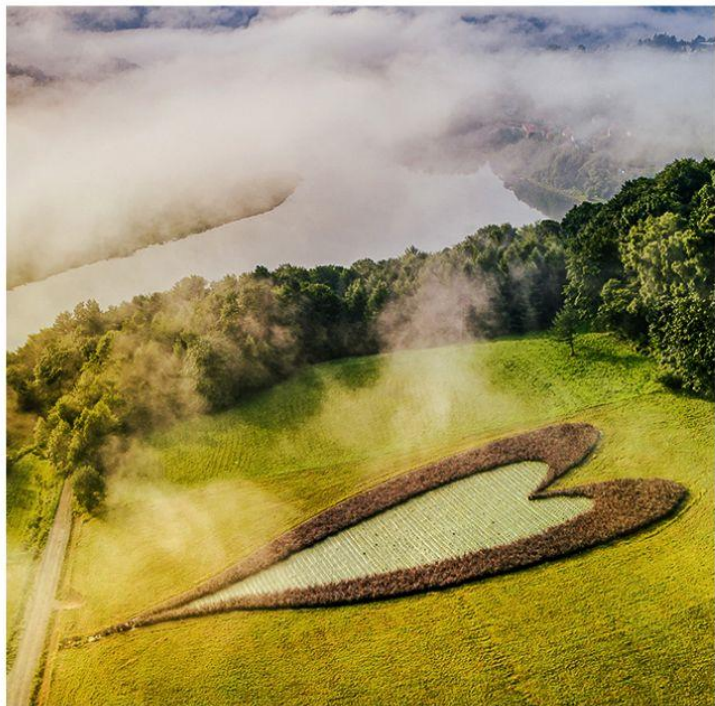

Urząd Marszałkowski
Województwa Podkarpackiego

**Raport z wykonania
Programu Ochrony
Środowiska
Województwa
Podkarpackiego
za lata
2023-2024**

Opracowanie:

Zakład Analiz Środowiskowych Eko-precyzja

43-450 Ustroń ul. Sikorskiego 10

tel. +48 512 110 314; fax (33) 487 63 98

biuro@eko-precyzja.eu

Zespół autorski:

Zespół autorów pod kierownictwem: mgr Paweł Czupryn

mgr inż. Karolina Ioannidis

mgr inż. Wiktoria Zochorek

mgr inż. Adrianna Siekierka

mgr inż. Oliwia Safin

Spis treści

Spis tabel	5
Spis rysunków	8
Wykaz skrótów	9
1. Podstawa prawna	11
2. Cel i zakres Raportu	11
3. Charakterystyka Województwa Podkarpackiego	12
3.1. Położenie	12
3.2. Demografia	13
3.3. Klimat	14
4. Ocena realizacji Programów Ochrony Środowiska w latach 2023-2024	16
4.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	18
4.1.1. Monitoring jakości powietrza	18
4.1.2. Wykonanie Programu ochrony powietrza oraz sprawozdań z ich realizacji	24
4.1.3. Sieć gazowa na terenie województwa podkarpackiego	28
4.1.4. Sieć ciepłownicza na terenie województwa podkarpackiego	29
4.1.5. Emisja komunikacyjna na terenie województwa podkarpackiego	30
4.1.6. Emisja przemysłowa na terenie województwa podkarpackiego	31
4.2. Zagrożenia hałasem	61
4.2.1. Hałas drogowy	62
4.2.2. Hałas szynowy	67
4.2.3. Hałas lotniczy	67
4.2.4. Hałas przemysłowy	67
4.2.5. Lokalna mapa hałasu	69
4.3. Pola elektromagnetyczne	83
4.4. Gospodarowanie wodami	87
4.4.1. Wody powierzchniowe	88
4.4.2. Wody podziemne	91
4.5. Gospodarka wodno-ściekowa	103
4.5.1 Sieć wodociągowa	103
4.5.2 Sieć kanalizacyjna	107
4.6. Zasoby geologiczne	119
4.7. Gleby	123
4.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	140
4.9. Zasoby przyrodnicze	151
4.10. Zagrożenia poważnymi awariami	176

5.	Wskaźniki środowiskowe dla województwa podkarpackiego	179
6.	Podsumowanie.....	192
7.	Streszczenie.....	198

Spis tabel

Tabela 1. Wykaz powiatów województwa podkarpackiego wraz z ich powierzchnią.	12
Tabela 2. Dane dotyczące ludności w województwie podkarpackim w latach 2022, 2023 i 2024.	13
Tabela 3. Wykaz celów głównych i obszarów działań stanowiących podstawę analiz w Raporcie za lata 2023 i 2024	16
Tabela 4. Wyniki klasyfikacji stref województwa podkarpackiego w latach 2023-2024 z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi.	21
Tabela 5. Udział powierzchni obszarów objętych przekroczeniami w odniesieniu do całej strefy	22
Tabela 6. Wartości wskaźnika średniego narażenia na pył PM _{2,5} na terenie miasta Rzeszowa w latach 2022, 2023, 2024	23
Tabela 7. Działania ujęte w sprawozdaniach z realizacji POP dla strefy miasto Rzeszów w latach 2023–2024	25
Tabela 8. Działania ujęte w sprawozdaniach z realizacji POP dla strefy podkarpackiej w latach 2023–2024.	26
Tabela 9. Charakterystyka sieci gazowej na terenie województwa podkarpackiego w latach 2022, 2023 i 2024	28
Tabela 10. Charakterystyka sieci ciepłowniczej na terenie województwa podkarpackiego w latach 2022, 2023 i 2024.	29
Tabela 11. Zmiany w infrastrukturze rowerowej oraz publicznym transporcie zbiorowym na terenie województwa podkarpackiego w latach 2022–2024	30
Tabela 12. Emisje zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych w latach 2022, 2023 i 2024	32
Tabela 13. Zestawienie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w latach 2022, 2023 i 2024 w powiatach i dużych miastach województwa podkarpackiego	33
Tabela 14. Zestawienie zadań realizowanych przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w obszarze interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza” w latach 2023-2024	37
Tabela 15. Zestawienie zadań realizowanych przez powiaty województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza” w latach 2023-2024	43
Tabela 16. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy i miasta województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza” w latach 2023-2024	47
Tabela 17. Zestawienie zadań realizowanych przez inne instytucje i podmioty działające na terenie województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza” w latach 2023-2024	56
Tabela 18. Wyniki pomiaru hałasu drogowego krótkookresowego w 2023 roku na terenie województwa podkarpackiego	62
Tabela 19. Wyniki pomiarów krótkookresowego poziomu hałasu w punktach oceny długookresowego poziomu hałasu na terenie województwa podkarpackiego w 2023 roku w porze dziennej	64
Tabela 20. Wyniki pomiarów krótkookresowego poziomu hałasu w punktach oceny długookresowego poziomu hałasu na terenie województwa podkarpackiego w 2023 roku w porze nocnej	65
Rysunek 3. Lokalizacja podmiotów zarejestrowanych w bazie EHALAS-P, przy których wykonano pomiary hałasu przemysłowego w 2023 roku	68

Tabela 21. Zestawienie zadań realizowanych przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w obszarze interwencji „Zagrożenia hałasem” w latach 2023-2024	71
Tabela 22. Zestawienie zadań realizowanych przez powiaty województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Zagrożenia hałasem” w latach 2023-2024	75
Tabela 23. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy i miasta województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Zagrożenia hałasem” w latach 2023-2024	78
Tabela 24. Zestawienie zadań realizowanych przez inne instytucje i podmioty województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Zagrożenia hałasem” w latach 2023-2024	81
Tabela 25. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Gospodarowanie wodami” w latach 2023-2024	95
Tabela 26. Zestawienie zadań realizowanych przez inne instytucje i podmioty województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Gospodarowanie wodami” w latach 2023-2024	99
Tabela 27. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie województwa podkarpackiego w latach 2022, 2023 i 2024	103
Tabela 28. Charakterystyka sieci wodociągowej z podziałem na powiaty i miasta na prawach powiatu w roku 2023 i 2024	104
Tabela 29. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie województwa podkarpackiego w latach 2022, 2023 i 2024	107
Tabela 30. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej z podziałem na powiaty i miasta na prawach powiatu w roku 2023 i 2024	108
Tabela 31. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Gospodarka wodno ściekowa” w latach 2023-2024	112
Tabela 32. Zestawienie zadań realizowanych przez inne instytucje i podmioty województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Gospodarka wodno-ściekowa” w latach 2023-2024	117
Tabela 33. Liczba aktualnie występujących złóż kopalin w województwie podkarpackim	119
Tabela 34. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy i miasta województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Zasoby geologiczne” w latach 2023-2024	121
Tabela 35. Liczba producentów ekologicznych prowadzących działalność w zakresie produkcji rolnej w województwie podkarpackim w latach 2022, 2023 i 2024	123
Tabela 36. Charakterystyka gruntów w województwie podkarpackim w latach 2022-2024	124
Tabela 37. Rozkład kategorii agronomicznej badanych gleb województwa podkarpackiego w okresie od 01.01.2023 do 31.12.2024	125
Tabela 38. Zestawienie odczynu pH badanych gleb województwa podkarpackiego w okresie od 01.01.2023 roku do 31.12.2024 roku	125
Tabela 39. Określenie potrzeby wapnowania badanych gleb województwa podkarpackiego w okresie od 01.01.2023 roku do 31.12.2024 roku	126
Tabela 40. Zawartość fosforu w badanych glebach województwa podkarpackiego w okresie od 01.01.2023 roku do 31.12.2024 roku	126
Tabela 41. Zawartość potasu w badanych glebach województwa podkarpackiego w okresie od 01.01.2023 roku do 31.12.2024 roku	127
Tabela 42. Zawartość magnezu w badanych glebach województwa podkarpackiego w okresie od 01.01.2023 roku do 31.12.2024 roku	127

Tabela 43. Zestawienie zadań realizowanych przez powiaty województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Gleby” w latach 2023-2024	129
Tabela 44. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Gleby” w latach 2023-2024	132
Tabela 45. Zestawienie zadań realizowanych przez inne instytucje i podmioty województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Gleby” w latach 2023-2024	136
Tabela 46. Odpady zebrane selektywnie na terenie województwa podkarpackiego w latach 2022, 2023 i 2024	140
Tabela 47. Zestawienie danych dotyczących odpadów komunalnych i dzikich wysypisk w województwie podkarpackim w latach 2022-2024	141
Tabela 48. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy i miasta województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów” w latach 2023-2024	144
Tabela 49. Zestawienie zadań realizowanych przez inne instytucje i podmioty województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów” w latach 2023-2024	148
Tabela 50. Wykaz form ochrony przyrody w województwie podkarpackim wraz z ich powierzchnią (stan na 31 grudnia 2024 roku)	151
Tabela 51. Zestawienie zadań realizowanych przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w obszarze interwencji „Zasoby przyrodnicze” w latach 2023-2024	153
Tabela 52. Zestawienie zadań realizowanych przez powiaty województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Zasoby przyrodnicze” w latach 2023-2024	157
Tabela 53. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy i miasta województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Zasoby przyrodnicze” w latach 2023-2024	160
Tabela 54. Zestawienie zadań realizowanych przez inne instytucje i podmioty województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Zasoby przyrodnicze” w latach 2023-2024	166
Tabela 55. Zestawienie wskaźników realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2020-2023 z perspektywą do 2027 roku ...	180
Tabela 56. Zestawienie wskaźników realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2024-2027 z perspektywą do 2031 roku ...	187
Tabela 57. Nakłady finansowe poniesione na każdy obszar interwencji w latach 2023-2024.	195

Spis rysunków

Rysunek 1. Zmiana liczby kobiet i mężczyzn w województwie podkarpackim w latach 2022-2024	14
Rysunek 2. Podział województwa podkarpackiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza	19
Rysunek 3. Lokalizacja podmiotów zarejestrowanych w bazie EHALAS-P, przy których wykonano pomiary hałasu przemysłowego w 2023 roku	68
Rysunek 4. Długość eksploatowanej sieci wodociągowej [km] w latach 2023-2024 na terenie województwa.	106
Rysunek 5. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km] w latach 2023-2024 na terenie województwa.	110
Rysunek 6. Udział kosztów poniesionych na realizację zadań z Programów Ochrony Środowiska w 2023 roku	196
Rysunek 7. Udział kosztów poniesionych na realizację zadań z Programów Ochrony Środowiska w 2024 roku	197

Wykaz skrótów

Nazwa skrótu	Wyjaśnienie
ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Rzeszowie
CRFOP	Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody
DK	Droga krajowa
DW	Droga Wojewódzka
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFRROW	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
FOGR	Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GDOŚ	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IGO	Inwazyjne gatunki obce
IUNG-PIB	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy w Puławach
jcwp	Jednolita część wód powierzchniowych
JCWPd	Jednolita część wód podziemnych
JST	Jednostka Samorządu Terytorialnego
KG PSP	Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej
KOWR	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
KPO	Krajowy Plan Odbudowy
KW PSP	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej
L_{Aeq}	Równoważny poziom dźwięku A
MKiŚ	Minister Klimatu i Środowiska
MPZP	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OSChR	Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza
OUG	Okręgowy Urząd Górniczy
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PEM	Pola elektromagnetyczne
PGW WP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PIG-PIB	Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
PODR	Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale
POG	Plan ogólny gminy
POH	Program ochrony środowiska przed hałasem
PoliŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
POP	Program Ochrony Powietrza
POŚ	Program Ochrony Środowiska
Poś	ustawa Prawo Ochrony Środowiska
poś	przydomowa oczyszczalnia ścieków
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PSP	Państwowa Straż Pożarna
PSPA	Potencjalni Sprawcy Poważnych Awarii
PSZOK	Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych

Nazwa skrótu	Wyjaśnienie
PUL	Plan Urządzenia Lasu
PZO	Plany Zadań Ochronnych
PZP	Plan Zagospodarowania Przestrzennego
RDLP	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie
RFIL	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
RFRD	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
RPO WP	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego
RWMŚ	Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SGRCHEM-EKO	Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Chemiczno-Ekologicznego
SMH	Strategiczna Mapa Hałasu
SUW	Stacja Uzdatniania Wody
UE	Unia Europejska
UKE	Urząd Komunikacji Elektronicznej
UMWP	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WPGO	Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami
WSSE	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
ZDR	Zakłady Dużego Ryzyka
ZDW	Zarząd Dróg Wojewódzkich
ZZR	Zakłady Zwiększonego Ryzyka

1. Podstawa prawna

Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2025 r., poz. 647) zwanej dalej Poś organ wykonawczy województwa tj. Zarząd Województwa Podkarpackiego sporządza co dwa lata raport z realizacji programu ochrony środowiska, który przedstawia Sejmikowi Województwa Podkarpackiego. Po przedstawieniu raportu Sejmikowi dokument ten zostaje przekazany Ministrowi Środowiska.

„Program Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2020-2023 z Perspektywą do 2027 roku” został przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego nr XXXI/521/21 z dnia 19 stycznia 2021 roku.

„Program Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2024-2027 z Perspektywą do 2031 roku” został przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego nr LXXI/1229/24 z dnia 26 lutego 2024 roku.

Opracowany raport z realizacji Programów zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2024 r., poz. 1112) podlega zamieszczeniu w Biuletynie Informacji Publicznej.

2. Cel i zakres Raportu

Celem Raportu jest ocena stopnia oraz efektów realizacji przyjętych działań, zapisanych w Programach, a także przedstawienie osiągniętych postępów w zakresie poprawy stanu środowiska naturalnego. Niniejszy Raport opracowano na podstawie analizy realizacji zadań zawartych w dwóch dokumentach strategicznych: „Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2020-2023 z Perspektywą do 2027 roku” oraz „Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2024-2027 z Perspektywą do 2031 roku”. Raport obejmuje okres od 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2024 roku.

Metodyka przygotowania niniejszego Raportu obejmuje ocenę opisową, analizę wskaźników, zestawienie i analizę kosztów oraz podsumowanie.

W dokumencie zostały opisane działania realizowane lub współfinansowane przez jednostki Samorządu Województwa Podkarpackiego, w tym Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie, Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich oraz jednostki oświatowe i kulturalne. Raport obejmuje także inicjatywy realizowane bądź współfinansowane przez instytucje rządowe, samorządy terytorialne, fundusze ekologiczne, przedsiębiorstwa oraz inne podmioty. Dane do raportu zostały pozyskane na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego.

Wartości wskaźników środowiskowych zostały określone przy wykorzystaniu danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (GIOŚ) oraz Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie (WIOŚ).

Biorąc pod uwagę fakt, iż raportowany okres dotyczy lat 2023-2024, w opracowaniu przyjęto stan prawny obowiązujący w raportowanym okresie.

3. Charakterystyka Województwa Podkarpackiego

3.1. Położenie

Województwo Podkarpackie znajduje się w południowo-wschodniej części Polski. Od wschodu graniczy z Ukrainą, od południa – ze Słowacją, od zachodu – z województwem małopolskim, od północnego zachodu – z województwem świętokrzyskim i od północy – z województwem lubelskim. Zajmuje powierzchnię 1 784 573 ha, co stanowi 5,7% powierzchni kraju i pod tym względem zajmuje 11 miejsce wśród województw Polski.

Pod względem administracyjnym województwo dzieli się na 160 gmin, 21 powiatów ziemskich i 4 powiaty grodzkie (miasta na prawach powiatu: Rzeszów, Krosno, Tarnobrzeg, Przemyśl). Stolicą województwa i największym ośrodkiem miejskim jest Rzeszów.

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie powiatów województwa podkarpackiego wraz z informacją o ich powierzchni.

Tabela 1. Wykaz powiatów województwa podkarpackiego wraz z ich powierzchnią.

L.p.	Powiat	Powierzchnia [ha]
1.	Bieszczadzki	113915
2.	Brzozowski	53933
3.	Dębicki	77704
4.	Jarosławski	102889
5.	Jasielski	83086
6.	Kolbuszowski	77316
7.	Krośnieński	99195
8.	Leski	83490
9.	Leżajski	58386
10.	Lubaczowski	130830
11.	Łańcucki	45184
12.	Mielecki	88050
13.	Niżański	78557
14.	Przemyski	121116
15.	Przeworski	69784
16.	Ropczycko-Sędziszowski	54830
17.	Rzeszowski	114474
18.	Sanocki	115642
19.	Stalowowolski	83174
20.	Strzyżowski	50347

L.p.	Powiat	Powierzchnia [ha]
21.	Tarnobrzegi	52106
22.	Powiat m. Rzeszów	12901
23.	Powiat m. Krosno	4471
24.	Powiat m. Tarnobrzeg	8540
25.	Powiat m. Przemyśl	4617

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, stan na 31.12.2024 rok
[data dostępu: 07.08.2025 rok]

3.2. Demografia

Według danych na 31 grudnia 2024 roku, województwo podkarpackie zamieszkiwało 2 062 997 osób. Średnia gęstość zaludnienia w 2024 roku wyniosła 2 149 osób na kilometr kwadratowy(km²). Ludność wiejska liczyła 1 216 346 osób, natomiast miejska 846 651 osób. Dane te wskazują, że znaczna część mieszkańców województwa zamieszkuje obszary wiejskie.

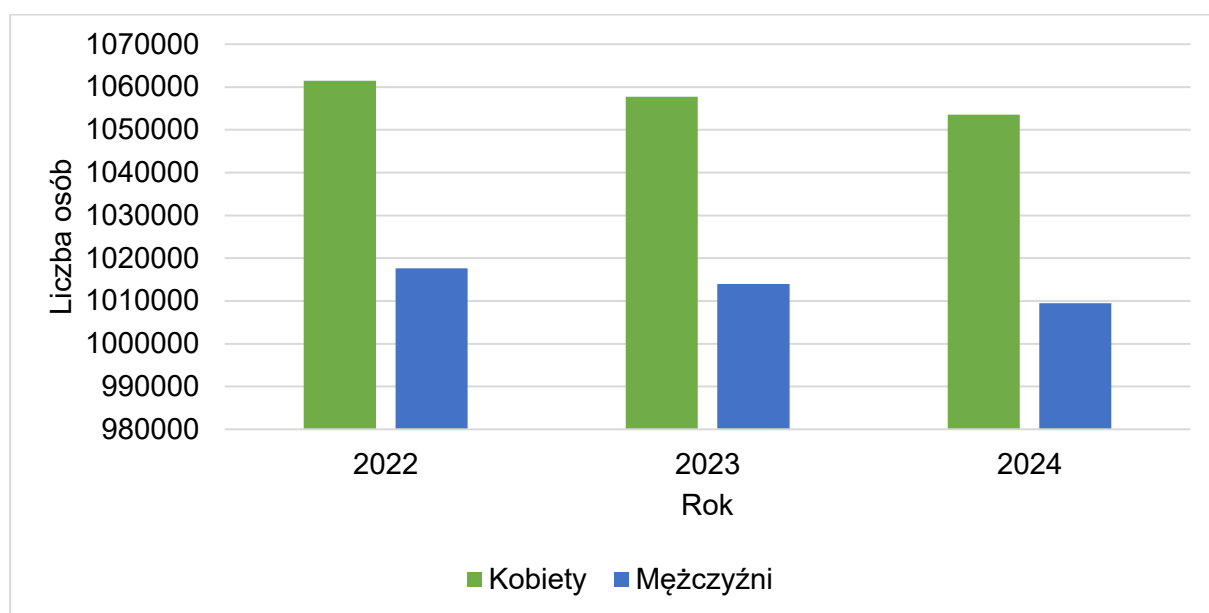
W poniższej tabeli przedstawiono informacje dotyczące stanu ludności województwa podkarpackiego w latach 2022-2024.

Tabela 2. Dane dotyczące ludności w województwie podkarpackim w latach 2022, 2023 i 2024

Rok	Liczba mieszkańców [os.]	Gęstość zaludnienia [os/km ²]	Kobiety [os.]	Mężczyźni [os.]
2022	2079098	2215	1061474	1017624
2023	2071676	2182	1057730	1013946
2024	2062997	2149	1053566	1009431

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, stan na 31.12.2024 rok
[data dostępu: 07.08.2025 rok]

Na poniższym wykresie graficznie przedstawiono zmianę liczby kobiet i mężczyzn w województwie podkarpackim w latach 2022-2024.

Rysunek 1. Zmiana liczby kobiet i mężczyzn w województwie podkarpackim w latach 2022-2024

Źródło: [Bank Danych Lokalnych GUS](#), stan na 31.12.2024 rok [data dostępu: 07.08.2025 rok]

3.3. Klimat

Województwo podkarpackie położone jest w strefie klimatu umiarkowanego o cechach przejściowych, na styku klimatu morskiego Europy północno-zachodniej oraz kontynentalnego klimatu wschodnioeuropejskiego. Klimat regionu kształtowany jest przede wszystkim przez napływające z zachodu ciepłe i wilgotne masy powietrza polarnomorskiego, a rzadziej przez suche i chłodne masy polarnokontynentalne, napływające ze wschodu, z obszarów Europy Wschodniej i Azji. Wpływ mas powietrza arktycznego, zwrotnikowego oraz innych jest w tym rejonie zdecydowanie mniejszy.

Województwo podkarpackie można podzielić na trzy główne regiony klimatyczne:

- region górski, obejmujący Bieszczady, Beskid Niski i Góry Sanocko – Turczańskie,
- region podgórski, czyli Pogórze Karpackie,
- region kotlin podgórskich, w tym Kotlinę Sandomierską.

W niektórych częściach Beskidu Niskiego występuje klimat zaciszny górskich.

Charakterystyczną cechą południowej części województwa jest obecność wiatrów fenowych – silnych, długotrwałych wiatrów najczęściej wiejących z kierunku południowego, a rzadziej południowo-wschodniego lub południowo-zachodniego. Ich siła i kierunek są silnie uzależnione od ukształtowania terenu. Wiatry fenowe występują głównie w okresie późnej jesieni, zimą (szczególnie w lutym) oraz wczesną wiosną, rzadziej latem. Charakteryzują się prędkością przekraczającą 10 m/s. W czasie ich trwania obserwuje się spadek ciśnienia i wilgotności powietrza. Nagłe napływy ciepłych mas powietrza z południa powodują zimą odwilże, natomiast jesienią – nadmierne przesuszenie gleby. W okresach śnieżnych zimy mogą powodować powstawanie wielometrowych zaspy, a także wywoływać erozję wietrzną gleb.

Okolice Dukli wyróżniają się ponadto silnymi wiatrami, które wieją znad Niziny Węgierskiej i wykorzystują znaczne obniżenie terenu Karpat w rejonie Przełęczy Dukielskiej. Są to tzw. wiatry dukielskie.¹

Obszar województwa podkarpackiego w swej środkowej i północnej części w roku 2024 należał do jednego z najcieplejszych rejonów w kraju. Średnia temperatura roczna w Rzeszowie wyniosła 11,3°C i była wyższa o 0,8°C w porównaniu z rokiem 2023. Najcieplejszymi miesiącami roku 2024 był lipiec i sierpień. Najchłodniejszym miesiącem był styczeń ze średnią temperaturą miesięczną -0,4°C. Był to jedyny miesiąc roku 2024, w którym średnia temperatura miesięczna spadła poniżej zera. Absolutna temperatura minimalna odnotowana została w styczniu (-21,2°C), natomiast absolutna temperatura maksymalna wystąpiła w lipcu (35,2°C).

Średnia roczna prędkość wiatru w województwie podkarpackim wyniosła 3,6 m/s. Najwyższe miesięczne prędkości wiatru na poziomie >4 m/s odnotowano w styczniu, lutym i grudniu. Maksymalne prędkości wiatru w porywie wyniosły od 16 m/s do 23 m/s. Największe porywy wiatru (> 20 m/s) odnotowano w grudniu.

W 2024 roku roczny opad w Rzeszowie wyniósł 521,8 mm. W rozkładzie miesięcznym najwyższe sumy opadów w Rzeszowie wystąpiły w styczniu i wrześniu (odpowiednio: 75,7 mm i 61,9 mm), zaś najniższe, poniżej 20 mm - w listopadzie i grudniu. W 2024 roku liczba dni z opadem w Rzeszowie wyniosła 194. Najwięcej dni z opadem odnotowano w styczniu, zaś najmniej w sierpniu.²

¹ Źródło: Podkarpackie w liczbach – RDOŚ w Rzeszowie [data dostępu: 07.08.2025 rok]

² Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim – Raport wojewódzki za rok 2024

4. Ocena realizacji Programów Ochrony Środowiska w latach 2023-2024

Program ochrony środowiska określa strategiczne kierunki działań zmierzających do poprawy jakości środowiska oraz minimalizacji negatywnego wpływu działalności człowieka na jego stan.

W Programach wyznaczonych zostało 10 obszarów interwencji, które zostały zestawione w poniższej tabeli wraz z przypisanymi im celami.

Tabela 3. Wykaz celów głównych i obszarów działań stanowiących podstawę analiz w Raporcie za lata 2023 i 2024

Obszar interwencji	Cel interwencji ¹	Cel interwencji ²
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zapewnienie dobrego stanu środowiska w zakresie powietrza oraz adaptacja do zmian klimatu	Planowanie strategiczne uwzględniające zmiany klimatu
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zapewnienie dobrego stanu środowiska w zakresie powietrza oraz adaptacja do zmian klimatu	Poprawa jakości powietrza
Zagrożenie hałasem	Poprawa klimatu akustycznego w województwie podkarpackim	Poprawa klimatu akustycznego
Pola elektromagnetyczne	Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi
Gospodarka wodna	Przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla społeczeństwa i gospodarki	Zrównoważona gospodarka wodna
Gospodarka wodno-ściekowa	Zrównoważone gospodarowanie wodami dla zapewnienia zapotrzebowania na wodę dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód	Racjonalna gospodarka wodno-ściekowa
Zasoby geologiczne	Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczenie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych	Ochrona i racjonalna gospodarka zasobami geologicznymi wraz z minimalizacją negatywnego wpływu na środowisko

Obszar interwencji	Cel interwencji ¹	Cel interwencji ²
Gleby	Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb oraz minimalizowanie i usuwanie skutków zmian klimatu, w tym osuwisk	Ochrona powierzchni ziemi, gleb oraz minimalizowanie i usuwanie skutków zmian klimatu, w tym osuwisk
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zagospodarowanie odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, ukierunkowane na gospodarkę o obiegu zamkniętym	Racjonalna gospodarka odpadami
Zasoby przyrodnicze	Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawienie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu, zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	Ochrona i zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych; Ochrona oraz tworzenie zieleni na terenach zabudowanych; Prowadzenie trwale zróżnicowanej gospodarki leśnej
Zagrożenie poważnymi awariami	Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków

Źródło:

- 1) Program ochrony środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2020-2023 z perspektywą do 2027 r.
- 2) Program ochrony środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2024-2027 z perspektywą do 2031 r.

4.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

4.1.1. Monitoring jakości powietrza³

Jakość powietrza w województwie podkarpackim zależy od wielu zróżnicowanych czynników, takich jak: warunki klimatyczne, emisje zanieczyszczeń przemysłowych, energetycznych, komunikacyjnych, „niska emisja” z budynków mieszkalnych, a także napływ mas powietrza z innych, odległych rejonów.

W latach 2023 i 2024 na terenie województwa podkarpackiego prowadzony był monitoring jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS), realizowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 r., poz. 647), w szczególności art. 89 i art. 91, organy administracji publicznej zobowiązane są do systematycznej oceny jakości środowiska, w tym do corocznej oceny stanu powietrza atmosferycznego.

Roczna ocena jakości powietrza jest prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. z 2024 r., poz. 870). Są to równocześnie substancje, dla których w prawie krajowym (rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu) i w dyrektywach UE (2008/50/WE i 2004/107/WE) określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych / docelowych / celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin.

Załącznik ustawy POŚ zawiera następujące grupy stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza w Polsce:

- aglomeracje o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasta o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa.

Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia, jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z klas:

- w klasyfikacji podstawowej:
 - klasa A – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekraczający poziomu dopuszczalnego/docelowego,
 - klasa C – poziom stężeń zanieczyszczenia powyżej poziomu dopuszczalnego/docelowego,
- w klasyfikacji dodatkowej:
 - klasa A1 – brak przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM_{2,5}, dla fazy II, tj. ≤20 µg/m³;
 - klasa C1 – odnotowano przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM_{2,5}, dla fazy II, tj. >20 µg/m³;

³ Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim – Raport wojewódzki za rok 2023 i 2024

- klasa D1 – poziom stężeń ozonu nie przekraczający poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 – poziom stężeń ozonu powyżej poziomu celu długoterminowego.

W województwie podkarpackim klasyfikacji jakości powietrza dokonuje się w dwóch strefach: mieście Rzeszów i strefie podkarpackiej, które zostały przedstawione na poniższym zdjęciu.

Rysunek 2. Podział województwa podkarpackiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim raport wojewódzki za rok 2024

W roku 2023 i 2024 na terenie województwa podkarpackiego, na potrzeby rocznej oceny jakości powietrza stosowano pomiary intensywne – wykonywane na stałych stanowiskach, obejmujące: pomiary automatyczne i pomiary manualne prowadzone codziennie, oraz pomiary wskaźnikowe - w przypadku stacji pomiarowych, na których z powodu awarii serie roczne nie uzyskały pokrycia wymaganego dla pomiarów intensywnych: stacja pomiarowa w Krempnej (serie roczne SO₂, NO_x i O₃), stacja pomiarowa w Jaśle (seria roczna O₃).

W roku 2023 i 2024 na terenie województwa funkcjonowało 19 stacji pomiarowych obsługiwanych przez GIOŚ – Centralne Laboratorium Badawcze w Rzeszowie.

W ramach rocznej oceny jakości powietrza za rok 2023 wykorzystano dane pochodzące z 71 stanowisk pomiarowych, z czego na 39 z nich prowadzono pomiary automatyczne, natomiast na pozostałych – pomiary manualne.

W roku 2024 zakres oceny rozszerzono, obejmując łącznie 80 stanowisk pomiarowych, przy czym liczba punktów z pomiarem automatycznym pozostała bez zmian i wyniosła 39, a pozostałe stanowiska opierały się na metodach manualnych.

Przy analizowaniu poniższych danych należy mieć na uwadze, że nadanie klasy C dla danej strefy nie oznacza, że poziom dopuszczalny lub docelowy został przekroczony w całej strefie, a jedynie w co najmniej jednym punkcie pomiarowym tej strefy.

Stan jakości powietrza w strefach województwa podkarpackiego w latach 2023-2024 został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 4. Wyniki klasyfikacji stref województwa podkarpackiego w latach 2023-2024 z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi.

Rok	Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P
2023	miasto Rzeszów	A	A	A	A	A ¹	A	A1 ²	A	A	A	A	A
2023	strefa podkarpacka	A	A	A	A	A ¹	A	A1 ²	A	A	A	A	C
2024	miasto Rzeszów	A	A	A	A	A ¹	A	A1 ²	A	A	A	A	A
2024	strefa podkarpacka	A	A	A	A	A ¹	A	A1 ²	A	A	A	A	C

¹ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2,

² Dla PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefy uzyskały klasę A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim – Raport wojewódzki za rok 2023 i 2024

W latach 2023-2024 poziomy zanieczyszczeń gazowych (dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen) na terenie województwa podkarpackiego nie przekroczyły obowiązujących norm, co pozwoliło zaklasyfikować strefy: miasto Rzeszów i strefę podkarpacką do klasy A.

Dla pyłu PM10 dotrzymano dopuszczalnych poziomów średniorocznych i dobowych – obie strefy również uzyskały klasę A.

W zakresie pyłu PM2,5 (faza II) także nie odnotowano przekroczeń – strefy miasto Rzeszów i strefa podkarpacka otrzymały klasę A1. W dodatkowej klasyfikacji dla fazy I (zakończonej w 2019 r.) obie strefy uzyskały klasę A.

Poziomy dopuszczalne i docelowe dla metali ciężkich w pyłe PM10 (arsen, kadm, nikiel, ołów) zostały zachowane – strefy zakwalifikowano do klasy A.

W 2023 roku w przypadku benzo(a)pirenu, w strefie miasto Rzeszów dotrzymano poziomu docelowego (klasa A), natomiast w strefie podkarpackiej stwierdzono przekroczenia w dwóch punktach miejskich. W obszarach ochrony uzdrowiskowej (Iwonicz-Zdrój, Rymanów-Zdrój) normy zostały zachowane. Strefa podkarpacka otrzymała klasę C.

W 2024 roku na terenie strefy miasto Rzeszów dotrzymany został średnioroczny poziom docelowy benzo(a)pirenu. Strefa otrzymała klasę A. Natomiast na terenie strefy podkarpackiej wyniki pomiarów wykazały przekroczenie wartości docelowej B(a)P w sześciu punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenach miejskich. Na objętych pomiarami obszarach ochrony uzdrowiskowej poziom docelowy benzo(a)pirenu został dotrzymany (Iwonicz-Zdrój, Rymanów-Zdrój). Strefa podkarpacka zaliczona została do klasy C.

Dla ozonu dotrzymany został poziom docelowy w zakresie stężenia 8-godzinnego w obu strefach zaliczonych do klasy A. Nie został natomiast dotrzymany poziom celu długoterminowego ozonu pod kątem kryterium ochrony zdrowia ludzi w obu strefach, którym przypisano klasę D2

W ramach Rocznej Oceny Jakości Powietrza opracowywanej przez GIOŚ, oprócz przypisania klas poszczególnym zanieczyszczeniom, określono również obszary, na których doszło do przekroczenia poziomów dopuszczalnych, wraz z procentowym udziałem tych terenów w powierzchni całej strefy.

Tabela 5. Udział powierzchni obszarów objętych przekroczeniami w odniesieniu do całej strefy

ROK 2023	Udział obszaru przekroczenia w powierzchni strefy [%]	Udział obszaru przekroczenia w powierzchni strefy [%]
Nazwa strefy	B(a)P ¹	O ₃ ²
Miasto Rzeszów	-	87,7
Strefa podkarpacka	0,2	75

ROK 2024	Udział obszaru przekroczenia w powierzchni strefy [%]	Udział obszaru przekroczenia w powierzchni strefy [%]
Nazwa strefy	B(a)P ¹	O ₃ ²
Miasto Rzeszów	-	100
Strefa podkarpacka	0,8 ¹	99

¹ – poziom docelowy,

² – poziom celu długoterminowego,

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim – Raport wojewódzki za rok 2023 i 2024

Corocznie Minister Klimatu i Środowiska publikuje obwieszczenie w sprawie wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5}, sporządzone na podstawie danych przekazanych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Obwieszczenie obejmuje obszary dużych miast i aglomeracji.”

W poniższej tabeli przedstawiono wartości wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} na terenie miasta Rzeszowa.

Tabela 6. Wartości wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} na terenie miasta Rzeszowa w latach 2022, 2023, 2024

Parametr	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Wartości wskaźnika średniego narażenia na pył PM _{2,5} [µg/m ³]	16	16	15

Źródło: Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} w dużych miastach i aglomeracjach za lata 2022, 2023, 2024

W latach 2022 i 2023 wartość wskaźnika średniorocznego narażenia na pył PM_{2,5} wynosiła 16 µg/m³. W 2024 roku wskaźnik ten zmniejszył się i osiągnął poziom 15 µg/m³.

4.1.2. Wykonanie Programu ochrony powietrza oraz sprawozdań z ich realizacji

Z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}, a także w związku z realizacją krajowego celu redukcji narażenia oraz uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu i Planu Działań Krótkoterminowych, Sejmik Województwa Podkarpackiego w dniu 21 grudnia 2023 roku przyjął uchwały:

- Uchwała Nr LXIX/1185/23 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 21 grudnia 2023 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych”,
- Uchwała Nr LXIX/1184/23 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 21 grudnia 2023 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych”.

Oba dokumenty zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego w dniu 12 stycznia 2024 r. (pod poz. 296 dla uchwały LXIX/1185/23 i pod poz. 297 dla uchwały LXIX/1184/23).

Sprawozdania z realizacji Programów Ochrony Powietrza (POP) to dokumenty, które zawierają informacje o postępach w realizacji celów i zadań określonych w wojewódzkich programach ochrony powietrza oraz planach działań krótkoterminowych. Obowiązek ich sporządzania wynika z przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 r., poz. 647). Zgodnie z art. 94 ust. 2a pkt 1 tej ustawy, zarząd województwa zobowiązany jest do corocznego przekazywania właściwemu ministrowi do spraw klimatu oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska sprawozdania okresowego z realizacji działań naprawczych wynikających z programu ochrony powietrza lub jego aktualizacji (art. 91), a także z planu działań krótkoterminowych (art. 92). Termin złożenia sprawozdania przypada do dnia 31 marca każdego roku – za poprzedni rok kalendarzowy. Ponadto, zgodnie z art. 94 ust. 2a pkt 2, po zakończeniu realizacji programu ochrony powietrza lub planu działań krótkoterminowych, zarząd województwa zobowiązany jest do przekazania sprawozdania końcowego w terminie 6 miesięcy od zakończenia realizacji danego programu lub planu.

W poniższych tabelach przedstawiono działania zrealizowane w ramach Programu ochrony powietrza w latach 2023 i 2024 w strefach: miasto Rzeszów i strefie podkarpackiej.

Tabela 7. Działania ujęte w sprawozdaniach z realizacji POP dla strefy miasto Rzeszów w latach 2023–2024

Działanie naprawcze	Efekt rzeczowy działania naprawczego	Rok 2023	Rok 2024
Ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza z ogrzewania indywidualnego	Liczba wymienionych nieefektywnych źródeł ciepła	346 szt.	109 szt.
Prowadzenie działań kontrolnych	Liczba przeprowadzonych kontroli:	120 szt.	560 szt.
Prowadzenie działań kontrolnych	Liczba wykroczeń:	-	36 szt.
Prowadzenie działań kontrolnych	Liczba wystawionych mandatów:	7 szt.	36 szt.
Prowadzenie działań kontrolnych	Liczba spraw skierowanych do sądu:	2 szt.	-
Wspomaganie samorządów gminnych i mieszkańców gmin we wdrażaniu uchwały antysmogowej	Istnienie ogólnodostępnej platformy internetowej zawierającej bazę wiedzy na temat uchwały antysmogowej i jakości powietrza	tak	-
Stworzenie przez samorząd gminny systemu wsparcia wymiany źródeł ciepła na ekologiczne dla osób fizycznych	Liczba programów w jakich gmina pozyskała wsparcie:	1 szt.	-
Stworzenie przez samorząd gminny systemu wsparcia wymiany źródeł ciepła na ekologiczne dla osób fizycznych	Liczba udzielonych porad i konsultacji mieszkańcom:	2325 szt.	-
Zwiększanie udziału zieleni	Powierzchnia nowo nasadzonej zieleni:	1,4759 ha	1,1914 ha
Edukacja ekologiczna	Udział w ogólnopolskich akcjach edukacyjnych:	2 szt.	-
Edukacja ekologiczna	Liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych dotyczących czystości powietrza:	11 szt.	59 szt.
Edukacja ekologiczna	Szacunkowa liczba osób objętych działaniami edukacyjnymi:	6775 os.	9446

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z realizacji Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów i strefy podkarpackiej za rok 2023 i 2024

Tabela 8. Działania ujęte w sprawozdaniach z realizacji POP dla strefy podkarpackiej w latach 2023–2024.

Działanie naprawcze	Efekt rzeczowy działania naprawczego	Rok 2023	Rok 2024
Ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza z ogrzewania indywidualnego	Wymiana nieefektywnych źródeł ciepła	8863 szt.	8 617 szt.
Ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza z ogrzewania indywidualnego	Liczba budynków poddanych termomodernizacji	-	2619 szt.
Prowadzenie działań kontrolnych	Liczba przeprowadzonych kontroli:	7322 szt.	8388 szt.
Prowadzenie działań kontrolnych	Liczba wykroczeń/pouczeń:	1194 szt.	1414/1220 szt.
Prowadzenie działań kontrolnych	Liczba wystawionych mandatów:	50 szt.	89 szt.
Prowadzenie działań kontrolnych	Liczba spraw skierowanych do sądu:	1700 szt.	105 szt.
Wspomaganie samorządów gminnych i mieszkańców gmin we wdrażaniu uchwały antysmogowej	Istnienie ogólnodostępnej platformy internetowej zawierającej bazę wiedzy na temat uchwały antysmogowej i jakości powietrza	tak	-
Wspomaganie samorządów gminnych i mieszkańców gmin we wdrażaniu uchwały antysmogowej	Liczba gmin dla których zorganizowano kampanie informacyjno-doradczą w zakresie poprawy jakości powietrza	320 szt.	-
Stworzenie przez samorząd gminny systemu wsparcia wymiany źródeł ciepła na ekologiczne dla osób fizycznych	Liczba programów w jakich gmina pozyskała wsparcie:	181 szt.	-

Działanie naprawcze	Efekt rzeczowy działania naprawczego	Rok 2023	Rok 2024
Stworzenie przez samorząd gminny systemu wsparcia wymiany źródeł ciepła na ekologiczne dla osób fizycznych	Liczba udzielonych porad i konsultacji mieszkańcom:	67159 szt.	-
Zwiększanie udziału zieleni	Powierzchnia nowo nasadzonej zieleni:	35,3477 ha	43,3887 ha
Edukacja ekologiczna	Udział w ogólnopolskich akcjach edukacyjnych:	825 szt.	
Edukacja ekologiczna	Liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych dotyczących czystości powietrza:	991szt.	1227 szt.
Edukacja ekologiczna	Szacunkowa liczba osób objętych działaniami edukacyjnymi:	3009008 os.	3898338 os.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z realizacji Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów i strefy podkarpackiej za rok 2023 i 2024

Wymiana konwencjonalnych, tradycyjnych systemów grzewczych, wykorzystujących paliwa kopalne na ekologiczne takie jak kotły gazowe czy pompy ciepła przyczynia się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza.

4.1.3. Sieć gazowa na terenie województwa podkarpackiego

Rozwój sieci gazowej przyczynia się do poprawy jakości powietrza, ponieważ umożliwia rezygnację z ogrzewania budynków paliwami stałymi na rzecz czystszej gazu.

W poniższej tabeli przedstawiono zmiany w infrastrukturze gazowej na terenie województwa podkarpackiego w latach 2022, 2023 i 2024.

Tabela 9. Charakterystyka sieci gazowej na terenie województwa podkarpackiego w latach 2022, 2023 i 2024

Parametr	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Długość czynnej sieci gazowej ogółem [km]	21364,9	21497,1	21619,9
Przyłącza do budynków ogółem [szt.]	393366	399132	450820
Przyłącza do budynków mieszkalnych [szt.]	377169	382884	389446
Odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe) [szt.]	545449	559281	542302
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem [gospodarstwa domowe]	249501	254387	255685
Ludność korzystająca z sieci gazowej ogółem [osoba]	1614125	1627233	1628778
Zużycie gazu przez gospodarstwa domowe [MWh]	3515771,8	3446652,8	3422318,4
Zużycie gazu na cele ogrzewania mieszkań [MWh]	3009609	2907497,8	2893073,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, stan na dzień 31.12. 2024 rok
[data dostępu: 30.09.2025 rok]

Jak wynika z danych przedstawionych w powyższej tabeli, z każdym rokiem zwiększa się długość czynnej sieci gazowej oraz wzrasta liczba przyłączy do budynków. Przyczynia się to do poprawy jakości powietrza w regionie.

4.1.4. Sieć ciepłownicza na terenie województwa podkarpackiego

Rozwój sieci ciepłowniczej również ma istotny wpływ na poprawę jakości powietrza w regionie. Rozbudowa systemów ciepłowniczych przyczynia się do ograniczenia niskiej emisji, będącej jednym z głównych źródeł zanieczyszczenia powietrza w sezonie grzewczym. Zastępowanie indywidualnych pieców, często przestarzałych i zasilanych paliwami stałymi, ciepłem systemowym pozwala na znaczne ograniczenie emisji pyłów zawieszonych, tlenków azotu, siarki oraz wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, w tym benzo(a)pirenu.

Poniższa tabela przedstawia charakterystykę sieci ciepłowniczej na terenie województwa podkarpackiego w latach 2022, 2023 i 2024.

Tabela 10. Charakterystyka sieci ciepłowniczej na terenie województwa podkarpackiego w latach 2022, 2023 i 2024

Parametr	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Długość sieci ciepłej przesyłowej i rozdzielczej [km]	688,1	674,2	652,9
Długość przyłączy do budynków [km]	362,1	361,3	355,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, stan na 31.12.2024 rok
[data dostępu: 30.09.2025 rok]

Analiza danych dotyczących sieci ciepłowniczej na terenie województwa podkarpackiego wskazuje, że w latach 2022-2024 długość sieci ciepłej oraz długość przyłączy do budynków maleje z roku na rok.

4.1.5. Emisja komunikacyjna na terenie województwa podkarpackiego

Zanieczyszczenia komunikacyjne w postaci pyłów powstają głównie w wyniku ścierania się hamulców, opon i nawierzchni dróg oraz unosu zanieczyszczeń z powierzchni dróg, natomiast tlenki azotu są emitowane z rur wydechowych.

Transport drogowy stanowi znaczące źródło emisji tlenków azotu w województwie podkarpackim. W 2023 roku jego udział w całkowitej emisji tej grupy zanieczyszczeń wyniósł 46,1%, natomiast w 2024 roku – 38,9%. Największe natężenie emisji z sektora transportu drogowego odnotowuje się na obszarach miejskich, w szczególności w Rzeszowie oraz wzdłuż głównych tras komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu. W regionie są to przede wszystkim autostrada A4, droga ekspresowa S19 oraz wybrane odcinki dróg wojewódzkich prowadzące do większych ośrodków miejskich.

Miasto Rzeszów odpowiadało w 2023 roku za 6,9% emisji tlenków azotu oraz ponad 6,3% emisji pyłów PM10 i PM2,5 w skali całego województwa. W roku 2024 wartości te wyniosły odpowiednio 5,2% oraz ponad 5,3%.

W skali kraju województwo podkarpackie w 2024 roku było odpowiedzialne za około 4,2% emisji zanieczyszczeń z transportu drogowego, w tym tlenków azotu oraz pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5.⁴ Z tego względu niezwykle ważne staje się podejmowanie działań mających na celu ograniczenie emisji komunikacyjnej.

W raportowanych latach województwo realizowało szereg inicjatyw związanych z budową, rozbudową i modernizacją dróg, rozwojem infrastruktury rowerowej, w tym budową nowych ścieżek dla rowerów, a także rozwojem komunikacji miejskiej.

W poniższej tabeli przedstawiono parametry infrastruktury sprzyjającej ograniczeniu emisji komunikacyjnej w latach 2022, 2023 i 2024.

Tabela 11. Zmiany w infrastrukturze rowerowej oraz publicznym transporcie zbiorowym na terenie województwa podkarpackiego w latach 2022–2024

Parametr	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Długość dróg dla rowerów [km]	745,9	808,6	876,2
System rowerów publicznych [szt.]	2	2	1
Ilość stacji rowerowych [szt.]	12	15	15
Ilość rowerów ogółem [szt.]	130	160	150
Wypożyczenia rowerów [szt.]	85597	97147	90105
Ilość czynnych przystanków autobusowych, tramwajowych, wspólnych dla tramwajów i autobusów	10621	10751	11007

⁴ Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim – Raport wojewódzki za rok 2023 i 2024

Parametr	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Liczba parkingów w systemie „parkuj i jedź” [szt.]	20	20	20
Liczba przewozów pasażerskich komunikacją miejską [mln osób]	44,8	45,1	46,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, stan na 31.12.2024 rok
[data dostępu: 23.09.2025 rok]

W 2023 roku, w porównaniu do roku 2022, wzrosła liczba stacji rowerowych oraz liczba wypożyczenia rowerów. Natomiast w roku 2024 liczba wypożyczenia rowerów zmalała w porównaniu z rokiem poprzednim. Odnotowano zwiększenie liczby czynnych przystanków autobusowych i tramwajowych oraz wzrost liczby przewozów pasażerskich realizowanych komunikacją miejską. Działania te przyczyniają się do popularyzacji bardziej ekologicznych środków transportu, co bezpośrednio wpływa na ograniczenie emisji zanieczyszczeń związanych z ruchem samochodowym.

4.1.6. Emisja przemysłowa na terenie województwa podkarpackiego

Przemysł zlokalizowany na obszarze województwa podkarpackiego to głównie przemysł: energetyczny, spożywczy, elektromaszynowy, lotniczy, meblarski, szklarski i chemiczny. Największe emisje pochodzące z sektora przemysłowego występują w Rzeszowie, Mielcu, Jaśle, Krośnie i Jarosławiu i związane są z branżą energetyczną, meblarską oraz szklarską. Ze źródeł punktowych emitowane są głównie tlenki siarki (SO_x) oraz tlenki azotu (NO_x).

W 2023 roku źródła punktowe odpowiadały za emisję 49,1% SO_x oraz 22,7% NO_x w regionie. W skali całego kraju emisja punktowa z sektora przemysłowego w województwie podkarpackim stanowiła 2,5% tlenków siarki i 2,3% tlenków azotu.

Natomiast w 2024 roku źródła punktowe odpowiadały za emisję 47,3% SO_x oraz 25% NO_x w regionie. W skali całego kraju emisja punktowa z sektora przemysłowego w województwie podkarpackim stanowiła 2% tlenków siarki i 2,7% tlenków azotu.⁵

Poniższa tabela przedstawia parametry określające emisję zanieczyszczeń do atmosfery z zakładów szczególnie uciążliwych w latach 2022, 2023 i 2024 w województwie podkarpackim.

⁵ Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim – Raport wojewódzki za rok 2023 i 2024

Tabela 12. Emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych w latach 2022, 2023 i 2024

Parametr	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza – ogółem [szt.]	92	92	95
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza – wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych [szt.]	56	58	58
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza – wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych [szt.]	26	27	26
Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń pyłowych [%]	99,6	99,7	99,7
Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń gazowych [%]	55,1	49,4	55,7
Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych: ogółem [Mg/rok]	1870327	1870091	155879
Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych: ogółem [Mg/rok]	899	694	661

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, stan na 31.12.2024 rok
[data dostępu: 08.08.2025 rok]

Analizując informacje zawarte w tabeli stwierdza się znaczący spadek zarówno emisji zanieczyszczeń pyłowych jak i gazowych w 2024 roku w porównaniu z rokiem 2022.

W poniższej tabeli szczegółowo przedstawiono emisję zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w latach 2022-2024 w powiatach i dużych miastach województwa podkarpackiego.

Tabela 13. Zestawienie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w latach 2022,2023 i 2024 w powiatach i dużych miastach województwa podkarpackiego

Powiat/Miasto	Emisja zanieczyszczeń pyłowych [Mg/rok]	Emisja zanieczyszczeń pyłowych [Mg/rok]	Emisja zanieczyszczeń pyłowych [Mg/rok]	Emisja zanieczyszczeń gazowych [Mg/rok]	Emisja zanieczyszczeń gazowych [Mg/rok]	Emisja zanieczyszczeń gazowych [Mg/rok]
Powiat/Miasto	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
bieszczadzki	899	694	661	13320	11077	12454
brzozowski	3	3	3	552	499	487
dębicki	44	43	46	75858	70910	77373
jarosławski	14	13	15	184135	175131	172696
jasielski	43	45	44	143994	138975	144885
kolbuszowski	0	0	1	40184	19808	37214
krośnieński	11	11	6	37873	36534	27940
leżajski	10	7	6	94546	120067	88619
lubaczowski	2	2	2	1048	585	576
łańcucki	8	8	8	53842	28294	26761
mielecki	108	90	106	183233	156133	130402
przemyski	1	0	0	74	0	0
przeworski	5	4	4	3344	3043	2884

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata
2023–2024

Powiat/Miasto	Emisja zanieczyszczeń pyłowych [Mg/rok]	Emisja zanieczyszczeń pyłowych [Mg/rok]	Emisja zanieczyszczeń pyłowych [Mg/rok]	Emisja zanieczyszczeń gazowych [Mg/rok]	Emisja zanieczyszczeń gazowych [Mg/rok]	Emisja zanieczyszczeń gazowych [Mg/rok]
ropczyko- sędziszowski	54	59	42	50624	67861	65430
rzeszowski	5	8	10	30506	29472	37694
sanocki	45	16	12	57443	54957	47145
stalowowolski	259	250	221	168531	145908	127755
tarnobrzeski	7	9	9	31990	29402	28486
leski	-	-	-	103	152	47
Krosno	37	27	25	111923	100570	98698
Przemyśl	9	17	14	96313	101739	93336
Rzeszów	212	69	71	422104	471266	288139
Tarnobrzeg	21	12	15	68787	44708	46858

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, stan na 31.12.2024 rok
[data dostępu: 08.08.2025 rok]

W 2023 roku największą emisję zanieczyszczeń pyłowych pochodzących z zakładów szczególnie uciążliwych odnotowano na terenie powiatu bieszczadzkiego, natomiast najmniejszą – w powiecie kolbuszowskim i przemyskim. Największa emisja zanieczyszczeń gazowych odprowadzanych do atmosfery przez tego typu zakłady miała miejsce na obszarze miasta Rzeszów. W 2024 roku najwyższą emisję zanieczyszczeń pyłowych odnotowano na terenie powiatu bieszczadzkiego, a najniższą – w powiecie przemyskim. Emisja zanieczyszczeń gazowych, podobnie jak w roku poprzednim, była największa w mieście Rzeszów.

Mając na celu poprawę jakości powietrza oraz ochronę klimatu na terenie województwa podkarpackiego podejmowane są działania mające na celu ograniczenie tzw. niskiej emisji. W latach 2023 i 2024 zrealizowano szereg inicjatyw, które przyczyniają się do redukcji emisji szkodliwych substancji do atmosfery. Do najważniejszych z nich należą: wymiana nieefektywnych źródeł ciepła, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, rozwój instalacji opartych na odnawialnych źródłach energii oraz modernizacja oświetlenia drogowego na energooszczędne czy remont i przebudowa dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

Ponadto, samorządy gminne i inne podmioty podejmowały działania zmierzające do ograniczenia emisji z transportu, m.in. poprzez zakup pojazdów elektrycznych oraz rozwój infrastruktury rowerowej.

Istotny wkład w poprawę jakości powietrza mają również różnorodne inicjatywy edukacyjne, które były licznie realizowane na obszarze województwa podkarpackiego.

Działania realizowane przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w roku 2023 i 2024
--

W latach 2023-2024 Samorząd Województwa Podkarpackiego podjął się realizacji szeregu działań ukierunkowanych na zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i ochronę klimatu.

W 2023 roku przyjęty został dokument pn. „Wojewódzki program przeciwdziałania zmianom klimatu i skutkom tych zmian z uwzględnieniem odnawialnych źródeł energii i gospodarki w obiegu zamkniętym”. Dokument został opracowany z uwzględnieniem zapisów dokumentów Unii Europejskiej oraz krajowych, a przede wszystkim przyjętej Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 oraz innych dokumentów regionalnych.

W roku 2023 i 2024 UMWP prowadził liczne działania edukacyjne, w tym konferencje i kampanie edukacyjne skierowane do mieszkańców oraz jednostek samorządu terytorialnego, promujące działania na rzecz poprawy jakości powietrza.

W ramach działań zmierzających do ograniczenia ruchu samochodowego UMWP kontynuował także prace związane z budową ścieżek pieszo–rowerowych, a także realizował remonty dróg wojewódzkich, co również pozytywnie wpływa na jakość powietrza w regionie.

W ramach realizacji projektu Podmiejskiej Kolei Aglomeracyjnej wybudowanych zostało łącznie 888 miejsc Park&Ride oraz 261 miejsc Bike&Ride.

System Park&Ride (P+R) to system parkingów zlokalizowanych w pobliżu peryferyjnych przystanków przeznaczony dla osób korzystających z publicznego transportu zbiorowego. Dzięki temu kierowcy mogą pozostawić swoje samochody w wyznaczonym miejscu i przesiąść się na komunikację zbiorową.

System Bike&Ride (B+R) to system parkingów dla rowerów zlokalizowany w miejscu umożliwiającym pozostawienie roweru w celu kontynuacji podróży środkami transportu publicznego. Rozwiązania te umożliwiają łatwiejsze korzystanie z transportu zbiorowego co przekłada się na mniejszy ruch samochodów osobowych, a tym samym na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska.

Ponadto, dnia 21 grudnia 2023 roku Sejmik Województwa Podkarpackiego przyjął aktualizację Programów Ochrony Powietrza, które obowiązują od 27 stycznia 2024 roku do 31 grudnia 2026 roku.

Przedsięwzięcia te zostały sfinansowane głównie ze środków własnych UMWP, a także ze wsparcia udzielonego przez NFOŚiGW w Warszawie oraz WFOŚiGW w Rzeszowie oraz budżetu państwa.

Łączne nakłady poniesione na realizację zadań w obszarze interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza” wyniosły 657 356 397,30 zł w 2023 roku oraz 95 618 393,35 zł w roku 2024.

Największe nakłady finansowe w 2023 roku poniesiono na realizację zadania: Realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”.

Największe nakłady finansowe w 2024 roku poniesiono na realizację zadania: Remonty nawierzchni dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości.

Szczegółowe informacje dotyczących działań podjętych przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w latach 2023 i 2024 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 14. Zestawienie zadań realizowanych przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w obszarze interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza” w latach 2023-2024

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Uwzględnianie kierunków działań w zakresie mitygacji i adaptacji do zmian klimatu w strategiach i programach wojewódzkich powiatowych i gminnych lub opracowanie i wdrażanie dokumentów strategicznych uwzględniających zagadnienia mitygacji i adaptacji do zmian klimatu.					
Przyjęcie dokumentu pn.: „Wojewódzki program przeciwdziałania zmianom klimatu i skutkom tych zmian z uwzględnieniem odnawialnych źródeł energii i gospodarki w obiegu zamkniętym”.	Sejmik Województwa Podkarpackiego	21.04.2023	-	-	-
Wspomaganie samorządów gminnych i mieszkańców gmin we wdrażaniu zapisów uchwały antysmogowej.					
Organizacja konferencji „Wszystko o dobrym powietrzu”, dla mieszkańców i samorządów, poświęconej problematyce poprawy jakości powietrza oraz szkodliwości spalania odpadów w piecach domowych.	Samorząd Województwa Podkarpackiego	2023-2024	11500,00	8000,00	Budżet województwa
Modyfikacja platformy sprawozdawczej „e-sprawozdawczość” województwa podkarpackiego – narzędzia umożliwiającego gminom, miastom i starostwom sporządzanie oraz przysyłanie sprawozdań z realizacji działań naprawczych wynikających z programów ochrony powietrza, wraz z funkcją ich weryfikacji, agregacji i tworzenia zbiorczych raportów dla Ministra Klimatu i Środowiska.	Samorząd Województwa Podkarpackiego	2023-2024	-	60762,00	Budżet województwa

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu uświadamianie społeczeństwa i wzbogacanie wiedzy w zakresie dbałości o jakość powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego.					
Organizacja kampanii edukacyjno-informacyjnej dotyczącej wpływu sposobów zaspokajania potrzeb energetycznych na klimat - uruchomiono kanał internetowo-prasowy. Efekt ekologiczny: 1 469 645 odbiorców.	Samorząd Województwa Podkarpackiego, Polska Pres Sp. z o.o. – Oddział Rzeszów, Telewizja Polska S.A. – Oddział Regionalny w Rzeszowie	10.03.2023-31.05.2023, 29.08.2023-10.11.2023	258910,00	-	NFOŚiGW WFOŚiGW w Rzeszowie, budżet województwa
Organizacja kampanii informacyjno-doradczej dla gmin w zakresie poprawy jakości powietrza. Przeprowadzono warsztaty online dotyczące termomodernizacji, OZE i kotłów Ekodesign oraz konferencję szkoleniową nt. wpływu zieleni na jakość powietrza.	Samorząd Województwa Podkarpackiego	2023-2024	98700,00	-	Budżet województwa
Organizacja kampanii informacyjno-edukacyjnych „Podkarpackie – kierunek czysty transport” oraz „Eko znaczy oszczędności” w ramach, których wyprodukowano i wyemitowano na antenie TVP3 Rzeszów spoty, felietony i programy studyjne promujące niskoemisyjny transport oraz oszczędność energii.	Samorząd Województwa Podkarpackiego	2023-2024	135000,00	50500,00	NFOŚiGW (153000,00), WFOŚiGW w Rzeszowie (13500,00), budżet województwa (19000,00)
Organizacja konferencji dla gmin pn. „Zarządzanie jakością powietrza w województwie podkarpackim” w ramach	Samorząd Województwa Podkarpackiego	2024	-	70000,00	Budżet województwa

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza.					
Organizacja w ramach projektu LIFE Podkarpackie cyklu szkoleń w zakresie uchwały antysmogowej dla doradców, pracowników gmin, straży gminnej/miejskiej oraz Policji, szkoleń dotyczących efektywnej eksploatacji urządzeń grzewczych dla mieszkańców.	Samorząd Województwa Podkarpackiego	2024	-	80860,15	Środki unijne, NFOŚiGW, „Program LIFE Podkarpackie – żyj i oddychaj”
Tworzenie zachęt i warunków do rozwoju ruchu rowerowego zamiast indywidualnego samochodowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych.					
Rozbudowa i przebudowa dróg wojewódzkich obejmująca budowę ścieżek pieszo-rowerowych oraz przygotowanie dokumentacji projektowej dla rozwoju infrastruktury rowerowej.	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich	2021-2025	2215983,75	6267280,50	Budżet państwa, budżet województwa, budżet gmin i miast
Uatrakcyjnienie ruchu zbiorowego poprzez: lepsze zsynchronizowanie rozkładów jazdy, prowadzenie polityki opłat za przejazdy, tworzenie buspasów, łatwy i szybki dostęp do obsługi zakupu biletów.					
Wprowadzenie wspólnego, miesięcznego biletu łączącego przejazdy kolejowe i miejskie oraz korzystnych cenowo taryf biletowych.	Samorząd Województwa Podkarpackiego	2023-2024	-	-	-
Aktualizacja programów ochrony powietrza dla stref woj. podkarpackiego.					
Opracowanie oraz przyjęcie aktualizacji POP.	Samorząd Województwa Podkarpackiego	2023	281028,00	-	Budżet państwa (168616,80), WFOŚiGW w Rzeszowie (112411,20)

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Remonty nawierzchni dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości.					
Przebudowa i odnowa nawierzchni dróg wojewódzkich: w 2023 r. przebudowano 9176 m i odnowiono 15503 m, natomiast w 2024 r. przebudowano 19460 m i odnowiono 13341 m.	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich	2023-2024	27597073,83	56121966,32	Budżet województwa, budżet gmin i miast
Budowa obwodnic miast oraz nowych odcinków dróg.					
Budowa obwodnic na terenie województwa podkarpackiego.	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich	2022-2024	46510676,54	29509001,71	PoliŚ, RPO WP, budżet państwa, budżet województwa, PKP PLK S.A.
Realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”.					
Realizacja projektu Podmiejskiej Kolei Aglomeracyjnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Kolejowego, obejmująca budowę wiat przystankowych, ścieżek dojścia, dróg dojazdowych, parkingów, oświetlenia, miejsc siedzących, podjazdów dla osób niepełnosprawnych oraz stojaków rowerowych przy przystankach i stacjach kolejowych.	Samorząd Województwa Podkarpackiego	2023	483974219,84	-	PoliŚ, budżet gmin i miast, PKP PLK S.A.,
Przygotowanie dokumentacji technicznej i projektowej niezbędnej do rozbudowy sieci turystycznych tras rowerowych na terenie Bieszczad i włączenie ich do szlaku Green Velo.					
Etap I – odcinek Olszany–Hoszów wraz z sięgaczami Huwniki–Kalwaria Pałacowska, Czarna–Michniowiec–Granica Państwa, Ustrzyki Górne–Wołosate.	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich, Samorząd Województwa Podkarpackiego	2019-2025	6083432,40	-	RPO WP, budżet województwa

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Etap II – rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 896 na odcinku Ustrzyki Dolne–Ustrzyki Górne oraz infrastruktury technicznej. Etap III – budowa tras rowerowych wzdłuż drogi nr 897 na odcinku Majdan–Ustrzyki Górne, z wykonaniem dokumentacji projektowej i uzyskaniem decyzji ZRID dla poszczególnych etapów rozbudowy drogi nr 897 (Radoszyce–Cisna, Cisna–Wetlina, Wetlina–Ustrzyki Górne).					
Czyszczenie nawierzchni ulic i urządzeń odwadniających w ciągu dróg na terenie województwa podkarpackiego – oczyszczenie nawierzchni dróg oraz usunięcie zebranych zanieczyszczeń.					
Czyszczenie nawierzchni jezdni oraz urządzeń odwadniających w ciągu dróg wojewódzkich, a także kompleksowe utrzymanie dróg wojewódzkich i obiektów mostowych.	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich	2023-2024	4342683,02	3530882,82	Budżet województwa
Tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie poprzez usprawnienie jego funkcjonowania.					
Realizacja projektów PKA poprzez zakup taboru kolejowego.	Samorząd Województwa Podkarpackiego	2023-2024	-	-	-
Budowa Podmiejskiej Kolei Aglomeracyjnej – PKA Zakup taboru wraz z budową zaplecza technicznego.					
Budowa zaplecza technicznego umożliwiającego bieżące utrzymanie pojazdów kolejowych usytuowanego na terenie stacji Rzeszów-Staroniwa.	Samorząd Województwa Podkarpackiego	2018-2023	85354579,87	-	POIiŚ, PKP PLK S.A., budżet województwa, budżet gmin i miast

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

Działania realizowane przez powiaty w roku 2023 i 2024
--

W celu poprawy jakości powietrza, powiaty województwa podkarpackiego podjęły w latach 2023 i 2024 działania przyczyniające się do osiągnięcia tego celu.

Głównym źródłem finansowania tych zadań były środki własne powiatów, jednak skorzystano również ze wsparcia finansowego ze strony budżetu państwa, gmin, funduszy unijnych oraz Lasów Państwowych.

Łączne nakłady poniesione na realizację zadań w obszarze interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza” wyniosły 215 905 461,70 zł w 2023 roku oraz 181 569 360,40 zł w roku 2024.

Największe nakłady finansowe w 2023 i 2024 roku poniesiono na realizację zadania: Remonty nawierzchni dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości.

Szczegółowe informacje dotyczących działań podjętych przez powiaty w latach 2023 i 2024 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 15. Zestawienie zadań realizowanych przez powiaty województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza” w latach 2023-2024

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Uwzględnianie kierunków działań w zakresie mitygacji i adaptacji do zmian klimatu w strategiach i programach wojewódzkich powiatowych i gminnych lub opracowanie i wdrażanie dokumentów strategicznych uwzględniających zagadnienia mitygacji i adaptacji do zmian klimatu.					
Opracowanie programów ochrony środowiska oraz strategii rozwoju uwzględniających działania w zakresie mitygacji i adaptacji do zmian klimatu.	Powiaty	01.2023-09.2023	16974,00	-	Budżet powiatów
Prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu uświadamianie społeczeństwa i wzbogacanie wiedzy w zakresie dbałości o jakość powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego.					
Prowadzenie działań edukacyjnych na rzecz poprawy jakości powietrza, w tym dystrybucja ulotek antysmogowych, udostępnianie danych z czujników, organizacja konkursów dla szkół oraz udział w ogólnopolskich kampaniach proekologicznych.	Powiaty: Bieszczadzki, Dębicki, Jarosławski, Krośnieński, Mielecki, Stalowowolski	2023-2024	76630,68	92241,65	Budżet powiatów
Rozbudowa centralnych systemów zaopatrywania w energię ciepłą poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych podłączeń (obiektów budowlanych).					
Realizacja przyłączy do istniejącej lub nowo budowanej sieci ciepłowniczej w celu zasilenia obiektów budowlanych w energię ciepłą.	Powiaty	2023-2024	-	-	Budżet powiatów
Tworzenie zachęt i warunków do rozwoju ruchu rowerowego zamiast indywidualnego samochodowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych.					

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Przebudowa dróg powiatowych z uwzględnieniem budowy ścieżek pieszo–rowerowych oraz działania promujące aktywną mobilność, w tym dystrybucja materiałów informacyjnych, takich jak mapy szlaków rowerowych.	Powiaty: Mielecki, Niżański	2023-2024	4814733,38	2986999,99	Budżet państwa, budżet powiatów
Wspieranie modernizacji i wymiany nisko sprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego oraz prywatnego.					
Przebudowa kotłowni gazowej wraz z modernizacją instalacji centralnego ogrzewania	Powiat Przemyski	2022-2023	1000000,00	-	Budżet powiatów
Realizacja ogólnokrajowego programu „Czyste powietrze”.					
Realizacja ogólnopolskiego programu „Czyste Powietrze”, poszerzanie jego dostępności oraz prowadzenie działań edukacyjnych w jego zakresie.	Powiaty	2023-2024	-	-	Budżet powiatów
Remonty nawierzchni dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości.					
Przebudowa oraz remonty nawierzchni dróg powiatowych.	Powiaty: Bieszczadzki, Brzozowski, Jarosławski, Jasielski, Kolbuszowski, Lubaczowski, Łańcucki, Mielecki, Niżański, Rzeszowski	2022-2025	208109066,64	163945891,72	PROW, Lasy Państwowe, budżet państwa, budżet powiatów, budżet gmin i miast, Laszki Wind Sp. z o.o.
Realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”.					
Budowa i wdrażanie systemów parkingowych „parkuj i jedź”,	Powiat Łańcucki	2023	18573,00	-	Budżet powiatów

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
umożliwiających wygodne pozostawienie pojazdu na obrzeżach miasta lub w jego strategicznych punktach oraz dalszą kontynuację podróży środkami transportu publicznego, co przyczynia się do zmniejszenia natężenia ruchu w centrach oraz poprawy jakości powietrza.					
Czyszczenie nawierzchni ulic i urządzeń odwadniających w ciągu dróg na terenie województwa podkarpackiego – oczyszczenie nawierzchni dróg oraz usunięcie zebranych zanieczyszczeń.					
Ograniczanie pylenia wtórnego poprzez oczyszczanie dróg.	Powiaty: Brzozowski, Jarosławski, Łańcucki, Mielecki, Niżański, Sanocki, Stalowowski	2023-2024	1675882,00	3158432,75	Budżet powiatów
Wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne.					
Zakup niskoemisyjnych autobusów.	Powiat Stalowowski	2023-2025	-	11377500,00	Budżet państwa, budżet powiatów
Rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej.					
Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynkach użyteczności publicznej.	Powiat Przemyski	2023-2024	193602,00	8294,30	Budżet powiatów

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

Działania realizowane przez gminy w latach 2023 i 2024
--

W latach 2023 i 2024 gminy oraz miasta położone na terenie województwa podkarpackiego zrealizowały szereg działań związanych z ochroną jakości powietrza oraz klimatu.

Na realizację tych zadań przeznaczono przede wszystkim środki własne gmin i miast, jednak istotną rolę odegrało również finansowanie zewnętrzne – zarówno z budżetu państwa, województwa i powiatu, jak i ze źródeł dedykowanych ochronie środowiska. Wykorzystano dofinansowania NFOŚiGW w Warszawie oraz WFOŚiGW w Rzeszowie. Znaczna część przedsięwzięć została zrealizowana dzięki wsparciu środków pochodzących z funduszy unijnych. Niektóre zadania realizowane były w ramach obowiązków służbowych pracowników, bez dodatkowych nakładów finansowych.

Łączne nakłady poniesione na realizację zadań w obszarze interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza” wyniosły 507 033 768,40 zł w 2023 roku oraz 537 111 127,50 zł w roku 2024.

Największe nakłady finansowe w 2023 i 2024 roku poniesiono na realizację zadania: Remonty nawierzchni dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości.

Szczegółowe informacje dotyczących działań podjętych przez gminy w latach 2023 i 2024 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 16. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy i miasta województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza” w latach 2023-2024

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Uwzględnianie kierunków działań w zakresie mitygacji i adaptacji do zmian klimatu w strategiach i programach wojewódzkich powiatowych i gminnych lub opracowanie i wdrażanie dokumentów strategicznych uwzględniających zagadnienia mitygacji i adaptacji do zmian klimatu.					
Opracowanie oraz skuteczne wdrażanie dokumentów strategicznych, uwzględniających działania w zakresie mitygacji i adaptacji do zmian klimatu, w tym realizacja Programów Ochrony Środowiska	Gminy, Miasta	2022-2033	95925,00	210133,21	Środki unijne, NFOŚiGW, budżet państwa, budżet gmin i miast, środki z Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna
Monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasto Rzeszów, zgodnie z Programem państwowego monitoringu środowiska.					
Realizacja monitoringu jakości powietrza na poziomie lokalnym poprzez instalację i wykorzystywanie sensorów pomiarowych rozmieszczonych na obszarze gmin.	Gminy, Miasta	2023-2024	3232,44	3553,47	Budżet gmin i miast
Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie uchwały antysmogowej w tym w zakresie spalania odpadów w kotłach i piecach.					
Prowadzenie kontroli przestrzegania uchwały antysmogowej, szczególnie w zakresie spalania odpadów w urządzeniach grzewczych, połączonych z informowaniem i edukowaniem mieszkańców na temat zasad ochrony jakości powietrza.	Gminy, Miasta, Straż Miejska	2023-2024	228430,77	305305,57	Środki unijne, NFOŚiGW, „Program LIFE Podkarpackie – żyj i oddychaj”, budżet gmin i miast

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu uświadamianie społeczeństwa i wzbogacanie wiedzy w zakresie dbałości o jakość powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego.					
Realizacja różnorodnych działań edukacyjnych i informacyjnych skierowanych do różnych grup odbiorców, w tym: organizacja warsztatów dla dzieci ze szkół podstawowych, konkursów, widowisk edukacyjnych, pikników ekologicznych, spotkań informacyjnych dla mieszkańców, kampanii edukacyjnych promujących postawy proekologiczne i niskoemisyjny styl życia. Działania te obejmowały również dystrybucję materiałów informacyjnych (folderów, ulotek, komiksów), budowę ekopracowni OZE oraz montaż sensorów monitorujących jakość powietrza.	Gminy, Miasta	2023-2024	638446,23	1078764,32	Środki unijne, NFOŚiGW, WFOŚiGW w Rzeszowie, Program „Czyste Powietrze”, „Program LIFE Podkarpackie – żyj i oddychaj”, budżet gmin i miast, darowizna Grant, Spółka Orlen S.A.
Rozbudowa sieci gazowych i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych.					
Modernizacja i rozwój sieci gazowniczej wraz z systematycznym podłączaniem nowych użytkowników na potrzeby ogrzewania budynków.	Gminy, Miasta	2024	-	681744,68	Budżet gmin i miast
Rozbudowa centralnych systemów zaopatrywania w energię ciepłą poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych podłączeń (obiektów budowlanych).					

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Modernizacja i rozbudowa sieci ciepłowniczych w celu zwiększenia zasięgu systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło oraz liczby przyłączonych obiektów budowlanych.	Gminy, Miasta, Mieszkańcy	2023-2024	9399261,03	6594670,35	Budżet gmin i miast, partycypacja podmiotów prywatnych, PSG Sp. z o.o.
Tworzenie zachęt i warunków do rozwoju ruchu rowerowego zamiast indywidualnego samochodowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych.					
Budowa, rozbudowa i modernizacja ścieżek pieszo-rowerowych.	Gminy, Miasta	2022-2024	25339787,97	16718770,9	Środki unijne, EFRROW, budżet państwa, budżet gmin i miast
Budowa infrastruktury rowerowej (wiaty, stojaki rowerowe).	Gminy, Miasta	2023-2024	1622994,5	33628,20	Środki unijne, budżet gmin i miast
Prowadzenie polityki parkingowej prowadzącej do ograniczenia liczby parkujących samochodów osobowych w centrach miast.					
Budowa parkingów.	Gminy, Miasta	2023-2024	148437,00	558847,00	Budżet państwa, budżet gmin i miast
Podjęcie uchwały w sprawie ustanowienia Strefy Płatnego Parkowania na terenie gminy oraz zarządzania jej funkcjonowaniem.	Gminy, Miasta	2023-2024	-	-	Budżet gmin i miast
Uatrakcyjnienie ruchu zbiorowego poprzez: lepsze zsynchronizowanie rozkładów jazdy, prowadzenie polityki opłat za przejazdy, tworzenie buspasów, łatwy i szybki dostęp do obsługi zakupu biletów.					
Prowadzenie działań na rzecz wspierania transportu publicznego obejmujące m.in. udzielanie ulg na przejazdy autobusowe, w tym dopłaty do biletów dla osób powyżej 65. roku życia, a także wdrażanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych, takich jak uruchomienie	Gminy, Miasta, Zarządy Transportu Miejskiego	2023-2024	1439111,03	24396,61	Środki unijne, budżet gmin i miast

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
elektronicznego sklepu e-bilet umożliwiającego wygodny zakup biletów online.					
Budowa zatok i przystanków autobusowych	Gminy, Miasta	2023-2024	-	35836,76	Budżet gmin i miast
Wdrożenie systemu integracji rozkładu jazdy autobusów miejskich z rozkładem jazdy pociągów.	Gminy, Miasta	2023-2024	-	-	Budżet gmin i miast
Udzielenie dotacji celowej na organizację powiatowych przewozów pasażerskich o charakterze użyteczności publicznej.	Gminy, Powiat	2023-2024	117146,47	171887,41	Budżet powiatów, budżet gmin
Uwzględnianie w dokumentach planistycznych (mpzp, suikzp) zapisów umożliwiających ograniczenie emisji zanieczyszczeń.					
Wprowadzanie zapisów ograniczających emisję zanieczyszczeń do dokumentów planistycznych, takich jak miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.	Gminy, Miasta	2022-2024	121753,00	86724,00	Budżet gmin i miast
Wspieranie modernizacji i wymiany nisko sprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego oraz prywatnego.					
Wymiana przestarzałych i mało efektywnych urządzeń grzewczych na nowoczesne systemy, modernizacja instalacji grzewczych oraz instalacja odnawialnych źródeł energii (OZE).	Gminy, Miasta, Zarządcy budynków, Mieszkańcy	2021-2024	25992741,6	22643745,54	Środki unijne, EFRR, RPO WP, NFOŚiGW, WFOŚiGW w Rzeszowie, budżet państwa, Program „Czyste Powietrze”, Program „Ciepłe Mieszkanie”, PFRON, budżet gmin i miast, Fundusz sołecki

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Termomodernizacje termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania.					
Przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych obiektów użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania.	Gminy, Miasta	2022-2026	81990661,55	71025743,93	Środki unijne, WFOŚiGW w Rzeszowie, budżet państwa, budżet gmin i miast, budżet województwa
Budowa integracyjnego przedszkola i żłobka w technologii pasywnej.	Gmina Stalowa Wola	03.2021-03.2023	Całkowity koszt: 22359288,41		RPO WP, budżet miasta, budżet Miejskiego Zakładu Komunalnego Sp. z o.o. Zakład Energetyki Ciepłej w Stalowej Woli
Realizacja ogólnokrajowego programu „Czyste powietrze”.					
Realizacja ogólnopolskiego programu „Czyste Powietrze”, poszerzanie jego dostępności oraz prowadzenie działań edukacyjnych w jego zakresie.	Gminy, Miasta	2023-2024	4704097,02	5953019,84	NFOŚiGW, WFOŚiGW w Rzeszowie, budżet gmin i miast, Właściciele nieruchomości
Remonty nawierzchni dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości.					
Remonty nawierzchni dróg gminnych oraz przebudowa i modernizacja istniejących połączeń komunikacyjnych.	Gminy, Miasta	2020-2024	139762867,64	213361331,37	RPO WP, budżet państwa, PROW, FOGR, RFRD, subwencja ogólna, Lasy Państwowe, budżet województwa, budżet gmin i miast, Fundusz sołecki, budżet obywatelski
Budowa obwodnic miast oraz nowych odcinków dróg.					
Przygotowanie dokumentacji technicznych dla inwestycji związanych z budową obwodnic miast.	Miasta	2023	340788,00	-	Budżet miast

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”.					
Budowa i wdrażanie systemów parkingowych „parkuj i jedź”, umożliwiających wygodne pozostawienie pojazdu na obrzeżach miasta lub w jego strategicznych punktach oraz dalszą kontynuację podróży środkami transportu publicznego, co przyczynia się do zmniejszenia natężenia ruchu w centrach oraz poprawy jakości powietrza.	Gminy, Miasta	2023-2025	5151635,81	4695815,65	POliŚ, budżet państwa, budżet gmin i miast
Przygotowanie dokumentacji technicznej i projektowej niezbędnej do rozbudowy sieci turystycznych tras rowerowych na terenie Bieszczad i włączenie ich do szlaku Green Velo.					
Wydanie przez Gminę w 2022 roku decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla zadania pn. „Rozbudowa sieci turystycznych tras rowerowych na terenie Bieszczad i włączenie ich do szlaku rowerowego Green Velo”.	Gmina Krasiczyn	2022	-	-	Budżet gminy
Czyszczenie nawierzchni ulic i urządzeń odwadniających w ciągu dróg na terenie województwa podkarpackiego – oczyszczenie nawierzchni dróg oraz usunięcie zebranych zanieczyszczeń.					
Czyszczenie nawierzchni ulic, dróg, ciągów pieszych, parkingów, zatok parkingowych oraz ścieżek rowerowych, a także oczyszczanie urządzeń odwadniających w ciągach komunikacyjnych, obejmujące usuwanie zanieczyszczeń stałych i ciekłych, takich	Gminy, Miasta	2023-2024	8868831,63	12375751,25	Budżet gmin i miast

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
jak błoto, piach, liście, roślinność ukorzeniona oraz inne odpady.					
Realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych.					
Budowa, rozbudowa, modernizacja oraz naprawa oświetlenia ulicznego z zastosowaniem nowoczesnych, energooszczędnych technologii świetlnych, mających na celu poprawę efektywności energetycznej oraz ograniczenie zużycia energii.	Gminy, Miasta	2023-2025	42718874,60	62843361,89	Budżet państwa, budżet gmin i miast, Fundusz sołecki, Fundusz osiedlowy, budżet obywatelski
Wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne.					
Zakup nowych autobusów elektrycznych wraz z niezbędną infrastrukturą ładowania.	Gminy, Miasta, Zarządy Transportu Miejskiego	2022-2024	62470671,25	68643079,48	EFRR, Fundusz Norweski, Europejski Obszar Gospodarczy, NFOŚiGW, budżet państwa, budżet gmin i miast
Opracowanie i wdrażanie strategii na rzecz elektromobilności.					
Tworzenie i realizacja strategii wspierających rozwój elektromobilności.	Gminy, Miasta	2023-2024	-	-	Budżet gmin i miast
Rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej.					
Budowa i montaż instalacji fotowoltaicznej oraz rozbudowa magazynów energii.	Gminy, Miasta, Przedsiębiorstwa Komunalne, zarządcy zasobu mieszkaniowego	2023-2024, 2017-2023	95878073,86	49065016,09	Środki unijne, RPO WP, Program Inwestycji Strategicznych, EFRR, NFOŚiGW, WFOŚiGW w Rzeszowie, budżet państwa, budżet gmin i miast, budżet przedsiębiorstw komunalnych, Mieszkańcy

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Montaż ławek solarnych zasilanych panelami fotowoltaicznymi.	Gminy	2024	-	161068,50	Budżet gmin
Zadania dodatkowe					
Zakup i montaż energooszczędnych żarówek w budynkach użyteczności publicznej.	Gminy, Miasta	2023	7061,53	17387,28	Budżet gmin i miast

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

Działania realizowane przez inne instytucje i podmioty w roku 2023 i 2024

Działania mające na celu poprawę jakości powietrza realizowane były w latach 2023 i 2024 również przez inne instytucje oraz podmioty działające na terenie województwa podkarpackiego.

Przedsięwzięcia te zostały sfinansowane głównie ze środków własnych tych jednostek, a także ze wsparcia udzielonego przez NFOŚiGW w Warszawie oraz WFOŚiGW w Rzeszowie.

Łączne nakłady poniesione na realizację zadań w obszarze interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza” wyniosły 180 743 841,50 zł w 2023 roku oraz 221 182 587,60 zł w roku 2024.

Największe nakłady finansowe w 2023 i 2024 roku poniesiono na realizację zadania: Rozbudowa sieci gazowych i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych.

Szczegółowe informacje dotyczących działań podjętych przez inne instytucje i podmioty w latach 2023 i 2024 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 17. Zestawienie zadań realizowanych przez inne instytucje i podmioty działające na terenie województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza” w latach 2023-2024

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Rozbudowa sieci gazowych i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych.					
Budowa i rozbudowa sieci gazowych wraz z wykonaniem przyłączy do budynków, przebudowa stacji redukcyjno-pomiarowych oraz węzłów gazowych, realizacja innych niezbędnych prac technicznych.	PSG Sp. z o.o. Zakład gazowniczy w Jaśle, GAZ-SYSTEM S.A. Oddział w Tarnowie, PGNiG S.A.	2023-2024	129145367,37	127566095,4	Budżet przedsiębiorstw
Rozbudowa centralnych systemów zaopatrywania w energię ciepłą poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych podłączeń (obiektów budowlanych).					
Zwiększenie efektywności energetycznej systemu ciepłowniczego poprzez ograniczenie strat ciepła, minimalizację awarii oraz wprowadzenie ciepła systemowego do przygotowania ciepłej wody użytkowej poprzez optymalizację systemu, modernizację sieci z zastosowaniem technologii niskoparametrowych i OZE, wdrożenie zdalnego odczytu liczników.	Przedsiębiorstwa Ciepłownicze	2023-2024	1127525,36	13309298,3	Budżet przedsiębiorstw
Budowa sieci ciepłowniczych wraz z wykonaniem przyłączy do budynków.	Przedsiębiorstwa Ciepłownicze, Przedsiębiorstwa Komunalne	2020-2024	11168049,57	7738721,18	NFOŚiGW, WFOŚiGW w Rzeszowie, budżet przedsiębiorstw, udział podmiotów prywatnych

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Wspieranie modernizacji i wymiany nisko sprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego oraz prywatnego.					
Modernizacja systemów grzewczych poprzez zastąpienie źródeł węglowych systemami elektrycznymi, zastosowanie OZE oraz technologii ORC w celu poprawy efektywności energetycznej i redukcji emisji w sektorze publicznym i prywatnym.	Przedsiębiorstwa Ciepłownicze, Przedsiębiorstwa Komunalne, Zakłady przemysłowe	2023-2025	55350,00	34679964,82	NFOŚiGW, budżet przedsiębiorstw, budżet zakładów przemysłowych
Termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania.					
Termomodernizacja budynków biurowych.	Zakłady przemysłowe	03.2023-09.2023	262604,10	-	Budżet zakładów przemysłowych
Udzielenie dotacji na termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych.	NFOŚiGW, WFOŚiGW w Rzeszowie	2023-2024	23956325,82	-	NFOŚiGW, WFOŚiGW w Rzeszowie, Mieszkańcy
Remonty nawierzchni dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości.					
Poprawa stanu technicznego nawierzchni dróg krajowych DK19, DK28, DK73, DK73a, DK73b, DK77 oraz DK84 poprzez wykonanie nowych nakładek bitumicznych na wybranych odcinkach tych tras.	GDDKiA Oddział w Rzeszowie	2023-2024	2199876,98	355746,38	Budżet państwa
Czyszczenie nawierzchni ulic i urządzeń odwadniających w ciągu dróg na terenie województwa podkarpackiego – oczyszczenie nawierzchni dróg oraz usunięcie zebranych zanieczyszczeń.					

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Czyszczenie nawierzchni dróg krajowych, w tym DK19, DK28, DK28c, DK73, DK73a, DK73b, DK77, DK84, DK94, S19 oraz obwodnic Stalowej Woli i Niska (DK77a), Jarosławia, a także autostrady A4.	GDDKiA Oddział w Rzeszowie	2023-2024	4134802,96	6748626,00	Budżet państwa
Całoroczne utrzymanie dróg krajowych, drogi ekspresowej oraz autostrady A4 obejmujące kompleksową opiekę nad wszystkimi elementami infrastruktury drogowej.	GDDKiA Oddział w Rzeszowie	2019-2028	3637112,23	4328154,93	Budżet państwa
Realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych.					
Modernizacja oświetlenia na drogach wewnątrzzakładowych poprzez wymianę i montaż energooszczędnych opraw LED.	Zakłady przemysłowe	01.2024-12.2024	-	115110,78	Budżet zakładów przemysłowych
Wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne.					
Zakup niskoemisyjnych autobusów.	Przedsiębiorstwa Komunikacyjne	2023-2026	-	1661000,00	Budżet przedsiębiorstw
Opracowanie i wdrażanie strategii na rzecz elektromobilności.					
Budowa ogólnodostępnych stacji ładowania.	Przedsiębiorstwa Komunalne, Zakłady przemysłowe	2023-2024	-	1331489,92	NFOŚiGW, budżet przedsiębiorstw, budżet zakładów przemysłowych
Zakup samochodów niskoemisyjnych do odbioru odpadów komunalnych.	Przedsiębiorstwo Komunalne	2023-2024	500000,00	2431808,40	WFOŚiGW w Rzeszowie, budżet przedsiębiorstw

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza.					
Etapowa termomodernizacja rurociągów technologicznych w Oddziale Paliw i Prochów.	Zakłady przemysłowe	2022-2024	127370,72	40847,77	Budżet zakładów przemysłowych
Rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej.					
Budowa instalacji fotowoltaicznej.	Przedsiębiorstwa Komunalne, Przedsiębiorstwa Usługowe, Zakłady przemysłowe	2023	6381037,74	3879097,78	NFOŚiGW, budżet przedsiębiorstw, budżet zakładów przemysłowych
Budowa Źródła Wysokosprawnej Kogeneracji.	Przedsiębiorstwa Ciepłownicze	2019-2024	6741995,09	23365405,96	NFOŚiGW, budżet przedsiębiorstw

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

Zadania dodatkowe:

W latach 2023-2024 TAURON Dystrybucja S.A. realizowało działania mające na celu rozbudowę oraz modernizację infrastruktury elektroenergetycznej głównie w zakresie sieci średniego i wysokiego napięcia, stacji transformatorowych oraz urządzeń pomiarowych. Działania te zostały sfinansowane ze środków własnych przedsiębiorstwa.

W raportowanym okresie Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. (PSE S.A.) realizowały na terenie województwa podkarpackiego inwestycje ukierunkowane na rozwój sieci przesyłowej.

W 2023 roku do eksploatacji została oddana linia 400 kV Rzeszów–Chmielnicka. Głównym celem przedsięwzięcia było zwiększenie pewności zasilania odbiorców energii elektrycznej w regionie. Jednocześnie, dzięki planowanemu wprowadzeniu tej linii do nowej stacji elektroenergetycznej Jarosław Systemowa, poprawie uległo bezpieczeństwo zasilania terenów inwestycyjnych wschodniej części województwa.

W 2024 roku zmodernizowano linię 400 kV Krosno Iskrzynia – Lemeśany. Prace miały na celu dostosowanie infrastruktury do coraz bardziej wymagających warunków atmosferycznych, w tym zjawisk związanych ze zmianami klimatu – zwłaszcza powstawania tzw. szadzi katastralnej, która powoduje przeciążenia przewodów. Zakres robót objął również wymianę przewodu OPGW (światłowodowego przewodu odgromowego).

W całym okresie 2023-2024 PSE S.A. prowadziły liczne przedsięwzięcia inwestycyjne, obejmujące między innymi:

- budowę, rozbudowę i modernizację linii elektroenergetycznych,
- modernizację oświetlenia przeszkodowego,
- rozbudowę i unowocześnianie stacji elektroenergetycznych (wraz z instalacją nowych transformatorów),
- modernizację układów pomiarowych energii elektrycznej.

Działania te były finansowane ze środków własnych spółki. Jednakże w 2025 roku PSE S.A. podpisały umowę o dofinansowanie z Krajowego Planu Odbudowy (KPO) na projekt modernizacji linii 220 kV Połaniec – Chmielów (tor II). W ramach tej umowy przewidziana jest również refundacja kosztów poniesionych w latach 2023 i 2024.

4.2. Zagrożenia hałasem⁶

Hałas jest powszechnie uznawany za istotny czynnik zanieczyszczający środowisko. Wzrost natężenia hałasu jest bezpośrednio powiązany z rozwojem transportu drogowego, kolejowego i lotniczego, a także z urbanizacją i ekspansją działalności przemysłowej.

Zgodnie z art. 112 ustawy Poś (Dz.U. z 2025 r. poz. 647) ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie,
- zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach PMŚ na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami długookresowymi (L_{DWN} , L_N) i krótkookresowymi (L_{AeqD} i L_{AeqN}) z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu, warunków meteorologicznych, natężenia ruchu oraz demograficznych.

W 2023 roku Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska (RWMS) w Rzeszowie przeprowadził ocenę stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podkarpackiego. Została ona wykonana na podstawie danych zawartych w systemie informatycznym Inspekcji Ochrony Środowiska – bazie danych EHAŁAS-P.

W opracowaniu przedstawione zostały wyniki pomiarów hałasu przeprowadzonych na wybranych obszarach województwa podkarpackiego:

- hałasu drogowego wykonanych w ramach PMŚ przez CLB Oddział w Rzeszowie,
- hałasu drogowego i kolejowego wykonanych w ramach analiz porealizacyjnych,
- hałasu przemysłowego wykonywanych w ramach działalności kontrolnej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie (WIOŚ),
- hałasu przemysłowego wykonywanych przez podmioty do tego zobowiązane w trybie art. 147 ustawy Prawo ochrony środowiska,

oraz inne wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego lub przemysłowego pozyskane od Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie (RDOŚ), Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego oraz starostw.

⁶ Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podkarpackiego w roku 2023

4.2.1. Hałas drogowy

Pomiary krótkookresowe

Zakres pomiarów hałasu drogowego krótkookresowego obejmował 8 punktów pomiarów równoważnego poziomu dźwięku wyrażonego wskaźnikami L_{AeqD} i L_{AeqN} . Badaniami objęto:

- miasto Jasło (powiat jasielski), ulice: Kościuszki, Kwiatowa i Mickiewicza – łącznie 3 punkty pomiarowe,
- miasto Radymno (powiat jarosławski), ulice: Złota Góra i Słowackiego - łącznie 2 punkty pomiarowe,
- miasto Pilzno (powiat dębicki), ulice: Legionów i 3 Maja - łącznie 2 punkty pomiarowe,
- odcinek drogi wojewódzkiej nr 878 - miejscowość Zarzecze (gm. Nisko, pow. niżański), ul. Lubelska - 1 punkt pomiarowy.

Wyniki pomiarów hałasu zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 18. Wyniki pomiaru hałasu drogowego krótkookresowego w 2023 roku na terenie województwa podkarpackiego

Nr pkt. pomiar.	Lokalizacja punktu pomiar.	L_{Aeq} [dB] – dzień	L_{Aeq} [dB] – noc	Natężenie ruchu ogółem [poj./h] - dzień	Natężenie ruchu ogółem [poj./h] - noc	Natężenie ruchu poj. ciężarowych [poj./h] - dzień	Natężenie ruchu poj. ciężarowych [poj./h] - noc
1	Jasło, ul. Kościuszki	68,3	58,8	259	27	27	3
2	Jasło, ul. Kwiatowa	65,0	56,1	27	110	4	24
3	Jasło, ul. Mickiewicza	67,1	57,7	369	63	41	4
4	Radymno, ul. Złota Góra	63,6	54,1	321	36	37	2
5	Radymno, ul. Słowackiego	65,8	57,5	385	48	34	3
6	Pilzno, ul. Legionów	67,8	63,1	550	137	44	8
7	Pilzno, ul. 3 Maja	60,9	53,5	227	34	17	2
8	Zarzecze, ul. Lubelska	65,2	58,8	193	32	18	4

* Poziomy hałasu określone **czerwoną czcionką** wskazują na przekroczenie poziomu dopuszczalnego

Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podkarpackiego w roku 2023

Analiza uzyskanych wyników pomiarów hałasu wykazała, że w 11 przypadkach, stwierdzono przekroczenia krótkookresowych dopuszczalnych wartości poziomu hałasu w środowisku, określonych wymogami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2024 r., poz. 112).

Pomiary długookresowe

Zakres pomiarów hałasu drogowego obejmował 3 punkty pomiarów długookresowego średniego poziomu dźwięku A wyrażonego wskaźnikami L_{DWN} i L_N . Łącznie badaniami monitoringowymi hałasu długookresowego objęto:

- miasto Jasło (powiat jasielski), ulice: Jagiełły i 3 Maja – łącznie 2 punkty pomiarowe,
- miasto Radymno (powiat jarosławski), ul. Budowlanych – 1 punkt pomiarowy.

Badania akustyczne prowadzono w porze dnia i nocy zarówno w dni powszednie, jak i weekendy, w porze wiosennej, letniej oraz jesienno-zimowej. Odzwierciedlają one długookresową (roczną) ekspozycję na hałas.

W poniższych tabelach przedstawiono wyniki pomiarów krótkookresowego poziomu hałasu w punktach oceny długookresowego poziomu hałasu na terenie województwa podkarpackiego w 2023 roku.

Tabela 19. Wyniki pomiarów krótkookresowego poziomu hałasu w punktach oceny długookresowego poziomu hałasu na terenie województwa podkarpackiego w 2023 roku w porze dziennej

Numer punktu pomiarowego	Lokalizacja punktu pomiarowego	Równoważny poziom hałasu L_{AeqD} / L_{AeqN} [dB] – dzień powszedni	Równoważny poziom hałasu L_{AeqD} / L_{AeqN} [dB - weekend	Natężenie ruchu ogółem [poj/h] -dzień powszedni	Natężenie ruchu ogółem [poj/h] - weekend	Natężenie pojazdów ciężarowych [poj/h] – dzień powszedni	Natężenie pojazdów ciężarowych [poj/h] - weekend
1	Jasło, ul, Jagiełły	63,7	64,8	289	300	18	25
1	Jasło, ul, Jagiełły	64,6	-	290	-	23	-
1	Jasło, ul, Jagiełły	68,7	64,6	305	176	26	5
1	Jasło, ul, Jagiełły	64,4	67,5	104	92	7	6
1	Jasło, ul, Jagiełły	64,3	-	96	-	7	-
2	Jasło, ul. 3 Maja	66,7	67,3	383	440	52	58
2	Jasło, ul. 3 Maja	66,6	-	374	-	50	-
2	Jasło, ul. 3 Maja	65,9	68,5	283	213	25	9
2	Jasło, ul. 3 Maja	68,5	67,2	323	371	41	48
2	Jasło, ul. 3 Maja	69,3	-	347	-	43	-
3	Radymno, ul. Budowlanych	69,5	68,5	420	337	60	35
3	Radymno, ul. Budowlanych	70,0	-	410	-	58	-
3	Radymno, ul. Budowlanych	69,5	69,0	442	400	60	40
3	Radymno, ul. Budowlanych	70,2	69,7	452	557	65	48
3	Radymno, ul. Budowlanych	69,9	-	457	-	66	-

* Poziomy hałasu określone **czerveną czcionką** wskazują na przekroczenie poziomu dopuszczalnego

Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podkarpackiego w roku 2023

Tabela 20. Wyniki pomiarów krótkookresowego poziomu hałasu w punktach oceny długookresowego poziomu hałasu na terenie województwa podkarpackiego w 2023 roku w porze nocnej

Numer punktu pomiarowego	Lokalizacja punktu pomiarowego	Równoważny poziom hałasu L_{AeqD} / L_{AeqN} [dB] – dzień powszedni	Równoważny poziom hałasu L_{AeqD} / L_{AeqN} [dB - weekend	Natężenie ruchu ogółem [poj/h] -dzień powszedni	Natężenie ruchu ogółem [poj/h] - weekend	Natężenie pojazdów ciężarowych [poj/h] – dzień powszedni	Natężenie pojazdów ciężarowych [poj/h] - weekend
1	Jasło, ul. Jagiełły	54,7	56,5	41	35	2	2
1	Jasło, ul. Jagiełły	56,2	-	32	-	1	-
1	Jasło, ul. Jagiełły	55,6	60,5	26	28	1	1
1	Jasło, ul. Jagiełły	53,5	52,6	7	17	1	2
1	Jasło, ul. Jagiełły	58,0	-	9	-	1	-
2	Jasło, ul. 3 Maja	60,6	62,0	77	91	7	5
2	Jasło, ul. 3 Maja	60,1	-	95	-	9	-
2	Jasło, ul. 3 Maja	60,3	61,1	53	70	3	1
2	Jasło, ul. 3 Maja	62,5	63,7	32	53	3	3
2	Jasło, ul. 3 Maja	60,2	-	35	-	3	-
3	Radymno, ul. Budowlanych	63,7	63,2	14	69	7	4
3	Radymno, ul. Budowlanych	63,3	-	69	-	7	-
3	Radymno, ul. Budowlanych	63,3	63,0	70	71	8	6
3	Radymno, ul. Budowlanych	63,0	63,1	64	66	9	6
3	Radymno, ul. Budowlanych	63,2	-	58	-	8	-

* Poziomy hałasu określone **czerveną czcionką** wskazują na przekroczenie poziomu dopuszczalnego

Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podkarpackiego w roku 2023

Biorąc pod uwagę wyniki pomiarów krótkookresowego poziomu hałasu (L_{AeqD} i L_{AeqN}) w punktach oceny długookresowego poziomu hałasu należy wskazać, że w porze dnia odnotowano 18 przekroczeń standardów akustycznych w stosunku do funkcji spełnianej przez teren, a w porze nocy 19 przekroczeń.

Oprócz pomiarów wykonanych w ramach PMŚ, w bazie EHAŁAS-P zarejestrowano także wyniki pomiarów hałasu drogowego wykonane w ramach analiz porealizacyjnych. Wyniki te uzyskano od RDOŚ w Rzeszowie oraz Starostwa Powiatowego w Rzeszowie. Dotyczą one niżej wymienionych odcinków dróg:

- budowy łącznika drogi ekspresowej S 19 - drogi powiatowej na odcinku od węzła Rzeszów Południe do drogi krajowej Nr 19 (Niechobrz) - Etap I,
- przebudowy/rozbudowy DW 894 na odcinku Hoczew – Polańczyk,
- budowy drogi S 19 na odcinku od węzła „Zdziary” (bez węzła) do węzła „Rudnik nad Sanem” (bez węzła),
- przebudowy/rozbudowy DK 28 na odcinku Przemyśl – Medyka,
- budowy DW 886 na odcinku od ronda Beksińskiego w Sanoku do skrzyżowania z obwodnicą Sanoka w ciągu DK 28,
- budowy nowego odcinka DW 984 Lisia Góra - Radomyśl Wielki - Mielec od miejscowości Piątkowiec do miejscowości Rzędzianowice.

Do bazy EHAŁAS-P wprowadzono także wyniki pomiarów hałasu drogowego uzyskane od Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego. Dotyczą one następujących odcinków dróg:

- DK 28 w Przemyślu - ul. Lwowska,
- DK S 19 - Węzeł Świlcza - Węzeł Rzeszów Południe,
- Autostrady A4 - Węzeł Dębica Zachód.

Pomiary wykonano łącznie w 60 punktach pomiarowych, z czego w 13 punktach pomiarowych stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu w porze dnia oraz w 9 punktach pomiarowych w porze nocy. Przekroczenia dla pory dnia mieściły się w przedziale od 0,3 dB do 5,7 dB, a dla pory nocy od 0,3 dB do 2,2 dB. Na badanych obszarach, dla wyznaczonych wskaźników, nie odnotowano przekroczeń powyżej 10 dB.

4.2.2. Hałas szynowy

W ramach PMŚ w 2023 roku nie wykonywano pomiarów hałasu szynowego (kolejowego).

Natomiast, w bazie EHAŁAS-P zarejestrowano wyniki pomiarów hałasu kolejowego wykonane w ramach jednej analizy porealizacyjnej - „Elektryfikacja linii kolejowej nr 71 relacji Ocice-Rzeszów”. Wyniki te uzyskano od RDOŚ w Rzeszowie.

W bazie EHAŁAS-P zarejestrowano także wyniki pomiarów hałasu kolejowego uzyskane od Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego, dotyczące odcinka linii kolejowej nr 68 relacji Stalowa Wola – Przeworsk, wykonane w Nisku przy ul. Daszyńskiego i ul. Głowackiego.

Pomiary wykonano łącznie w 20 punktach pomiarowych, z czego tylko w 1 punkcie pomiarowym stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu w porze nocy o 2,8 dB. W 6 punktach pomiary przeprowadzone zostały na terenach niechronionych akustycznie.

4.2.3. Hałas lotniczy

W 2023 r. nie wykonywano pomiarów hałasu lotniczego w ramach PMŚ.

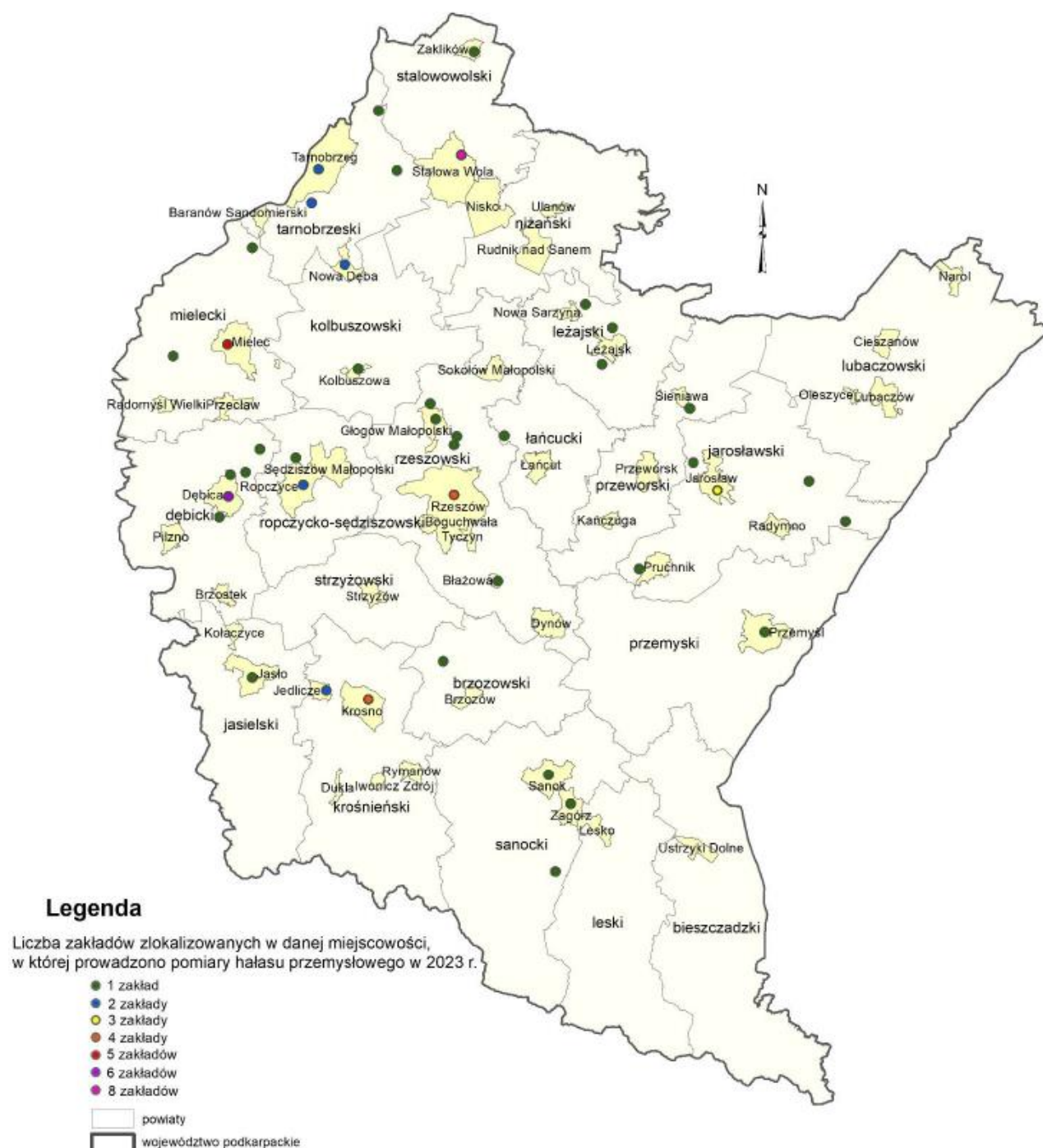
W bazie EHAŁAS-P nie zostały także zarejestrowane wyniki pomiarów od innych podmiotów.

W 2024 roku w związku z eksploatacją Portu Lotniczego Rzeszów – Jasionka im. Rodziny Ulmów przeprowadzono okresowe pomiary poziomów hałasu lotniczego zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2011 roku sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem (Dz. U. z 2011 r., nr 140, poz. 824). Pomiary rozpoczęto w dniach 22-23.04.2024 roku, a zakończono w dniu 08.05.2024 roku. Koszt wykonanych pomiarów hałasu w 2024 roku wyniósł 15 990,00 zł i został pokryty ze środków własnych Portu Lotniczego Rzeszów – Jasionka im. Rodziny Ulmów.

4.2.4. Hałas przemysłowy

Według danych zgromadzonych w bazie EHAŁAS-P, badania hałasu przemysłowego przeprowadzono w 73 zakładach. Objęły one pomiary wykonywane w ramach działalności kontrolnej WIOŚ w Rzeszowie, pomiary automonitoringowe wykonywane przez prowadzących instalacje lub użytkowników urządzeń, zobowiązanych do okresowych pomiarów wielkości emisji oraz tzw. inne pomiary przekazane do RWMŚ w Rzeszowie przez RDOŚ w Rzeszowie lub starostów. W 3 zakładach przeprowadzone zostały zarówno pomiary w ramach kontroli prowadzonej przez WIOŚ, jak i pomiary automonitoringowe.

Na poniższym rysunku przedstawiono lokalizacje podmiotów, przy których przeprowadzono w 2023 roku pomiary hałasu przemysłowego.

Rysunek 3. Lokalizacja podmiotów zarejestrowanych w bazie EHALLAS-P, przy których wykonano pomiary hałasu przemysłowego w 2023 roku

Analiza uzyskanych wyników pomiarów wykazała przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku w 4 podmiotach (6 % zakładów), w tym w 3 zakładach w porze dnia i 1 zakładzie w porze nocy. Stwierdzone przekroczenia emisji hałasu zawierały się w przedziale od 0,4 do 19,0 dB w porze dnia i od 5,5 do 6,0 dB w porze nocy.

Uciążliwość dla otoczenia powodowały instalacje, maszyny i urządzenia do obróbki materiałów, odpylacze, kompresory i sprężarki, sortowniki, przesiewacze, taśmociągi oraz instalacje wentylacyjne i klimatyzacyjne, a także instalacje do zbierania i przetwarzania odpadów oraz obiekty kultu religijnego.

4.2.5. Lokalna mapa hałasu

Lokalna mapa hałasu dla miasta Jasła na terenie województwa podkarpackiego, została opracowana przez RWMŚ w Rzeszowie, zgodnie z „Wykonawczym Programem Monitoringu Hałasu na rok 2024”, na podstawie pomiarów hałasu drogowego prowadzonych przez Centralne Laboratorium Badawcze (CLB) – Oddział w Rzeszowie. Opracowaniem objęto odcinki dróg będące głównymi ciągami komunikacyjnymi w centrum miasta, o łącznej długości 3,7 km, w tym trzy odcinki dróg gminnych (ul. Jagiełły, ul. 3 Maja i ul. Kościuszki) i jeden odcinek drogi powiatowej (ul. Mickiewicza) oraz fragment ul. Chopina, łączący ul. Jagiełły z ul. 3 Maja.

Z opracowanej lokalnej mapy hałasu wynika, że na analizowanych obszarach miasta Jasła narażonych na hałas drogowy jest ok. 2 591 mieszkańców w zakresie poziomu $L_{DWN} > 55$ dB i ok. 1 822 osób w zakresie poziomu $L_N > 50$ dB.

W celu ochrony mieszkańców oraz środowiska przed negatywnym wpływem hałasu, w województwie podkarpackim w latach 2023–2024 podjęto szereg działań.

W ramach tych inicjatyw realizowano m.in. budowę, przebudowę oraz remonty dróg na terenie województwa. Wprowadzono również rozwiązania mające na celu ograniczenie emisji hałasu, takie jak montaż ekranów akustycznych, zastosowanie zieleni izolacyjnej oraz ograniczenia prędkości w wybranych lokalizacjach.

Podjęte działania skutecznie przyczyniają się do zmniejszenia poziomu hałasu w otoczeniu.

Działania realizowane przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w roku 2023 i 2024

W raportowanych latach 2023-2024 Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego podjął się realizacji szeregu działań, które przyczyniają się do ochrony środowiska i mieszkańców województwa przed hałasem.

W ramach tych działań Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich przeprowadził analizy porealizacyjne dla inwestycji drogowych obejmujących m.in. drogi wojewódzkie oraz obwodnice.

W celu ograniczenia emisji hałasu zastosowano odpowiednie zabezpieczenia, w tym montaż ekranów dźwiękochłonnych wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Dodatkowo wprowadzono ograniczenia prędkości dla pojazdów na wybranych odcinkach dróg.

W latach 2023 i 2024 UMWP zrealizował wiele inwestycji drogowych polegających na budowie, rozbudowie, przebudowie oraz remontach dróg, mostów, tuneli drogowych i obwodnic.

Dnia 25 kwietnia 2024 roku Sejmik Województwa Podkarpackiego przyjął uchwałą nr LXXIII/1258/24 „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa podkarpackiego na lata 2024-2028”.

Przy opracowaniu ww. Programu skorzystano z następujących dokumentów, które zostały opracowane w 2022 roku:

- Strategiczne mapy hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie na terenie województwa podkarpackiego,
- Strategiczne mapy hałasu dla dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w województwie podkarpackim,
- Strategiczna mapa hałasu drogi powiatowej o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów,
- Mapa hałasu dróg powiatowych nr 2252R ul. Jagiellońska, nr 2233R ul. Kościuszki, nr 2241R ul. Rymanowska w Sanoku o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie,
- Mapa akustyczna dla miasta Krosna dla wybranych odcinków dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 milionów pojazdów rocznie,
- Strategiczna mapa hałasu dla głównych dróg na terenie miasta Przemyśl,
- Strategiczna mapa hałasu dla dróg głównych miasta Tarnobrzega,
- Strategiczna mapa hałasu miasta Rzeszów.

Okresowy pomiar poziomu hałasu dla głównych dróg o średniorocznym natężeniu ruchu przekraczającym 3 miliony pojazdów rocznie wykonywany jest co 5 lat, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Ostatnie mapowanie akustyczne w województwie podkarpackim przeprowadzono w 2022 roku, a kolejne zaplanowano na rok 2027. Dane pozyskane w ramach tych pomiarów służą do aktualizacji strategicznych map hałasu oraz opracowywania i weryfikacji programów ochrony środowiska przed hałasem na szczeblu regionalnym.

Realizacja tych przedsięwzięć była możliwa dzięki środkom własnym Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego. Dodatkowe wsparcie finansowe pochodziło również z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego (RPO WP), budżetu państwa, Lasów Państwowych, a także budżetów jednostek samorządu terytorialnego – gmin i miast.

Łączne nakłady poniesione na realizację zadań w obszarze interwencji „Zagrożenia hałasem” wyniosły 373 359 196,30 zł w 2023 roku oraz 432 673 475,00 zł w roku 2024.

Największe nakłady finansowe w 2023 i 2024 roku poniesiono na realizację zadania: „Budowa dróg rozbudowa, przebudowa odcinków dróg krajowych (w tym drogi ekspresowej S19), wojewódzkich, powiatowych i gminnych”.

Szczegółowe informacje dotyczących działań podjętych przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w latach 2023 i 2024 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 21. Zestawienie zadań realizowanych przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w obszarze interwencji
„Zagrożenia hałasem” w latach 2023-2024

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Opracowywanie przeglądów ekologicznych i analiz porealizacyjnych.					
Wykonanie analiz porealizacyjnych dla zadań związanych z budową, przebudową i rozbudową dróg wojewódzkich oraz obwodnic.	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich	2023-2024	78883,59	96382,80	Budżet województwa
Wykonanie opinii dotyczącej uciążliwości hałasowej na odcinku autostrady A4 na odcinku Rzeszów „węzeł Wschodni” – Jarosław „węzeł Wierzbna” od km 581+263,44 do km 622+463,44.(pomiary + projektowanie ekranów)	Samorząd Województwa Podkarpackiego	2024	-	149937,00	Budżet województwa
Stosowanie zabezpieczeń przeciwhałasowych (np. ekranów dźwiękochłonnych, przekryć akustycznych, wałów ziemnych i przekopów) i utrzymywanie nawierzchni w dobrym stanie technicznym.					
Budowa ekranów akustycznych przy DW nr 984 Lisia Góra – Radomyśl Wielki – Mielec oraz działania ograniczające hałas przy hali utrzymaniowo-naprawczej PKA (zmiana regulaminu hali, przygotowanie do zakupu pojazdu kolejowo-drogowego).	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich	05.2024-12.2024	-	243540,00	Budżet województwa

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Wprowadzanie ograniczeń prędkości ruchu na terenach zabudowanych oraz inteligentnego sterowania ruchem.					
Oznakowanie dróg, w tym w obszarach zabudowanych i ograniczenia prędkości, wprowadzane na podstawie Projektów Stałej Organizacji Ruchu, często w wyniku konsultacji społecznych. Wnioski rozpatruje Komisja BRD powołana Zarządzeniem Marszałka Nr 11/2022 z dnia 21.02.2022 r.	Samorząd Województwa Podkarpackiego	2023-2024	-	-	Budżet województwa
Budowa dróg rozbudowa, przebudowa odcinków dróg krajowych (w tym drogi ekspresowej S19), wojewódzkich, powiatowych i gminnych.					
Budowa, przebudowa, rozbudowa dróg wojewódzkich wraz z budową dróg dla pieszych i rowerów.	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich	2021-2027	280168113,77	369321659,36	RPO WP, budżet województwa, budżet państwa, budżet gmin i miast
Budowa wiaduktów kolejowych/tuneli drogowych.	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich	2021-2024	10512110,38	28207815,91	Budżet województwa, budżet gmin i miast
Zaprojektowanie i realizacja remontów oraz budowy obiektów mostowych.	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich	2023-2024	8912752,14	34804076,88	Lasy Państwowe, budżet państwa, budżet województwa, rezerwa subwencji ogólnej

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Dofinansowanie budowy łączników do węzłów autostrady i drogi ekspresowej, realizowanych przez powiaty na terenie województwa podkarpackiego.					
Budowa łącznika S-19 z drogą powiatową (węzeł Rzeszów – Południe do DK19) oraz rozbudowa łącznika A4 (granice Rzeszowa do węzła Rzeszów Północ) – Etap I.	Samorząd Województwa Podkarpackiego, Powiat Rzeszowski, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Trzebownisko	2016-2023	73687336,41	-	Środki unijne, RPO WP, budżet województwa, budżet powiatów, budżet gmin i miast

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

Działania realizowane przez powiaty w roku 2023 i 2024
--

W raportowanym okresie działania na rzecz ochrony przed hałasem były również realizowane przez Starostwa Powiatowe województwa podkarpackiego.

Przedsięwzięcia te finansowane były przede wszystkim ze środków własnych poszczególnych powiatów. Dodatkowo, w przypadku niektórych zadań, wykorzystano również środki pochodzące z budżetu państwa, budżetu województwa, budżetów gmin i miast, funduszy unijnych, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) oraz z budżetu Lasów Państwowych.

Łączne nakłady poniesione na realizację zadań w obszarze interwencji „Zagrożenia hałasem” wyniosły 351 031 204,00 zł w 2023 roku oraz 399 631 642,90 zł w roku 2024.

Największe nakłady finansowe w 2023 i 2024 roku poniesiono na realizację zadania: „Budowa dróg rozbudowa, przebudowa odcinków dróg krajowych (w tym drogi ekspresowej S19), wojewódzkich, powiatowych i gminnych”.

Szczegółowe informacje dotyczących działań podjętych przez powiaty w latach 2023 i 2024 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 22. Zestawienie zadań realizowanych przez powiaty województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Zagrożenia hałasem” w latach 2023-2024

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Opracowywanie przeglądów ekologicznych i analiz porealizacyjnych.					
Wykonanie pomiarów hałasu w ramach analiz porealizacyjnych dotyczących inwestycji drogowych.	Powiat Rzeszowski	2023-2024	30750,00	24600,00	Budżet powiatów
Prowadzenie edukacji ekologicznej z dziedziny klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego.					
Realizacja działań edukacyjnych podnoszących świadomość społeczną na temat zagrożeń związanych z hałasem.	Powiaty: Dębicki, Kolbuszowski, Krośnieński	2023-2024	1195,00	995,59	Budżet powiatów
Wprowadzanie zieleni izolacyjnej, nasadzeń wzdłuż dróg, a także włączanie zieleni w zabezpieczenia przeciwhałasowe (ekrany pokryte roślinnością pnącą, zielone ściany).					
Realizacja nasadzeń zieleni pełniącej funkcję izolacyjną.	Powiaty: Brzozowski, Łańcucki	2023-2024	9341,00	14754,00	Budżet powiatów, budżet gmin i miast
Wprowadzanie ograniczeń prędkości ruchu na terenach zabudowanych oraz inteligentnego sterowania ruchem.					
Instalacja progów zwalniających w ciągu dróg powiatowych.	Powiat Brzozowski	2023-2024	3485,00	8050,00	Budżet powiatów
Stosowanie nowoczesnych nawierzchni niskohałasowych, w przypadku remontów i przebudów odcinków drogowych.					
Zastosowanie innowacyjnych nawierzchni o właściwościach redukujących hałas w trakcie prac remontowych i modernizacyjnych na odcinkach drogowych.	Powiat Kolbuszowski	06.2023-07.2023	102582,00	-	Budżet powiatów

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Budowa dróg rozbudowa, przebudowa odcinków dróg krajowych (w tym drogi ekspresowej S19), wojewódzkich, powiatowych i gminnych.					
Budowa nowych oraz przebudowa istniejących odcinków dróg powiatowych obejmująca ułożenie nowych nawierzchni asfaltowych, modernizację poboczy i rowów oraz budowę chodników dla pieszych.	Powiaty: Brzozowski, Jasielski, Kolbuszowski, Łańcucki, Przemyski, Rzeszowski, Sanocki, Stalowowolski, Strzyżowski, Tarnobrzeski	2022-2024	350883850,98	399583243,26	PROW, Lasy Państwowe, Subwencja ogólna, środki unijne, budżet państwa, budżet województwa, budżet powiatu, budżet gmin i miast, Program Razem Bezpieczniej

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

Działania realizowane przez gminy w roku 2023 i 2024
--

W latach 2023–2024 jednostki samorządu terytorialnego na terenie województwa podkarpackiego realizowały działania mające na celu ochronę mieszkańców przed uciążliwym hałasem.

Podejmowane przedsięwzięcia były możliwe do zrealizowania dzięki zaangażowaniu środków finansowych pochodzących przede wszystkim z budżetów gmin i miast. Dodatkowe wsparcie zapewniły także fundusze pochodzące z budżetu państwa, województwa oraz powiatów.

Finansowanie działań wspomagały również środki z budżetu Lasów Państwowych oraz fundusze zewnętrzne, w tym m.in. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW), Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych (FOGR), Program Inwestycji Strategicznych, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, a także Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014–2021.

Łączne nakłady poniesione na realizację zadań w obszarze interwencji „Zagrożenia hałasem” wyniosły 679 337 582,70 zł w 2023 roku oraz 777 343 576,62 zł w roku 2024.

Największe nakłady finansowe w 2023 i 2024 roku poniesiono na realizację zadania: „Budowa dróg rozbudowa, przebudowa odcinków dróg krajowych (w tym drogi ekspresowej S19), wojewódzkich, powiatowych i gminnych”.

Szczegółowe informacje dotyczących działań podjętych przez gminy i miasta w latach 2023 i 2024 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 23. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy i miasta województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Zagrożenia hałasem” w latach 2023-2024

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Stosowanie zasad ochrony przed hałasem oraz uwzględnianie wyników Strategicznych map hałasu w nowotworzonych planach zagospodarowania przestrzennego.					
Uwzględnienie strategicznych map hałasu przez gminy w procesie opracowywania nowych planów zagospodarowania przestrzennego.	Gminy, Miasta	2022-2023	17958,00	-	Budżet gmin i miast
Opracowywanie przeglądów ekologicznych i analiz po realizacyjnych.					
Przygotowywanie dokumentacji środowiskowej w postaci przeglądów ekologicznych i analiz porealizacyjnych w celu oceny wpływu zrealizowanych przedsięwzięć na środowisko.	Gminy, Miasta	2024	-	133455,00	Budżet gmin i miast
Stosowanie zabezpieczeń przeciwhałasowych (np. ekranów dźwiękochłonnych, przykryć akustycznych, wałów ziemnych i przekopów) i utrzymywanie nawierzchni w dobrym stanie technicznym.					
Wdrażanie rozwiązań ograniczających emisję hałasu, takich jak ekrany akustyczne, obudowy dźwiękochłonne, wały ziemne czy przekopy terenowe, a także zapewnienie odpowiedniego stanu technicznego nawierzchni drogowych.	Gminy, Miasta	2023-2024	5393922,03	4067729,97	Środki subwencji ogólnej, budżet gmin i miast
Wprowadzanie zieleni izolacyjnej, nasadzeń wzdłuż dróg, a także włączanie zieleni w zabezpieczenia przeciwhałasowe (ekrany pokryte roślinnością pnącą, zielone ściany).					
Realizacja nasadzenia zieleni pełniącej funkcję izolacyjną.	Gminy, Miasta	2023-2024	1548968,16	1917648,39	Budżet państwa, budżet gmin i miast

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Wprowadzanie ograniczeń prędkości ruchu na terenach zabudowanych oraz inteligentnego sterowania ruchem.					
Zastosowanie środków organizacji ruchu służących poprawie bezpieczeństwa i ograniczeniu hałasu komunikacyjnego, takich jak znaki ograniczające prędkość oraz progi zwalniające oraz wprowadzanie ograniczeń ruchu samochodów ciężarowych.	Gminy, Miasta	2023-2024	30103,50	16747,10	Budżet gmin i miast
Budowa dróg rozbudowa, przebudowa odcinków dróg krajowych (w tym drogi ekspresowej S19), wojewódzkich, powiatowych i gminnych.					
Rozbudowa i unowocześnianie infrastruktury drogowej na terenie gmin, obejmujące m.in. budowę, przebudowę i modernizację dróg, przejść dla pieszych oraz mostów.	Gminy, Miasta	2023-2025	677740553,04	775275726,13	PROW, FOGR, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021, Program Inwestycji Strategicznych, Lasy Państwowe, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, budżet państwa, budżet województwa, budżet powiatów, budżet gmin i miast

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

Działania realizowane przez inne instytucje i podmioty w latach 2023 i 2024

Działania w ramach obszaru interwencji „Zagrożenia hałasem” realizowane były także przez różne instytucje i podmioty działające na terenie województwa podkarpackiego.

Wśród zaangażowanych jednostek znalazły się m.in.:

- Komenda Wojewódzka Policji w Rzeszowie,
- Komenda Powiatowa Policji
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad – Oddział w Rzeszowie,
- PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.,
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie.

Zrealizowane działania sfinansowane były ze środków własnych wymienionych instytucji oraz dodatkowo z budżetu państwa oraz budżetów powiatów.

Łączne nakłady poniesione na realizację zadań w obszarze interwencji „Zagrożenia hałasem” wyniosły 21 995 654,09 zł w 2023 roku oraz 13 779 858,97 zł w roku 2024.

Największe nakłady finansowe w 2023 roku poniesiono na realizację zadania: „Budowa dróg rozbudowa, przebudowa odcinków dróg krajowych (w tym drogi ekspresowej S19), wojewódzkich, powiatowych i gminnych”.

Największe nakłady finansowe w 2024 roku poniesiono na realizację zadania: „Stosowanie zabezpieczeń przeciwhałasowych (np. ekranów dźwiękochłonnych, przekryć akustycznych, wałów ziemnych i przekopów) i utrzymywanie nawierzchni w dobrym stanie technicznym”.

Szczegółowe informacje dotyczących działań podjętych przez inne instytucje i podmioty w latach 2023 i 2024 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 24. Zestawienie zadań realizowanych przez inne instytucje i podmioty województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Zagrożenia hałasem” w latach 2023-2024

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Monitoring hałasu na terenie województwa podkarpackiego.					
Przeprowadzenie działań monitoringowych w zakresie oceny poziomu hałasu na terenie województwa.	GIOŚ w Warszawie	2023-2024	-	-	Budżet instytucji
Opracowywanie przeglądów ekologicznych i analiz porealizacyjnych.					
Wykonanie analizy po realizacyjnej dla inwestycji związanych z budową dróg ekspresowych i krajowych oraz modernizacją linii kolejowych.	GDDKiA Oddział w Rzeszowie, PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.	2022-2023	651703,20	-	Budżet państwa, budżet przedsiębiorstw, budżet instytucji
Prowadzenie edukacji ekologicznej z dziedziny klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego.					
Realizacja działań edukacyjnych podnoszących świadomość społeczną na temat zagrożeń związanych z hałasem.	Komenda Powiatowa Policji	2023-2024	-	-	Budżet powiatów
Stosowanie zabezpieczeń przeciwhałasowych (np. ekranów dźwiękochłonnych, przekryć akustycznych, wałów ziemnych i przekopów) i utrzymywanie nawierzchni w dobrym stanie technicznym.					
Realizacja budowy ekranów akustycznych o łącznej długości 3,683 km na drodze krajowej DK84.	GDDKiA Oddział w Rzeszowie	2023-2024	8862852,00	10136230,98	Budżet państwa

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Budowa dróg rozbudowa, przebudowa odcinków dróg krajowych (w tym drogi ekspresowej S19), wojewódzkich, powiatowych i gminnych.					
Rozbudowa drogi krajowej DK84 na odcinku 3,257 km obejmująca wzmocnienie nawierzchni, budowę lewoskrętu oraz przebudowę skrzyżowań. Prace dodatkowe to budowa muru oporowego, modernizacja istniejących przepustów, przebudowa zatok autobusowych, wykonanie przejść dla pieszych z dedykowanym oświetleniem oraz budowa chodnika i ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych.	GDDKiA Oddział w Rzeszowie	2020-2024	12480077,99	3642885,28	Budżet państwa
Monitoring hałasu na terenach nieobjętych opracowaniem map akustycznych.					
Prowadzenie pomiarów oraz monitorowanie poziomu hałasu generowanego na strzelnicach ćwiczebnych w Zaczerniu i Jarosławiu.	Komenda Wojewódzka Policji w Rzeszowie	2023-2024	1020,90	742,71	Budżet instytucji

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

4.3. Pola elektromagnetyczne

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 r., poz. 627) zawiera główne regulacje prawne dotyczące ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi (PEM). Zgodnie z ustawą pola elektromagnetyczne są to pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach z zakresu od 0 Hz do 300 GHz.

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach PMŚ. Podstawą prawną do prowadzenia monitoringu pól elektromagnetycznych jest art. 123 ustawy Prawo ochrony środowiska oraz art. 23 ust. 11 pkt 5 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2024 r., poz. 425).

Okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzi GIOŚ. Obserwacja ta ma na celu śledzenie poziomów sztucznie wytworzonych pól elektromagnetycznych w środowisku w odniesieniu do wartości poziomów dopuszczalnych określonych dla miejsc dostępnych dla ludności.

Główne źródła promieniowania elektromagnetycznego na terenie województwa podkarpackiego stanowią: stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje radiowe i telewizyjne. Rozmieszczenie tych stacji na obszarze województwa nie jest równomierne. Najwięcej stacji zlokalizowanych jest w dużych miastach.

Według stanu na dzień 11 czerwca 2024 roku, w bazie Systemu Informacyjnego o Instalacjach Wytwarzających Promieniowanie Elektromagnetyczne (SI2PEM) znajdowały się dane dotyczące 2 054 stacji bazowych telefonii komórkowej zlokalizowanych na terenie województwa podkarpackiego, co stanowiło około 4% wszystkich stacji bazowych w kraju. Liczba nadajników telewizyjnych DVB-T w regionie wynosiła 7, co przekładało się na około 6,5% ogólnej liczby nadajników w Polsce.

W 2023 roku Urząd Komunikacji Elektronicznej (UKE) wydał 7 894 pozwolenia na używanie urządzeń radiowych dla stacji bazowych telefonii komórkowej pracujących w technologiach 5G, LTE, UMTS, GSM oraz CDMA. Oznaczało to spadek liczby wydanych pozwoleń o około 14% w porównaniu do roku 2022.

Z kolei według stanu na dzień 29 maja 2025 roku, liczba stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie województwa podkarpackiego wzrosła do 2 171, co nadal stanowiło około 4% krajowych zasobów. Liczba nadajników DVB-T pozostała na poziomie 7, co odpowiada około 6,5% ogółu w skali kraju. Dane te nadal są systematycznie aktualizowane.

Do 23 grudnia 2024 roku, UKE wydał w województwie podkarpackim 8 409 pozwoleń na eksploatację urządzeń radiowych dla stacji bazowych działających w technologiach: 5G 2100, 5G 2600, 5G 3600, GSM 900, GSM 1800, UMTS, LTE oraz CDMA. W porównaniu do roku poprzedniego oznaczało to wzrost liczby pozwoleń o około 6%.

Największy przyrost odnotowano w technologii 5G 2100 – liczba pozwoleń wzrosła o 86, co stanowiło 12,5% więcej niż w 2023 r. Z kolei spadek – o 98 pozwoleń (prawie 10%) – dotyczył stacji pracujących w technologii UMTS 900. Zmiany te są wynikiem trwającego procesu modernizacji infrastruktury telekomunikacyjnej oraz przechodzenia operatorów na nowocześniejsze technologie.

Od 2021 roku monitoring pól elektromagnetycznych prowadzony jest zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2020 r., poz. 2311).

Zakres prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku obejmuje pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego, w przedziale częstotliwości co najmniej od 80 MHz do 40 GHz w punktach pomiarowych i z częstotliwością wykonywania pomiarów określoną w niniejszym rozporządzeniu.

Punkty pomiarowe, w których wykonuje się okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wyznacza się dla każdego województwa w ramach PMS dla stałej sieci monitoringu oraz dla monitoringu badawczego, zgodnie z „Wykonawczym programem Państwowego Monitoringu Środowiska”.

W 2023 roku na terenie województwa podkarpackiego sieć monitoringu PEM objęła 37 punktów stałej sieci monitoringu, w tym:

- 4 punkty dla miast w przedziale powyżej 100 000 mieszkańców do 200 000,
- 3 punkty dla miast w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców,
- 12 punktów dla miast w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców,
- 18 punktów dla miast poniżej 20 000 mieszkańców.

Monitoringiem badawczym objęto 27 punktów na terenie gmin wiejskich.

W 2023 roku w żadnym punkcie pomiarowym nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości PEM, ponieważ wskaźnik WM_E nie przekroczył wartości 1.

Analiza wyników pomiarów poziomów PEM dla stałej sieci monitoringu wykazała, że wyniki w 14 punktach pomiarowych znalazły się w przedziale wartości niższych od wartości dolnego progu czułości sondy pomiarowej, tj. $<0,3$ V/m.

Natomiast najwyższe natężenie pola elektromagnetycznego odnotowano w miejscowościach: Przemyśl (1,71 V/m), Jedlicze (1,6 V/m), Brzozów (1,41 V/m) oraz Lubaczów (1,39 V/m).

Analiza wyników pomiarów poziomów PEM dla monitoringu badawczego wykazała, że wyniki w 13 punktach pomiarowych znalazły się w przedziale wartości niższych od wartości dolnego progu czułości sondy pomiarowej. Najwyższe natężenie pola elektromagnetycznego odnotowano w miejscowościach: Zaleszany (pow. stalowowolski, gm. Zaleszany – 1,59V/m) oraz Orły (pow. przemyski, gm. Orły – 1,46 V/m).

Średnie natężenie pola elektromagnetycznego ze wszystkich punktów pomiarowych w województwie w 2023 roku wyniosło 0,58 V/m.

W 2024 roku na terenie województwa podkarpackiego sieć monitoringu PEM objęła 37 punktów stałej sieci monitoringu, w tym:

- 6 punktów dla miast w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców,
- 14 punktów dla miast w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców,
- 17 punktów dla miast poniżej 20 000 mieszkańców.

Na obszarze województwa podkarpackiego monitoringiem badawczym w 2024 roku objęto 28 punktów na terenie gmin wiejskich.

Analiza wyników pomiarów poziomów PEM dla stałej sieci monitoringu wykazała, że najwyższe natężenie pola elektromagnetycznego odnotowano w miejscowościach:

- Mielec, ul. Kusocińskiego (3,68 V/m),
- Jarosław, ul. Czernieckiego (3,17 V/m),
- Mielec, ul. Kilińskiego (2,52 V/m),
- Stalowa Wola, ul. Komunalna (2,33 V/m).

Wyniki pomiarów w 2 punktach znalazły się w przedziale wartości niższych od wartości dolnego progu czułości sondy pomiarowej, tj. $<0,3$ V/m.

Analiza wyników pomiarów poziomów PEM dla monitoringu badawczego wykazała, że najwyższe natężenie pola elektromagnetycznego odnotowano w miejscowościach:

- Rakszawa (pow. łańcucki, gm. Rakszawa – 1,53 V/m),
- Pysznica (pow. stalowowolski, gm. Pysznica – 1,17 V/m).

Średnie natężenie pola elektromagnetycznego ze wszystkich punktów pomiarowych w województwie w 2024 roku wyniosło 0,84 V/m.⁷⁸

W latach 2023–2024 na terenie województwa podkarpackiego działania mające na celu ochronę przed promieniowaniem elektromagnetycznym zrealizowane zostały przez gminy i miasta województwa podkarpackiego oraz WIOŚ w Rzeszowie.

⁷ Źródło: Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2023 w województwie podkarpackim

⁸ Źródło: Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2024 w województwie podkarpackim

Działania realizowane przez gminy w roku 2023 i 2024
--

W raportowanym okresie gminy oraz miasta województwa podkarpackiego, w ramach zadania „Preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych”, zrealizowały działania związane z racjonalnym planowaniem i kontrolą lokalizacji tych źródeł, ze szczególnym uwzględnieniem ograniczania ich wpływu na środowisko i zdrowie mieszkańców.

Dodatkowo JST uwzględniały zapisy dotyczące ochrony przed polami elektromagnetycznymi w planach ogólnych zagospodarowania przestrzennego, uchwałach oraz przepisach ogólnych, co sprzyjało skuteczniejszej ochronie środowiska.

Działania te realizowane były w ramach obowiązków służbowych pracowników urzędów.

Działania realizowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie w roku 2023 i 2024
--

W latach 2023-2024 w ramach działalności kontrolnej WIOŚ w Rzeszowie przeprowadził łącznie 5 kontroli w terenie z pomiarami oraz 1 341 kontrole dokumentacyjne, w trakcie których nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. W związku z tym, że kontrole nie wykazały nieprawidłowości, nie podejmowano działań pokontrolnych

4.4. Gospodarowanie wodami

Teren województwa podkarpackiego należy w głównej mierze do dorzecza Wisły i zlewni Morza Bałtyckiego. Północno-zachodnim skrajem województwa przepływa rzeka Wisła, do której uchodzą wypływające z Karpat główne rzeki regionu. Wyjątkiem jest mała część województwa położona w powiecie bieszczadzkim należąca do zlewni Morza Czarnego. Odwadnia ją rzeka Strwiąż z kilkoma dopływami i rzeka Mszanka, stanowiące dopływy Dniestru. Sieć rzeczną województwa uzupełnia szereg mniejszych rzek i potoków – w większości dopływów Wisłoki, Wisłoka i Sanu.

Południowa granica województwa stanowi główny wododział karpacki rozdzielający zlewnie Morza Bałtyckiego i Morza Czarnego.

W województwie nie ma jezior, są natomiast zbiorniki retencyjne – największy to zbiornik Solina na Sanie.

Występowanie wód podziemnych na terenie województwa podkarpackiego związane jest przede wszystkim z osadami czwartorzędowymi (obszar Zapadliska Przedkarpackiego) oraz utworami trzeciorzędowymi i kredowymi (Karpaty Fliszowe). Zasoby wód podziemnych rozmieszczone są nierównomiernie, a ich wielkość jest ściśle związana z budową geologiczną oraz wykształceniem litologicznym.

Na całym obszarze województwa podkarpackiego występują wody mineralne: w centralnej i południowej części województwa są to głównie wody chlorkowe, szczawowe i solanki, natomiast w północnej – wody siarczkowe i siarkowodorowe.⁹

Teren województwa podkarpackiego leży w obrębie następujących Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej (RZGW):

- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Rzeszowie,
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublinie,
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie.

Celem wykonywania monitoringu wód jest dostarczenie wiedzy o stanie wód, koniecznej do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu oraz ochrony wód przed zanieczyszczeniem.

⁹ Źródło: Podkarpackie w liczbach – RDOŚ w Rzeszowie
[data dostępu: 07.08.2025 rok]

4.4.1. Wody powierzchniowe ¹⁰

Badania i ocena jakości wód powierzchniowych wykonywane są w ramach systemu PMŚ w odniesieniu do jednolitych części wód powierzchniowych (jcwp).

Zakres badań jakości jcwp określony został w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 13 lipca 2021 roku w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. z 2021 roku poz. 1576).

Ocena stanu jcwp jest prowadzona na podstawie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego oraz na podstawie wyników klasyfikacji stanu chemicznego. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 roku w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. z 2021 roku poz. 1475) na podstawie badań wykonanych w roku 2023, dla jednolitych części wód na chwilę obecną dostępna jest wyłącznie odpowiednio klasyfikacja elementów biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych i chemicznych, nie jest dostępna klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych.

Najnowsza ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych z terenu województwa podkarpackiego (ocena za lata 2019-2024) jest na etapie opracowania. Termin wykonania oceny upływa 30 września 2025 roku.

W roku 2023 badaniami monitoringowymi na terenie województwa podkarpackiego objętych było 138 jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych (w tym 3 zbiorniki zaporowe).

Klasyfikacja wskaźników jakości wód wykazała, że w 53 jcwp nie były dotrzymane wymagania dobrego stanu lub potencjału ekologicznego w zakresie elementów biologicznych (klasa 3,4,5). Makrobezkręgowce bentosowe i fitobentos były wskaźnikami, które w największej liczbie jcwp zaważyły o takim wyniku klasyfikacji.

W 41 jcwp, w których niekorzystnie sklasyfikowano grupę elementów biologicznych, nie były dotrzymane także wymagania dobrego stanu lub potencjału ekologicznego w zakresie elementów fizykochemicznych gr.3.1-3.5. Wśród wskaźników fizykochemicznych najliczniej klasyfikowanych poniżej stanu dobrego (klasa >2) były: ogólny węgiel organiczny (OWO), przewodność w 20°C, azot azotanowy, azot ogólny, fosfor fosforanowy.

W 15 jcwp klasyfikacja elementów biologicznych wykazała spełnienie wymagań dobrego stanu/potencjału ekologicznego. Spośród tych 15 jcwp w 9 jcwp nie były dotrzymane wymagania dobrego stanu/potencjału ekologicznego w zakresie elementów fizykochemicznych. W 6 jcwp spełnione były wymagania co najmniej dobrego stanu/potencjału ekologicznego zarówno dla elementów biologicznych, jak i fizykochemicznych (jcwp: Kłysz, Sołotwa do Glinianki, Wiśłoka od Chotowskiego Potoku do ujścia, San od Wiaru do Wiśłoka, Zb. Solina, Zb. Besko).

¹⁰ Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Rzeszowie

W zakresie zanieczyszczenia wód substancjami biogennymi, najniekorzystniejszą klasyfikacją charakteryzowały się następujące jednolite części wód powierzchniowych: Zgórska Rzeka, Brzeźnica, Morwawa, Markówka, Pstrągówka, Wisłok od zb. Besko do Czarnego Potoku, Stary Wisłok, Olszowiec, Leszczynka.

Klasyfikacja elementów fizykochemicznych (specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne) gr.3.6 wykazała, że wymagania co najmniej dobrego stanu/potencjału ekologicznego były dotrzymane we wszystkich jcwp, w których monitorowano te zanieczyszczenia (22 jcwp). Nie odnotowano przekroczeń wartości granicznych dla II klasy jakości wód powierzchniowych.

Klasyfikacja wskaźników stanu chemicznego wykazała przekroczenia środowiskowych norm jakości w 96 jednolitych częściach wód. Wskaźnikiem najczęściej determinującym niekorzystny stan chemiczny wód był benzo(a)piren monitorowany w wodzie, dla którego w 92 jcwp stwierdzono przekroczenie średniorocznej środowiskowej normy jakości.

Inne najliczniej niekorzystnie sklasyfikowane wskaźniki chemiczne to w szczególności: difenyletery bromowane oznaczone w tkankach organizmów żywych (biota) - 32 jcwp, rtęć i jej związki oznaczona w tkankach organizmów żywych (biota) – 31 jcwp, fluoranten oznaczony w tkankach organizmów żywych (biota) – 7 jcwp, fluoranten oznaczony w wodzie – 4 jcwp.

Zidentyfikowano ponadto zanieczyszczenie wód substancjami z grupy metali ciężkich, w szczególności niklem, ołowiem i kadmem, dla których klasyfikacja za rok 2023 wykazała przekroczenia środowiskowych norm jakości odpowiednio w następujących jednolitych częściach wód z terenu województwa:

- jcwp Dopływ spod Rozwadowa - przekroczenie średniorocznej środowiskowej normy jakości dla wskaźnika nikiel i jego związki,
- jcwp Koniecpólka - przekroczenie średniorocznej środowiskowej normy jakości dla wskaźnika nikiel i jego związki oraz ołów i jego związki,
- jcwp Dopływ spod Ścieżek - przekroczenie średniorocznej środowiskowej normy jakości dla wskaźnika nikiel i jego związki,
- jcwp Kanał Chorzelowski - przekroczenie średniorocznej środowiskowej normy jakości dla wskaźnika ołów i jego związki,
- jcwp Dopływ spod Morgów - przekroczenie średniorocznej środowiskowej normy jakości dla wskaźnika kadm i jego związki.

Odnotowano także przekroczenie środowiskowej normy jakości dla wskaźnika kwas perfluorooktanosulfonowy (PFOS) w tkankach organizmów żywych (biota) w JCWP Jasiołka od Panny do ujścia.

W roku 2024 badaniami monitoringowymi na terenie województwa podkarpackiego objętych było 175 jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych (w tym 3 zbiorniki zaporowe).

Klasyfikacja wskaźników jakości wód wykazała, że w 74 jcwp nie były dotrzymane wymagania dobrego stanu lub potencjału ekologicznego w zakresie elementów biologicznych (klasa 3,4,5). Wskaźnikami, które w największej liczbie jcwp zaważyły o takim wyniku klasyfikacji były ichtiofauna i makrobezkręgowce bentosowe.

W 49 jcwp, w których niekorzystnie sklasyfikowano grupę elementów biologicznych, nie były dotrzymane także wymagania dobrego stanu lub potencjału ekologicznego w zakresie elementów fizykochemicznych gr.3.1-3.5. Wśród wskaźników

fizykochemicznych najliczniej klasyfikowanych poniżej stanu dobrego (klasa >2) były: ogólny węgiel organiczny (OWO), przewodność w 20°C.

W 21 jcwp klasyfikacja elementów biologicznych wykazała spełnienie wymagań co najmniej dobrego stanu/potencjału ekologicznego, w tym w 8 jcwp monitorowano wyłącznie ichtiofaunę. Wśród 13 jcwp w których spełnione były wymagania co najmniej dobrego stanu/potencjału ekologicznego dla elementów biologicznych, w 7 jcwp nie były dotrzymane wymagania dobrego stanu/potencjału ekologicznego w zakresie elementów fizykochemicznych. W 6 jcwp spełnione były wymagania co najmniej dobrego stanu/potencjału ekologicznego zarówno dla elementów biologicznych, jak i fizykochemicznych (jcwp: Bachorka, Gilówka, Kurzynka, Lubaczówka z Sołotwą od Glinianki, Zb. Solina, Zb. Besko).

W zakresie zanieczyszczenia wód substancjami biogennymi, najniekorzystniejszą klasyfikacją charakteryzowały się następujące jednolite części wód powierzchniowych: Breń, Budzisz, Przerwa, Rudnia, Strug do Chmielnickiej Rzeki, Strug od Chmielnickiej Rzeki do ujścia.

Klasyfikacja elementów fizykochemicznych (specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne) gr.3.6 wykazała, że wymagania co najmniej dobrego stanu/potencjału ekologicznego były dotrzymane we wszystkich jcwp, w których monitorowano te zanieczyszczenia (36 jcwp). Nie odnotowano przekroczeń wartości granicznych dla II klasy jakości wód powierzchniowych.

Klasyfikacja wskaźników stanu chemicznego wykazała przekroczenia środowiskowych norm jakości w 108 jednolitych częściach wód. Wskaźnikiem najczęściej determinującym niekorzystny stan chemiczny wód był benzo(a)piren monitorowany w wodzie, dla którego w 98 jcwp stwierdzono przekroczenie średniorocznej środowiskowej normy jakości.

W kilku jcwp w których przekroczone były środowiskowe normy jakości dla benzo(a)pirenu, stwierdzono także przekroczenie maksymalnych dopuszczalnych stężeń dla fluorantenu (jcwp; Czarna, Rudnia, Wisznia), benzo(b)fluorantenu (jcwp. Czarna, Wisznia) i benzo(g,h,i)peryleny (jcwp: Czarna, Wisznia, Różaniec, Mleczka do Łopuszki).

Zanieczyszczenie wód powierzchniowych substancjami chemicznymi z grupy WWA jest zjawiskiem powszechnym w skali kraju. Jako główne źródło zanieczyszczenia wód tymi substancjami wskazuje się depozycję atmosferyczną związaną z tzw. niską emisją.

Inne najliczniej niekorzystnie sklasyfikowane wskaźniki chemiczne to w szczególności: difenyletery bromowane oznaczone w tkankach organizmów żywych (biota) – 28 jcwp, rtęć i jej związki oznaczona w tkankach organizmów żywych (biota) – 23 jcwp.

W 2024 roku zidentyfikowano ponadto zanieczyszczenie wód niklem (przekroczenie średniorocznej środowiskowej normy jakości) w następujących jednolitych częściach wód z terenu województwa: jcwp Dopływ spod Rozwadowa, jcwp Koniecpólka, jcwp Dopływ z Wiktorca, jcwp Babulówka.

Stwierdzono także zanieczyszczenie wód ołowiem (przekroczenie średniorocznej środowiskowej normy jakości) w następujących jednolitych częściach wód: jcwp Grochalka i jcwp Tartakówka.

4.4.2. Wody podziemne¹¹

W cyklu gospodarowania wodami 2022-2027, według podziału obszaru kraju na 174 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), w granicach administracyjnych województwa podkarpackiego zlokalizowanych było (w całości lub w części) 14 JCWPd o numerach: 115, 118, 119, 120, 121, 133, 134, 135, 136, 151, 152, 153, 154, 168, które znajdują się w obszarze dorzecza Wisły oraz jedna JCWPd o numerze 169, która położona jest w obszarze dorzecza Dniestru.

Aktualna ocena stanu jednolitych części wód podziemnych została wykonana w 2023 roku na podstawie badań wykonanych w ramach monitoring diagnostycznego w roku 2022, w oparciu o rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 roku poz. 2148).

Na terenie województwa podkarpackiego badania przeprowadzono w 53 punktach pomiarowych.

Ocena wykazała dobry stan w 13 jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd o numerach: 115, 118, 119, 120, 121, 133, 134, 136, 151, 152, 153, 154, 168, 169). W 1 JCWP (JCWPd nr 135) stwierdzono słaby stan wód w związku ze słabym stanem chemicznym.

W związku ze stwierdzeniem w roku 2022 słabego stanu chemicznego w JCWPd nr 135, w latach 2023 i 2024 prowadzono w tej jednolitej części wód monitoring operacyjny stanu chemicznego.

Badania JCWPd nr 135 w roku 2023 przeprowadzono w 8 punktach pomiarowych: nr 139 Kolbuszowa, 1219 Turza, 1220 Przyszów, 91221 Stany, 1509 Rozalin, 1526 Jeziórko, 1527 Grębów, 2114 Ruda.

W punktach Kolbuszowa, Grębów i Rozalin stwierdzono IV klasę stanu chemicznego. W punktach Jeziórko i Ruda klasyfikacja nie uległa zmianie w porównaniu z rokiem 2022, stwierdzono odpowiednio V i III klasę stanu chemicznego. W punkcie w Turzy klasyfikacja uległa pogorszeniu z II klasy na klasę III, zaś w punkcie Przyszów stan chemiczny uległ poprawie z klasy III na klasę II, podobnie jak w punkcie Stany.

W roku 2024 badania JCWPd nr 135 przeprowadzono analogicznie jak w roku 2023 w 8 punktach pomiarowych.

Klasyfikacja w roku 2024 wykazała poprawę stanu chemicznego z klasy III na klasę II w punkcie w Turzy. W pozostałych punktach pomiarowych klasyfikacja stanu chemicznego nie uległa zmianie w porównaniu do roku 2023.

Najgorszym stanem chemicznym (klasa V) charakteryzują się wody w punkcie w Jeziórku.

¹¹ Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Rzeszowie

W latach 2023-2024 na terenie województwa podkarpackiego zrealizowano szereg działań związanych z gospodarowaniem wodami.

Inicjatywy te były podejmowane zarówno przez jednostki samorządu terytorialnego, jak i inne instytucje i podmioty, w tym Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Rzeszowie, Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG – PIB), przedsiębiorstwa komunalne oraz zakłady przemysłowe.

Zakres realizowanych działań obejmował m.in.:

- wzmocnienie systemu ostrzegania mieszkańców przed możliwością wystąpienia podtopień bądź powodzi,
- budowę i renowację zbiorników służących małej retencji,
- udzielanie dotacji mieszkańcom na zakup zbiorników na deszczówkę,
- działania edukacyjne promujące racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi oraz ochronę wód.

Działania realizowane przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w roku 2023 i 2024
--

W latach 2023-2024 Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, w ramach obszaru interwencji „Gospodarowanie wodami”, realizował działania polegające na udzieleniu dotacji jednostkom samorządu terytorialnego na budowę i renowację zbiorników wodnych, które służyć mają małej retencji.

Mała retencja to proste, ale skuteczne rozwiązania umożliwiające zatrzymywanie lub spowalnianie odpływu wód w środowisku. Działanie te przyczyniają się zarówno do zwiększania dostępności wody, jak i do ochrony oraz rozwoju ekosystemów.

W połączeniu z inwestycjami z zakresu dużej retencji, mała retencja stanowi ważny element systemu gospodarowania wodami, zwiększając odporność regionu na zmiany klimatyczne.¹²

Łącznie w latach 2023-2024 Urząd Marszałkowski udzielił dotacji 25 gminom z terenu województwa podkarpackiego.

Na realizację tego działania przeznaczono środki w wysokości 2 824 404,57 zł w 2023 roku oraz 1 910 925,57 zł w roku 2024.

¹² Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie,
[data dostępu: 24.09.2025 rok]

Działania realizowane przez powiaty w roku 2023 i 2024
--

W raportowanym okresie, w ramach obszaru interwencji „Gospodarowanie wodami”, powiaty województwa podkarpackiego skupiły swoje działania głównie na prowadzeniu edukacji ekologicznej z zakresu ochrony wód oraz racjonalnego gospodarowania zasobami wodami.

W ramach tych działań zorganizowano liczne konkursy dla szkół i przedszkoli, promujące oszczędzanie i ochronę wód. Programy edukacyjne skierowane były do wszystkich grup wiekowych, a ich realizacja była możliwa dzięki środkom własnym powiatów oraz przy wsparciu finansowym placówek oświatowych.

Dodatkowo Powiat Jasielski w latach 2023-2024 realizował projekt pn. „Budujemy w Jaśle, stabilizujemy w Svidničke”, w ramach Programu Interreg Polska – Słowacja 2021 – 2027, współfinansowany przez Unię Europejską.

Głównym celem projektu jest zwiększenie odporności społeczności polsko-słowackiego pogranicza na zmiany klimatu i zjawiska ekstremalne, m.in. poprzez rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury, budowę infrastruktury zabezpieczającej osuwiska oraz zwiększenie świadomości mieszkańców na zachodzące zmiany klimatyczne.

W ramach zadania wykonana zostanie infrastruktura zabezpieczająca osuwisko w miejscowości Svidnička przez partnera słowackiego oraz wykonany zostanie Karpacki Ogród Deszczowy wraz z zielonym parkingiem, stawem hydrofitowym, altaną z zielonym dachem oraz łakami kwiatowymi, na terenie parku przy Szpitalu Specjalistycznym w Jaśle (przez partnera polskiego). Działania inwestycyjne będą stanowić integralną część wspólnych działań informacyjno-edukacyjnych, w ramach, których m.in. w powiecie jasielskim zostaną przeprowadzone warsztaty, szkolenia oraz seminarium, a partner słowacki zorganizuje konferencję. Powstały w projekcie film i poradnik edukacyjny będzie emitowany oraz dostępny zarówno dla polskiej, jak i słowackiej strony.

Na realizację tego działania Powiat Jasielski w latach 2023-2024 przeznaczył kwotę 75 079,20 zł.

Działania realizowane przez gminy w roku 2023 i 2024
--

W raportowanym okresie gminy i miasta województwa podkarpackiego realizowały liczne działania na rzecz ochrony wód oraz racjonalnego gospodarowania wodami.

Przedsięwzięcia te finansowane były zarówno ze środków własnych samorządów, jak i ze wsparcia zewnętrznego, w tym:

- NFOŚiGW,
- WFOŚiGW w Rzeszowie,
- budżetu państwa i województwa,
- a także ze środków pochodzących z mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Łączne nakłady poniesione na realizację zadań w obszarze interwencji „Gospodarowanie wodami” wyniosły 9 439 484,50 zł w 2023 roku oraz 10 102 413,00 zł w roku 2024.

Największe nakłady finansowe w 2023 i 2024 roku poniesiono na realizację zadania: „Realizacja planu przeciwdziałania skutkom suszy, w tym budowa i rozbudowa zbiorników retencyjnych”.

Szczegółowe informacje dotyczących działań podjętych przez gminy i miasta w latach 2023 i 2024 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 25. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Gospodarowanie wodami” w latach 2023-2024

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Zabezpieczenie miejsc narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.					
Prowadzenie prac związanych z bieżącym utrzymaniem i udrażnianiem rowów melioracyjnych na terenie gmin.	Gminy, Miasta	2023-2024	170680,80	193895,72	Budżet gmin i miast
Systematyczne doposażanie magazynów przeciwpowodziowych w niezbędny sprzęt i materiały.	Gminy, Miasta	2023-2024	21159,51	11298,79	Budżet gmin i miast
Wzmocnienie systemu ostrzegania mieszkańców województwa o możliwości wystąpienia lokalnych podtopień lub powodzi.					
Rozbudowa systemu alarmowania i ostrzegania poprzez montaż syren alarmowych, publikację ostrzeżeń meteorologicznych online, oraz dystrybucję SMS-ów.	Gminy, Miasta	2023-2024	68115,91	49196,12	Budżet województwa, budżet gmin i miast
Budowa, rozbudowa i modernizacja systemów naturalnej i sztucznej retencji wodnej.					
Realizacja prac przygotowawczych, budowlanych i remontowych w zakresie poprawy funkcjonowania systemu retencji wodnej i infrastruktury melioracyjnej	Gminy, Miasta	2023-2024	124782,31	148085,75	Budżet województwa

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Realizacja planu przeciwdziałania skutkom suszy, w tym budowa i rozbudowa zbiorników retencyjnych.					
Budowa i modernizacja małych oraz dużych zbiorników retencyjnych, wraz z doposażeniem w infrastrukturę niezbędną do zabezpieczenia kryzysowego.	Gminy, Miasta	2023-2024	7622159,59	7040275,05	NFOŚiGW, WFOŚiGW w Rzeszowie, budżet państwa, budżet województwa, budżet gmin i miast
Edukacja ekologiczna z zakresu oszczędzania i ochrony wód.					
Publikacja artykułów na stronach internetowych oraz tablicach ogłoszeń dotyczących edukacji ekologicznej, a także prowadzenie zajęć edukacyjnych w szkołach.	Gminy, Miasta	2023-2024	4858,50	13325,82	NFOŚiGW, budżet gmin i miast
Wprowadzenie w okresie letnim dziennych zakazów podlewania ogródków i napełniania basenów z wodociągów gminnych.	Gmina Krasieczyn	2024	-	-	-
Uwzględnienie w dokumentach planistycznych obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym.					
Uwzględnienie w Gminnych Planach Zarządzania Kryzysowego obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym.	Gminy, Miasta	2022-2024	17958,00	-	Budżet gmin i miast
Promowanie katalogu działań mających na celu dostosowanie obecnej gospodarki do zmian klimatu w tym przeciwdziałanie skutkom ulewnych deszczy oraz suszy poprzez zastosowanie zielono-niebieskiej infrastruktury na obszarach zurbanizowanych, zbieranie deszczówki, łąki kwietne, likwidacja miejskich wysp ciepła).					
Realizacja partnerskiego projektu: pn. „Inwestycje w zakresie zielono-niebieskiej	Związek Gmin Dorzecza Wisłoki	2021-2024	507756,49	2263210,59	Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
infrastruktury na terenie gmin Związku Gmin Dorzecza Wisłoki”, obejmująca montaż zbiorników na deszczówkę oraz tworzenie ogródków zielonych wraz z łąkami kwietnymi.					Gospodarczego, Norweski Mechanizm Finansowy, NFOŚiGW, budżet państwa, budżet gmin i miast
Udzielenie dotacji celowych dla mieszkańców gminy na zakup zbiorników na wodę opadową i roztopową.	Gminy, Miasta	2021-2028	62886,02	31417,52	Środki unijne, PROW, budżet gmin i miast
Rewitalizacja podwórek przy blokach mająca na celu poprawę mikroklimatu.	Miasta	2024-2025	550000,00	-	Środki unijne
Realizacja programów „Mała retencja”.	Miasta	2023-2024	129700,59	148328,47	Budżet miast
Tworzenie łąk kwietnych.	Gminy, Miast	2024	-	124298,50	Budżet gmin i miast
Budowa systemów zagospodarowania i retencji wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych.					
Budowa systemów zagospodarowania wody deszczowej na terenach zieleni miejskiej.	Miasta	2023	66123,00	-	Budżet gmin i miast
Zakup i montaż zbiorników retencyjnych naziemnych na deszczówkę dla mieszkańców.	Gminy, Miasta	2023-2024	152300,70	41778,18	Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021, NFOŚiGW, WFOŚiGW w Rzeszowie budżet gmin i miast

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

Działania realizowane przez inne instytucje i podmioty w roku 2023 i 2024

W raportowanym okresie zadania mające na celu ochronę wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi realizowane były także przez inne instytucje i podmioty działające na terenie województwa podkarpackiego.

Łączne nakłady poniesione na realizację zadań w obszarze interwencji „Gospodarowanie wodami” wyniosły 23 593 242,27 zł w 2023 roku oraz 28 306 264,28 zł w roku 2024.

Największe nakłady finansowe w 2023 i 2024 roku poniesiono na realizację zadania: „Regulacja rzek i potoków”.

Szczegółowe informacje dotyczących działań podjętych przez inne instytucje i podmioty w latach 2023 i 2024 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 26. Zestawienie zadań realizowanych przez inne instytucje i podmioty województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Gospodarowanie wodami” w latach 2023-2024

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Regulacja rzek i potoków.					
Prowadzenie prac budowlanych związanych z zadaniem „Zabezpieczenie przed powodzią terenu m. Jarosławia poprzez zmianę parametrów hydraulicznych koryta pot. Szewnia w km od 16+115 do 16+761”.	RZGW w Rzeszowie	2023-2027	927,96	3503121,95	Budżet instytucji
Bieżące utrzymanie cieków wodnych, obejmujące ich konserwację i udrażnianie, w tym likwidację tam bobrowych, utylizację martwych zwierząt oraz wycinkę drzew i krzewów zagrażających drożności koryt wodnych.	RZGW w Rzeszowie	2023-2024	20467035,72	17734427,93	Budżet instytucji, dotacje
Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury przeciwpowodziowej (suche zbiorniki, poldery i zbiorniki retencyjne z rezerwą powodziową).					
Opracowanie dokumentacji projektowej dla zadania „Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Tartaczny poprzez odbudowę budowli piętrzącej oraz budowę zbiornika”.	RZGW w Rzeszowie	2023-2026	112890,94	-	Budżet instytucji
Opracowanie dokumentacji projektowej dla zadania „Poprawa stosunków wodnych poprzez zwiększenie zdolności retencyjnej zbiornika Niedźwiadek”.	RZGW w Rzeszowie	2023-2026	71733,60	-	Budżet instytucji

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Prowadzenie prac budowlanych w ramach zadania „Budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego „Góra Ropczycka”.	RZGW w Rzeszowie	2023-2027	43,56	2347422,93	Budżet państwa, budżet instytucji
Budowa, rozbudowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych.					
Bieżące utrzymanie lewostronnych i prawostronnych wałów przeciwpowodziowych.	RZGW w Rzeszowie	2023-2024	2290017,24	4164300,63	Budżet instytucji, dotacje
Realizacja planu przeciwdziałania skutkom suszy, w tym budowa i rozbudowa zbiorników retencyjnych.					
Prowadzenie monitoringu i prognozowanie sytuacji hydrologicznej w kraju, ze szczególnym uwzględnieniem zjawiska niżówki hydrogeologicznej. Wydano 3 ostrzeżenia hydrogeologiczne w latach 2023-2024.	PIG-PIB	2023-2024	-	-	Budżet państwa
Utrzymanie zbiorników retencyjnych	Nadleśnictwa Cisna, Lesko	2023-2024	19578,64	35410,84	Budżet instytucji
Kontynuacja monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych.					
Prowadzenie monitoringu jakości wód podziemnych, ścieków bytowych i wód opadowych odprowadzanych do środowiska przez zakłady przemysłowe.	ORLEN S.A.	2023-2024	7500,00	8100,00	Budżet zakładów przemysłowych
Prowadzenie monitoringu stanu ilościowego i chemicznego JCWPd	PIG-PIB	2023-2024	105000,00	111500,00	NFOŚiGW, budżet państwa
Ograniczanie ilości zużywanej wody w zakładach przemysłowych poprzez recyrkulację wody oraz zamykanie obiegów wody.					

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Odzysk i ponowne wykorzystanie wody technologicznej w obiegu zamkniętym	Zakłady przemysłowe	2015-2025	645282,71	364080,00	Budżet zakładów przemysłowych
Edukacja ekologiczna z zakresu oszczędzania i ochrony wód.					
Edukacja w szkołach i przedszkolach z zakresu oszczędzania i ochrony wód, propagowanie działań proekologicznych.	Przedsiębiorstwa Komunalne, Placówki oświatowo-kulturalne	2023-2024	57900,00	37900,00	Budżet państwa, budżet województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

Zadania dodatkowe:

W latach 2023–2024 Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Rzeszowie realizował szereg dodatkowych zadań wspierających bieżące funkcjonowanie oraz bezpieczeństwo infrastruktury hydrotechnicznej. Do najważniejszych działań należały między innymi:

- opracowanie pięcioletnich ocen stanu technicznego budowli hydrotechnicznych, w tym budowli piętrzących, wałów przeciwpowodziowych, jazów oraz zbiorników wodnych,
- zakup energii elektrycznej oraz materiałów eksploatacyjnych niezbędnych do funkcjonowania obiektów hydrotechnicznych,
- usługi ochrony mienia oraz monitoringu systemów alarmowych w obiektach RZGW w Rzeszowie,
- utrzymanie posterunku wodowskazowego,
- okresowe badania instalacji elektrycznych i skuteczności ochrony przeciwporażeniowej,
- wymiana oleju hydraulicznego w stacjach napędowych klap i zasuw,
- serwis i przeglądy agregatów prądotwórczych,
- remonty pomieszczeń sterowni oraz budynków technicznych (m.in. budynku agregatu prądotwórczego),
- opracowanie raportu oddziaływania na środowisko dla prac utrzymaniowych na obszarze Natura 2000 w obrębie Zbiornika Wodnego w Rzeszowie,
- wykonanie pomiarów przemieszczeń pionowych wraz z oceną stanu technicznego i roczną kontrolą okresową,
- wykonanie pomiarów zmienności pojemności zbiornika,
- stały nadzór oraz obsługa eksploatacyjna urządzeń i obiektów wodnych,
- opracowanie dokumentacji środowiskowej dla planowanych prac utrzymaniowych w obrębie rzeki Łukawica,
- roboty naprawcze związane z usuwaniem awarii pomp i oświetlenia hali pomp na przepompowni,
- awaryjna naprawa silnika stacji napędowej zasuw,
- badanie osadów dennych przeznaczonych do usunięcia.

Łączny koszt zrealizowanych działań w latach 2023–2024 wyniósł około 1 304 394,12 zł. Środki finansowe pochodziły zarówno z budżetu Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Rzeszowie, jak i z różnych źródeł dotacyjnych.

4.5. Gospodarka wodno-ściekowa

4.5.1 Sieć wodociągowa

Sprawnie funkcjonująca sieć wodociągowa odgrywa ważną rolę w ochronie środowiska, ponieważ pozwala na efektywne dostarczanie wody oraz ograniczenie straty wody.

W poniższej tabeli przedstawiono informacje na temat infrastruktury wodociągowej na terenie województwa podkarpackiego w latach 2022, 2023 i 2024.

Tabela 27. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie województwa podkarpackiego w latach 2022, 2023 i 2024

Parametr	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Długość eksploatowanej sieci wodociągowej rozdzielczej i przesyłowej [km]	17932,9	18396,1	18653,2
Przyłącza wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych [szt.]	372576	378710	384901
Awarie sieci wodociągowej [szt.]	3791	3573	3012
Woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]	51778,6	51578,4	53375,0
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem [dam ³]	195773,2	214807,7	231261,1
Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej [%]	81,7	81,9	82,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, data dostępu: 20.10.2025 rok

Analiza danych dotyczących sieci wodociągowej w województwie podkarpackim za lata 2022, 2023 i 2024 wskazuje na systematyczny rozwój infrastruktury wodociągowej. Długość eksploatowanej sieci rozdzielczej i przesyłowej wzrastała z roku na rok. Towarzyszył temu również wzrost liczby przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych, co może świadczyć o poprawie dostępności usług wodociągowych dla mieszkańców regionu. Jednocześnie odnotowano, że liczba awarii sieci wodociągowej spadła z 3 791 w 2022 roku do 3 012 w 2024 roku. Może to być wynikiem zarówno modernizacji istniejącej infrastruktury, jak i poprawy nadzoru technicznego.

W poniższej tabeli przedstawiono szczegółową charakterystykę sieci wodociągowej na terenie województwa podkarpackiego z podziałem na powiaty i miasta na prawach powiatu w roku 2023 i 2024.

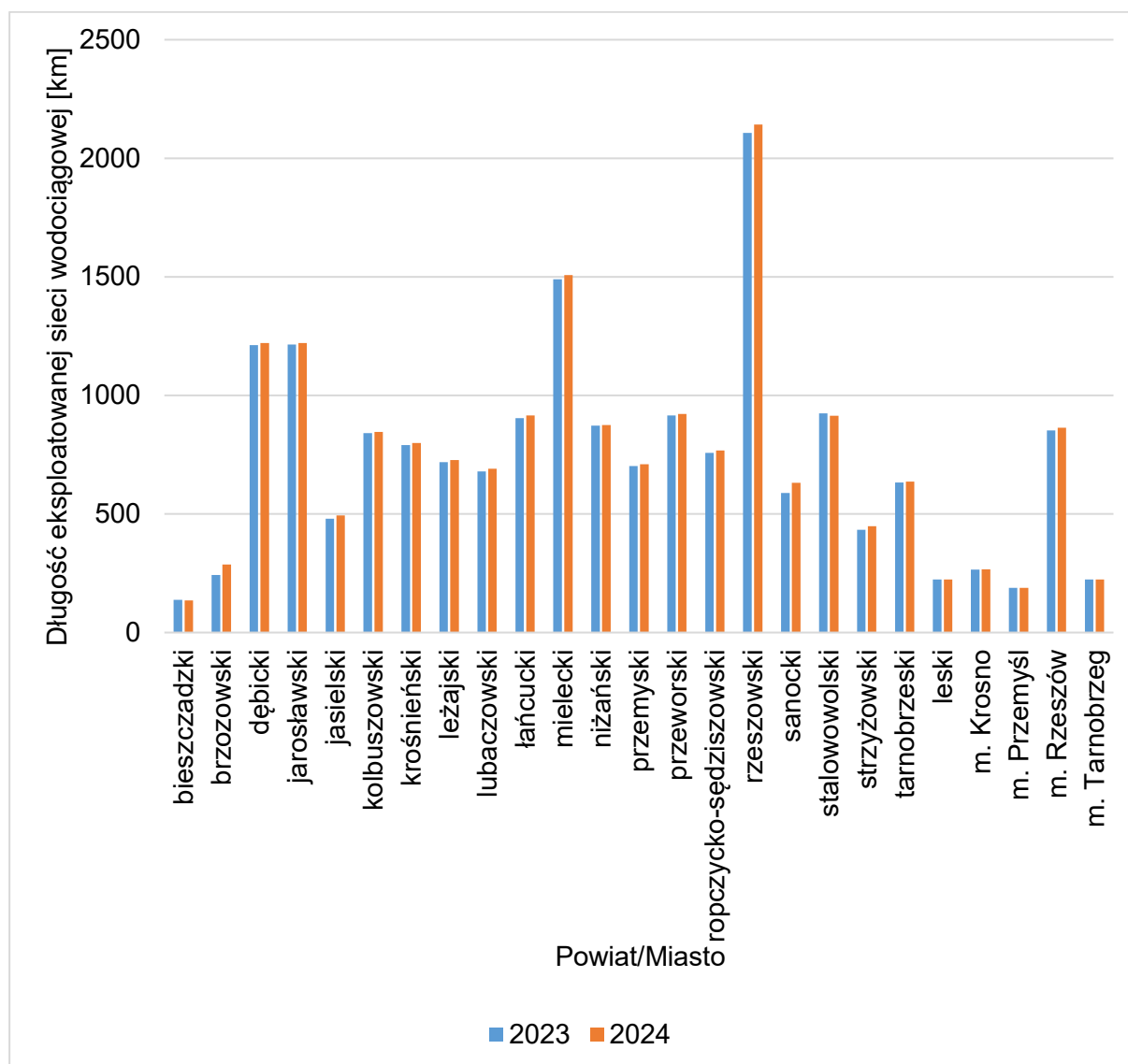
Tabela 28. Charakterystyka sieci wodociągowej z podziałem na powiaty i miasta na prawach powiatu w roku 2023 i 2024

Parametr	Jednostka	Rok	p.bieszczadzki	p.brzozowski	p.dębicki	p.jarosławski	p.jasielski	p.kolbuszowski	p.krośnieński	p.leżajski	p.lubaczowski	p.łańcucki	p.mielecki	p.niżański	p.przemyski	p.przeworski	p.ropczycko-sędziszowski	p.rzeszowski	p.sanocki	p.stalowowlowski	p.strzyżowski	p.tarnobrzegi	p.leski	m.Krosno	m.Przemyśl	m.Rzeszów	m.Tarnobrzeg
Awarie sieci wodociągowej	szt.	2024	43	39	351	206	131	215	272	74	114	293	178	44	261	235	253	299	211	19	81	39	54	159	88	184	69
Awarie sieci wodociągowej	szt.	2023	49	21	283	152	78	180	219	54	84	292	231	55	258	264	217	292	193	27	69	27	67	120	112	162	67
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2024	2166	3701	26034	25887	9756	15967	14982	16198	13478	22390	28022	16540	12255	19477	15884	44426	12601	17203	7013	11930	3072	6661	5871	28813	4574
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2023	2141	3343	25431	25537	9698,	15691	14553	15982	13295	22074	29038	16300	12003	19537	15594	43110	12072	16920	6859	11823	3065	6528	5824	27817	4475
Długość eksploatowanej sieci wodociągowej	km	2024	134,9	286,3	1220,4	1220,3	493,6	845,4	799,0	727,6	690,4	915,1	1506,9	875,2	710,2	922,1	767,4	2142,0	631,1	914,1	448,6	636,4	223,4	266,7	188,8	863,3	224,0
Długość eksploatowanej sieci wodociągowej	km	2023	138,1	243,0	1212,4	1214	479,8	840,8	790,3	718,4	679,0	904,5	1489,9	872	701,5	915,1	757,5	2106,5	588,8	923,8	433,7	633,1	223,4	265,6	188,6	852,8	223,5

Parametr		Woda dostarczona gospodarstwom domowym	Woda dostarczona gospodarstwom domowym	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności ogółem	Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności ogółem
	Jednostka						
	Rok						
	p. bieszczadzki	391,3	395,9	14781	14656	71,7	71,8
	p. brzozowski	267,3	296	16554	17341	26,2	27,6
	p. dębicki	3224,0	3485,6	109366	109142	82,5	82,7
	p. jarosławski	3623,7	3794,4	108129	107506	93,3	93,4
	p. jasielski	1361	1328,2	53657	53224	49,3	49,2
	p. kolbuszowski	1431,7	1536,9	56158	55986	91,8	91,9
	p. krośnieński	1120,8	1154,9	58266	58564	53,6	54,2
	p. leżajski	1656,3	1764,0	63633	63258	95,4	95,5
	p. lubaczowski	1464,1	1544,7	50113	49607	95,3	95,4
	p. łańcucki	2430,8	2607,6	76534	76485	94,7	94,7
	p. mielecki	4871	4467,4	129004	128471	97	97
	p. niżański	1492,5	1610,7	55838	55470	87,6	87,8
	p. przemyski	1257,9	1309,8	44068	44161	62	62,5
	p. przeworski	1926,7	2037,3	67468	67179	89,1	89,1
	p. ropczycko-sędziszowski	1567,7	1666,8	61922	62193	83,6	84
	p. rzeszowski	4180,1	4504	143736	145642	81,8	82,4
	p. sanocki	1632,7	1680,2	61845	61869	68,9	69,5
	p. stalowowolski	3112	3234,6	96192	95428	95,3	95,4
	p. strzyżowski	621,9	654,2	32085	32001	54,2	54,4
	p. tarnobrzeski	1261,3	1329,6	49484	49125	97,2	97,2
	p. leski	412,6	397,2	15186	15086	59,8	59,8
	m. Krosno	1331,9	1357,1	41759	41358	94,8	94,9
	m. Przemysł	1812,5	1823,2	53537	52833	95,5	95,6
	m. Rzeszów	7766,4	8100,3	194237	195379	98,5	98,5
	m.Tarnobrzeg	1360,2	1294,4	43045	42576	98,5	98,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, data dostępu: 26.09.2025 rok

Na poniższym wykresie przedstawiono graficznie dane dotyczące sieci wodociągowej na terenie województwa podkarpackiego w latach 2023-2024.

Rysunek 4. Długość eksploatowanej sieci wodociągowej [km] w latach 2023-2024 na terenie województwa.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, data dostępu: 26.09.2025 rok

Najdłuższa sieć wodociągowa występuje w powiecie rzeszowskim, natomiast najkrótsza w powiecie bieszczadzkim.

4.5.2 Sieć kanalizacyjna

W trosce o ochronę środowiska przed zanieczyszczeniem wód powierzchniowych, gruntowych oraz gleby, kluczowe znaczenie ma sprawnie funkcjonująca sieć kanalizacyjna, która umożliwia bezpieczne odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.

Tabela poniżej przedstawia informacje na temat rozwoju sieci kanalizacyjnej na terenie województwa podkarpackiego w latach 2022, 2023 i 2024.

Tabela 29. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie województwa podkarpackiego w latach 2022, 2023 i 2024

Parametr	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	19538,9	20082,8	20692,3
Przyłącza kanalizacyjne prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	337589	347575	356693
Awarie sieci kanalizacyjnej [szt.]	7427	7124	7557
Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej [%]	72,9	73,5	74,1
Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków [%]	78,2	79,0	79,4
Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem [%]	41,5	46,8	52,0
Nieoczyszczone ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi – razem [dam ³]	75098	78468	78509

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, stan na 31.12.2024 rok
[data dostępu: 20.10.2025 rok]

Analiza danych dotyczących sieci kanalizacyjnej w województwie podkarpackim za lata 2022, 2023 i 2024 wskazuje na systematyczny rozwój infrastruktury kanalizacyjnej. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej wzrastała z roku na rok. Towarzyszył temu również wzrost liczby przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych, co może świadczyć o poprawie dostępności usług kanalizacyjnych dla mieszkańców regionu.

W poniższej tabeli przedstawiono szczegółową charakterystykę sieci kanalizacyjnej na terenie województwa podkarpackiego z podziałem na powiaty i miasta na prawach powiatu w roku 2023 i 2024.

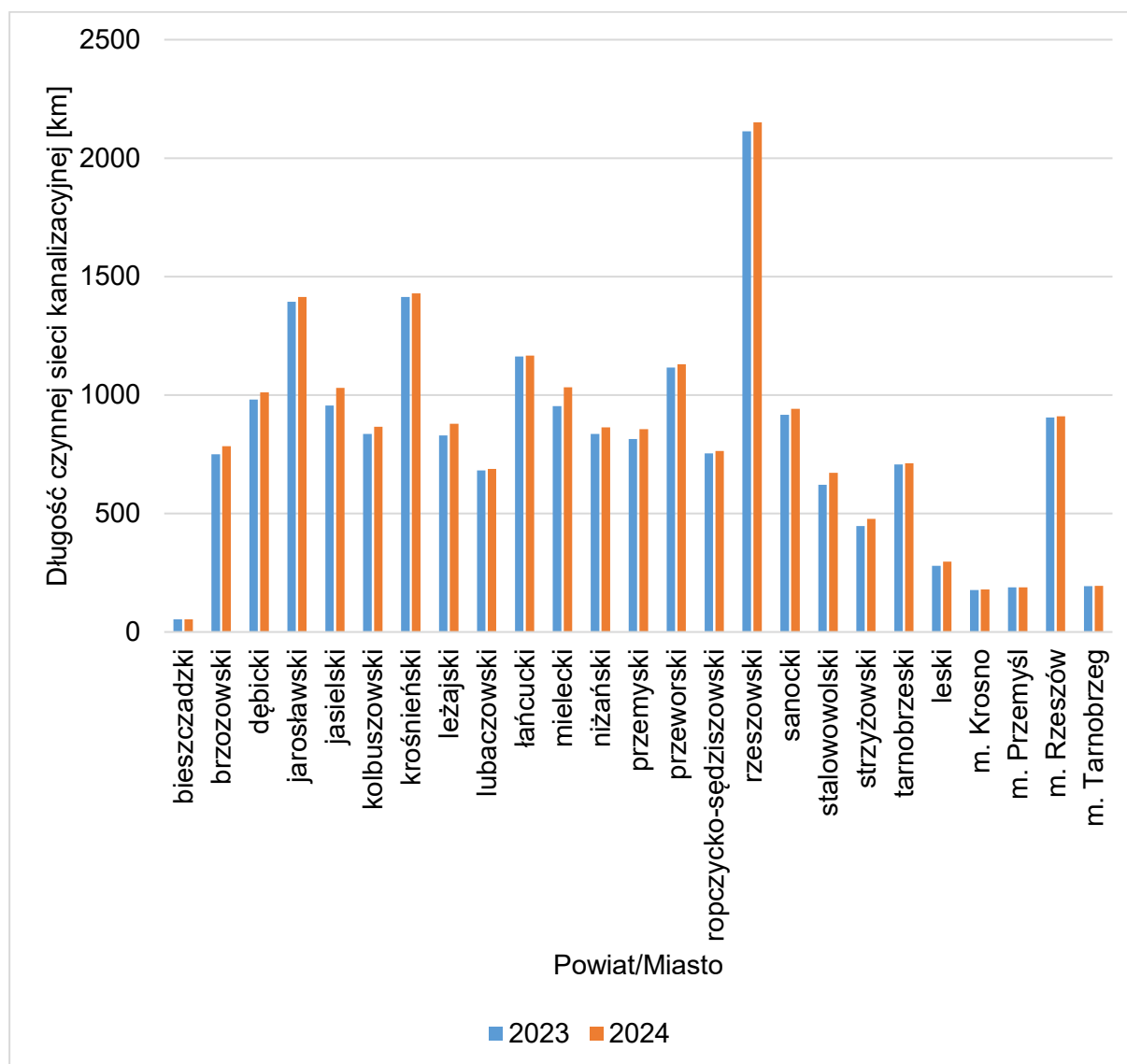
Tabela 30. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej z podziałem na powiaty i miasta na prawach powiatu w roku 2023 i 2024

Parametr	Jednostka	Rok																												
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	2023	53,1	750,5	981,3	1394,	955,6	836,1	1414,	829,1	681,5	1163,	953,5	836,2	813,9	1116,	754,3	2113,	916,1	621,9	53,1	750,5	981,3	1394,	955,6	836,1	1414,			
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	2024	53,2	784,1	1011,4	1414,4	1030,7	866,5	1428,6	878,8	687,8	1166,4	1033,3	863,5	856,4	1129,6	763,6	2151,4	941,7	671,3	53,2	784,1	1011,4	1414,4	1030,7	866,5	1428,6			
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2023	931	11109	20216	19687	16814	10644	23568	11866	10080	19987	18164	12431	13235	17789	11152	41070	16139	9118	931	11109	20216	19687	16814	10644	23568			
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2024	943	11416	20716	19737	17539	11080	24179	12765	10167	20334	17536	13244	13640	17870	11487	42388	16532	9691	943	11416	20716	19737	17539	11080	24179			
Awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	2023	6	158	330	226	96	374	631	56	64	166	700	66	359	163	1095	816	62	10	6	158	330	226	96	374	631			
Awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	2024	6	154	325	282	125	392	635	67	44	206	617	79	317	165	996	1058	66	9	6	154	325	282	125	392	635			
			p bieszczadzki	p. brzozowski	p. dębicki	p. jarosławski	p. jasielski	p. kolbuszowski	p. krośnieński	p. leżajski	p. lubaczowski	p. łańcucki	p. mielecki	p. niżański	p. przemyski	p. przeworski	p. ropczycko-sędziszowski	p. rzeszowski	p. sanocki	p. stalowowlowski	p. strzyżowski	p. tarnobrzeski	p. leski	m. Krosno	m. Przemyśl	m. Rzeszów	m. Tarnobrzeg			

Parametr	Jednostka	Rok	p. bieszczadzki	p. brzozowski	p. dębicki	p. jarosławski	p. jasielski	p. kolbuszowski	p. krośnieński	p. leżajski	p. lubaczowski	p. łańcucki	p. mielecki	p. niżański	p. przemyski	p. przeworski	p. ropczycko-sędziszowski	p. rzeszowski	p. sanocki	p. stalowowolski	p. strzyżowski	p. tarnobrzeski	p. leski	m. Krosno	m. Przemyśl	m. Rzeszów	m. Tarnobrzeg
Ścieki bytowe odprowadzane siecią kanalizacyjną	dam3	2023	319,4	1493,5	3672,3	3785,9	2916,8	1093	2433,5	1531,9	1531,1	2354,8	3692,6	1351,1	1698,4	2060,3	1400,6	4773,6	2308,7	2492,9	319,4	1493,5	3672,3	3785,9	2916,8	1093	2433,5
Ścieki bytowe odprowadzane siecią kanalizacyjną	dam3	2024	322,3	1499,5	3512,4	3774,1	2909,5	1137,9	2474,9	1612,2	1664,5	2418,9	3644,9	1380,4	1586,9	2101,1	1502,7	5009,4	2382,1	2566,8	322,3	1499,5	3512,4	3774,1	2909,5	1137,9	2474,9
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	2023	9977	38516	90600	87760	66819	38688	80072	46964	40067	68138	91522	428533	47358	60652	42882	132639	68937	71144	9977	38516	90600	87760	66819	38688	80072
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	2024	9842	38780	90532	87280	67738	39209	80228	47772	39680	68236	91929	43937	47187	60782	43399	134503	68676	71358	9842	38780	90532	87280	67738	39209	80228
Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności ogółem	%	2023	48,4	60,9	68,3	75,7	61,4	63,3	73,7	70,4	76,2	84,3	68,8	67,2	66,6	80,1	57,9	75,5	76,8	70,5	48,4	60,9	68,3	75,7	61,4	63,3	73,7
Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności ogółem	%	2024	48,2	61,7	68,6	75,8	62,7	64,4	74,3	72,1	76,3	84,5	69,4	69,5	66,8	80,6	58,6	76,1	77,2	71,3	48,2	61,7	68,6	75,8	62,7	64,4	74,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, data dostępu: 26.09.2025 rok

Na poniższym wykresie przedstawiono graficznie dane dotyczące sieci wodociągowej na terenie województwa podkarpackiego w latach 2023-2024.

Rysunek 5. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km] w latach 2023-2024 na terenie województwa.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, data dostępu: 26.09.2025 rok

Analizując powyższy wykres można zauważyć, że najdłuższa sieć kanalizacji sanitarnej występuje na terenie powiatu rzeszowskiego, natomiast najkrótsza w powiecie bieszczadzkim.

Działania realizowane przez powiaty w roku 2023 i 2024

W raportowanym okresie powiaty województwa podkarpackiego, w ramach obszaru „Gospodarka wodno-ściekowa”, realizowały działania wynikające z ustawy Prawo wodne (Dz. U. z 2025 r., poz. 960).

Prowadzona była kompleksowa obsługa opłat związanych z użytkowaniem gruntów pokrytych wodami. Zadania te obejmowały m.in. naliczanie, pobór oraz ewidencjonowanie opłat z tytułu gospodarczego korzystania z gruntów pod wodami, zgodnie z zawartymi umowami.

Opłaty te miały charakter corocznych należności, które były regularnie rozliczane i monitorowane.

Zadania te realizowane były ze środków własnych powiatów oraz środków zewnętrznych.

W 2023 roku poniesiony koszty wyniosły 19 548,37 zł, natomiast w 2024 roku sięgnęły 75 382,80 zł.

Działania realizowane przez gminy w roku 2023 i 2024

W latach 2023-2024 zrealizowanych zostało szereg działań z obszaru interwencji „Gospodarka wodno-ściekowa”. Dotyczyły one przede wszystkim przedsięwzięć związanych z budową i rozbudową sieci wodociągowych oraz kanalizacji sanitarnej.

W wielu gminach, na obszarach, gdzie budowa kanalizacji zbiorczej jest ekonomicznie nieuzasadniona, udzielano dotacji lub podejmowano się realizacji inwestycji polegających na montażu przydomowych oczyszczalni ścieków.

Istotnym elementem podejmowanych działań były także kontrole prowadzone przez pracowników urzędów, obejmujące m.in. użytkowanie zbiorników bezodpływowych oraz funkcjonowanie przydomowych oczyszczalni. Tego typu inicjatywy przyczyniają się do wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców, szczególnie w zakresie zagrożeń związanych z nieprawidłowym gospodarowaniem nieczystościami ciekłymi i ich wpływem na środowisko naturalne.

Działania te były finansowane z różnych źródeł, w tym ze środków unijnych, budżetu państwa, budżetu województwa, a także ze środków własnych JST. Duże znaczenie miały także dotacje udzielone przez NFOŚiGW oraz WFGOŚiGW w Rzeszowie.

Łączne nakłady poniesione na realizację zadań w obszarze interwencji „Gospodarka wodno-ściekowa” wyniosły 502 309 080,00 zł w 2023 roku oraz 753 010 789,000 zł w roku 2024.

Największe nakłady finansowe w 2023 i 2024 roku poniesiono na realizację zadania: „Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej”.

Szczegółowe informacje dotyczących działań podjętych przez gminy i miasta w latach 2023 i 2024 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 31. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy województwa podkarpackiego w obszarze interwencji
„Gospodarka wodno ściekowa” w latach 2023-2024

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, ujęć wód i stacji uzdatniania wody z zastosowaniem nowoczesnych technologii.					
Realizacja inwestycji obejmujących budowę, rozbudowę oraz modernizację sieci wodociągowej, ujęć wody oraz stacji uzdatniania, z wykorzystaniem nowoczesnych rozwiązań technologicznych.	Gminy, Miasta	2020-2024	160968913,43	175445945,42	Środki unijne, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, PROW, NFOŚiGW, Program Inwestycji Strategicznych, budżet państwa, Fundusz Rozwoju Dróg, budżet województwa, budżet gmin i miast, budżet przedsiębiorstw, subwencja ogólna, subwencja wodociągowa, Mieszkańcy
Budowa oraz rozbudowa kanalizacji deszczowej.					
Budowa nowych odcinków kanalizacji deszczowej oraz rozbudowa istniejącej sieci służącej do odprowadzania wód opadowych.	Gminy, Miasta	2023-2025	3220925,21	8195672,17	Program Inwestycji Strategicznych, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, budżet gmin i miast, KOWR w Rzeszowie, środki subwencji kanalizacyjnej i wodociągowej, Spółdzielnie Mieszkaniowe
Budowa urządzeń podczyszczających wody opadowe na sieci kanalizacji deszczowej.	Miasta	2023-2024	76604,40	888584,16	Budżet miast

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej.					
Realizacja zadań obejmujących budowę, rozbudowę i modernizację sieci kanalizacyjnej, wraz z podłączaniem budynków do istniejącej infrastruktury.	Gminy, Miasta	2022-2025	201555442,12	328541758,4	Środki unijne, PROW, Program Inwestycji Strategicznych, WFOŚiGW w Rzeszowie, budżet państwa, RFIL, budżet województwa, budżet gmin i miast, budżet przedsiębiorstw, subwencja ogólna, KOWR w Rzeszowie, Fundusz Przeciwdziałania COVID19
Budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków i przepompowni ścieków.					
Realizacja inwestycji obejmujących budowę, rozbudowę oraz modernizację oczyszczalni i przepompowni ścieków.	Gminy, Miasta	2022-2026	123468131,82	221195257,08	PROW, Program Inwestycji Strategicznych, WFOŚiGW w Rzeszowie, budżet państwa, budżet województwa, budżet gmin i miast, subwencja ogólna
Poprawa procesu oczyszczania ścieków poprzez modernizację infrastruktury technicznej.					
Zakup specjalistycznych urządzeń wykorzystywanych do analizy, kontroli i optymalizacji procesów technologicznych oczyszczalni.	Miasta	2023-2024	215524,00	48821,14	Budżet miast

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Prowadzenie ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych.					
Prowadzenie systematycznej ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych funkcjonujących na terenie województwa.	Gminy, Miasta	2023-2024	W ramach obowiązków służbowych pracowników	W ramach obowiązków służbowych pracowników	Budżet gmin i miast
Zakup licencji do prowadzenia elektronicznej ewidencji nieczystości ciekłych.	Gminy, Miasta	2023-2024	11379,36	9282,44	Budżet gmin i miast
Budowa i rozbudowa systemów odprowadzania wód opadowych i roztopowych.					
Zabezpieczenie terenów zamieszkałych przed podtopieniami poprzez odprowadzenie wód opadowych, w tym wykonanie kolektora kanalizacji deszczowej, budowę przepompowni wód oraz wykonanie wylotu do rzek.	Gminy, Miasta	2022-2024	-	11117356,75	Budżet państwa, budżet gmin i miast
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków na terenach, gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie lub technicznie nieuzasadniona.					
Realizacja inwestycji polegającej na budowie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych przeznaczonych dla budynków mieszkalnych.	Gminy, Miasta, Właściciele posesji	2023-2024	11966271,15	7524632,04	PROW, RPO WP, budżet gmin i miast, Właściciele posesji
Udzielenie dotacji na budowę indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków.	Gminy	2023-2024	125603,44	389815,56	Budżet gmin, Właściciele posesji

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Organizacja kampanii informacyjno-promocyjnej pn. „Budowa infrastruktury przydomowych oczyszczalni ścieków bytowych”.	Gminy	2023	39000,00	-	Budżet gmin
Kompleksowa obsługa opłat za użytkowanie gruntów pokrytych wodami - wykonywanie postanowień wynikających z ustawy Prawo Wodne w zakresie użytkowania gruntów pokrytych wodami.					
Kompleksowa obsługa opłat za użytkowanie gruntów pokrytych wodami, obejmująca realizację postanowień ustawy Prawo wodne w zakresie gospodarczego korzystania ze środowiska, w tym prowadzenie ewidencji oraz naliczanie opłat z tytułu użytkowania gruntów pokrytych wodami.	Gminy, Miasta	2023-2024	643327,12	542247,95	Budżet gmin i miast
Realizacja planów gospodarowania wodami.					
Uwzględnianie przez gminy planów gospodarowania wodami w procesie planowania przestrzennego.	Gminy, Miasta	2022-2023	17958,00		Budżet gmin i miast

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

Działania realizowane przez inne instytucje i podmioty w roku 2023 i 2024

Zadania związane z gospodarką wodno-ściekową były realizowane również w latach 2023-2024 przez różnego rodzaju instytucje i podmioty, do których należą m.in.:

- przedsiębiorstwa komunalne,
- przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne,
- zakłady przemysłowe,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie.

Działania realizowane przez wymienione podmioty dotyczyły przede wszystkim rozbudowy sieci wodociągowej oraz kanalizacji sanitarnej, a także budowy i modernizacji oczyszczalni i przepompowni ścieków.

Zadania finansowane były za pomocą środków pochodzących z Unii Europejskiej, NFOŚiGW, WFOŚiGW w Rzeszowie, budżetu państwa oraz środków własnych podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań.

Łączne nakłady poniesione na realizację zadań w obszarze interwencji „Gospodarka wodno-ściekowa” wyniosły 144 665 969,00 zł w 2023 roku oraz 42 215 903,20 zł w roku 2024.

Największe nakłady finansowe w 2023 roku poniesiono na realizację zadania: „Budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków i przepompowni ścieków”.

Największe nakłady finansowe w 2024 roku poniesiono na realizację zadania: „Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej”.

Szczegółowe informacje dotyczących działań podjętych przez inne instytucje i podmioty w latach 2023 i 2024 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 32. Zestawienie zadań realizowanych przez inne instytucje i podmioty województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Gospodarka wodno-ściekowa” w latach 2023-2024

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, ujęć wód i stacji uzdatniania wody z zastosowaniem nowoczesnych technologii					
Realizacja inwestycji obejmujących budowę, rozbudowę oraz modernizację sieci wodociągowej, ujęć wody oraz stacji uzdatniania, z wykorzystaniem nowoczesnych rozwiązań technologicznych.	Przedsiębiorstwa Komunalne, Przedsiębiorstwa Wodociągowo-Kanalizacyjne	2021-2028	19162205,63	15508155,13	Środki unijne, NFOŚiGW, budżet przedsiębiorstw
Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej.					
Realizacja zadań obejmujących budowę, rozbudowę i modernizację sieci kanalizacyjnej, wraz z podłączaniem budynków do istniejącej infrastruktury.	Przedsiębiorstwa Komunalne, Przedsiębiorstwa Wodociągowo-Kanalizacyjne	2021-2028	19396181,12	20750663,85	NFOŚiGW, WFOŚiGW w Rzeszowie, budżet przedsiębiorstw
Budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków i przepompowni ścieków.					
Realizacja inwestycji obejmujących budowę, rozbudowę oraz modernizację oczyszczalni i przepompowni ścieków.	Przedsiębiorstwa Komunalne, Przedsiębiorstwa Wodociągowo-Kanalizacyjne	2015-2028	89944019,49	5796794,25	POIiŚ, NFOŚiGW, budżet przedsiębiorstw
Budowa biologicznej oczyszczalni ścieków na terenie zakładów przemysłowych.	Zakłady przemysłowe	2022-2023	16000000,00	-	Budżet zakładów przemysłowych

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Poprawa procesu oczyszczania ścieków poprzez modernizację infrastruktury technicznej.					
Modernizacja szafy sterowniczej w celu zwiększenia efektywności i niezawodności systemu sterowania, co przyczynia się do poprawy procesu oczyszczania ścieków.	Przedsiębiorstwa Komunalne	01.2024-04.2024	-	160290,00	Budżet przedsiębiorstw
Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub ziemi.					
Przeprowadzenie 70 kontroli przestrzegania warunków dotyczących ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, określonych w pozwoleniach wodnoprawnych oraz pozwoleniach zintegrowanych.	WIOŚ w Rzeszowie	2023-2024	-	-	Budżet państwa
Wykorzystanie ścieków oraz osadów ściekowych do wytwarzania biogazu służącego do produkcji energii elektrycznej i ciepła.					
Wykorzystanie biogazu pozyskiwanego z procesów fermentacji ścieków i osadów ściekowych do wytwarzania energii elektrycznej oraz ciepła w oczyszczalni ścieków.	Przedsiębiorstwa Komunalne	2023	163563,07	-	Budżet przedsiębiorstw

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

4.6. Zasoby geologiczne

W poniższej tabeli przedstawiono wykaz aktualnie występujących złóż kopalin, które występują na terenie województwa podkarpackiego, według danych Państwowego Instytutu Geologicznego z Rejestru Obszarów Górniczych.

Tabela 33. Liczba aktualnie występujących złóż kopalin w województwie podkarpackim

Lp.	Rodzaj kopaliny	Liczba kopalin
1.	Diatomity	1
2.	Gazy ziemne	83
3.	Kamienie łamane i bloczne	12
4.	Piaski i żwiry	388
5.	Ropy naftowe	21
6.	Siarka	1
7.	Surowce bentonitowe	1
8.	Surowce dla prac inżynierskich	1
9.	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	25
10.	Torfy	3
11.	Wapienie i margle przemysłu wapienniczego	1
12.	Wody lecznicze	7

Źródło: Rejestr obszarów górniczych, [data dostępu 11.08.2025 rok]

Województwo podkarpackie charakteryzuje się dużą różnorodnością występujących kopalin, co świadczy o jego bogactwie geologicznym oraz potencjale gospodarczym w zakresie surowców mineralnych.

Na podstawie danych zawartych w tabeli można zauważyć, że zdecydowanie dominującą grupą kopalin w regionie są piaski i żwiry, których zidentyfikowano aż 388 złóż.

Kolejną istotną grupą surowców są złoża gazu ziemnego, których liczba wynosi 83. W zestawieniu znalazły się także złoża ropy naftowej, co wskazuje na obecność również tego surowca energetycznego, choć w mniejszym zakresie niż gaz ziemny.

Działania realizowane przez powiaty w roku 2023 i 2024
--

Zadania realizowane przez powiaty województwa podkarpackiego w latach 2023- 2024 w obszarze zasobów geologicznych koncentrowały się głównie na wydawaniu koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż, wygaszaniu obowiązujących koncesji, zmianie ich warunków lub przenoszeniu uprawnień wynikających z koncesji na inne podmioty.

Powiat Dębicki mając na celu przeciwdziałanie nielegalnej eksploatacji kopalin przeprowadził kontrole zakładów górniczych. W 2023 roku przeprowadzonych zostało 12 takich kontroli, a w 2024 roku - 9.

Powyższe zadania realizowane były w ramach obowiązków służbowych pracowników starostw powiatowych, bez dodatkowych nakładów finansowych.

Działania realizowane przez gminy w roku 2023 i 2024
--

W latach 2023-2024 gminy oraz miasta województwa podkarpackiego realizowały działania w obszarze zasobów geologicznych.

Dotyczyły one przede wszystkim ochrony planistycznej złóż kopalin, wydawania koncesji na ich eksploatację oraz kontroli przestrzegania warunków określonych w wydawanych decyzjach.

Istotnym elementem była również procedura wydawania decyzji środowiskowych dla przedsięwzięć związanych z wydobyciem kopalin.

W raportowanym okresie przeprowadzono również prace rekultywacyjne terenów, gdzie zakończono wydobycie kopalin.

Większość działań zrealizowanych było w ramach obowiązków służbowych pracowników urzędów gmin i miast.

Szczegółowe informacje dotyczących działań podjętych przez gminy i miasta w latach 2023 i 2024 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 34. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy i miasta województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Zasoby geologiczne” w latach 2023-2024

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Rozpoznawanie i dokumentowanie nowych złóż geologicznych oraz ich zasobów.					
Wykonanie odwiertu wiertniczego Stany-Zdrój 1 w celu poszukiwania i rozpoznawania wód leczniczych w miejscowości Stany	Gmina Bojanów	2023	2000373,60	-	Budżet państwa, budżet gminy
Ochrona planistyczna złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa.					
Uwzględnianie w planach miejscowych występowania i ochronę złóż kopalin.	Gminy, Miasta	2022-2023	-	-	Budżet gmin i miast
Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż wraz z kontrolą realizacji warunków koncesji.					
Wydawanie opinii i uzgodnień w procesie udzielania koncesji oraz rekultywacji terenów pogórnich.	Gminy	2023-2024	-	-	Budżet gmin
Rekultywacja terenów po zakończeniu wydobywania kopalin.					
Prowadzenie prac rekultywacji terenów po zakończeniu wydobywania kopalin: Lipnica Dolna, Błażkowa, Dąbrówka. Łączna powierzchnia zrehabilitowanych terenów: 22,65 ha	Gmina Brzyska	2023-2024	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

Działania realizowane przez Okręgowy Urząd Górniczy w Krośnie w roku 2023 i 2024
--

W latach 2023-2024, w ramach zadań związanych z zasobami geologicznymi, działania prowadził Okręgowy Urząd Górniczy (OUG) w Krośnie.

Ich głównym celem było przeciwdziałania nielegalnej eksploatacji kopalin.

W latach 2023-2024 OUG w Krośnie przeprowadził bieżące kontrole zakładów górniczych, zgodnie z przyjętym planem pracy i w ramach przyznanych środków budżetowych.

W 2024 roku OUG w Krośnie podjął się realizacji kampanii informacyjno-edukacyjnej, której tematem było ograniczenie nielegalnego wydobycia kopalin ze złóż.

Kampania miała na celu podniesienie świadomości społecznej w zakresie konsekwencji nielegalnej działalności górniczej oraz promowanie legalnych i bezpiecznych praktyk wydobywczych.

4.7. Gleby

Gleby województwa podkarpackiego są silnie zróżnicowane, a ich rozmieszczenie zależy od budowy geologicznej oraz ukształtowania terenu.

W Kotlinie Sandomierskiej dominują gleby bielcowe i płowe, wytworzone z piasków, glin i iłów. W rejonie Leżajska i Płaskowyżu Tarnogrodzkiego występują gleby bardziej urodzajne, co sprzyja rolnictwu. Spotyka się tu także gleby brunatne, torfowe, murszowe oraz czarne ziemie.

Na Pogórzu Karpackim i w Dołach Jasielsko-Sanockich powszechne są gleby płowe i brunatne, powstałe na utworach lessopodobnych i glinach zwietrzelinowych.

W górach (Bieszczady, Beskid Niski) dominują kwaśne i wylugowane gleby brunatne, a także gleby płowe, opadowoglejowe, mady oraz gleby słabo wykształcone – szczególnie na stokach i w dolinach rzek.

W dolinach głównych rzek (Wisły, Sanu, Wisłoki, Wisłoka) występują urodzajne mady, a w rejonie Jarosławia, Przemyśla i Przeworska – czarnoziem, uznawane za najżyźniejsze gleby w regionie.

Na Podkarpaciu dominują gleby IV, III i V klasy bonitacyjnej, które stanowią łącznie ponad 87% użytków rolnych. Gleby bardzo słabe (VI klasa) to ok. 7,4%, a najlepsze (I i II klasa) – tylko 5,4%.

Istotnym problemem jest zakwaszenie gleb – wapnowania wymaga aż 70–80% powierzchni użytków rolnych.¹³

W poniższej tabeli przedstawiono zmiany z zakresie liczby producentów ekologicznych prowadzących działalność w zakresie produkcji rolnej w województwie podkarpackim w latach 2022, 2023 i 2024.

Tabela 35. Liczba producentów ekologicznych prowadzących działalność w zakresie produkcji rolnej w województwie podkarpackim w latach 2022, 2023 i 2024

Region	Liczba producentów ekologicznych w 2022 roku	Liczba producentów ekologicznych w 2023 roku	Liczba producentów ekologicznych w 2024 roku
Województwo podkarpackie	886	832	783
Polska	21187	22354	23155

Źródło: Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych – Liczba producentów ekologicznych w 2022, 2023 i 2024 roku

Według stanu na dzień 31 grudnia 2024 roku na terenie województwa podkarpackiego funkcjonuje 783 producentów ekologicznych. W latach 2022-2024 w województwie podkarpackim liczba ta malała, natomiast w Polsce obserwuje się wzrost liczby producentów ekologicznych.

¹³ Źródło: Podkarpackie w liczbach – RDOŚ w Rzeszowie [data dostępu: 07.08.2025 rok]

W poniższej tabeli zestawiono parametry charakteryzujące grunty w województwie podkarpackim w latach 2022-2024.

Tabela 36. Charakterystyka gruntów w województwie podkarpackim w latach 2022-2024

Parametr	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Powierzchnia gruntów zdewastowanych [ha]	1688	1694	1251
Powierzchnia gruntów zdegradowanych [ha]	176	172	683
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji w powierzchni ogółem [%]	0,104	0,105	0,108
Udział obszarów zdegradowanych w powierzchni ogółem [%]	0,010	0,010	0,038

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, stan na 31.12.2024 rok, [data dostępu: 13.08.2025 rok]

W 2024 roku powierzchnia gruntów zdewastowanych wyniosła 1 251 ha, co oznacza wyraźny spadek w porównaniu do lat poprzednich. Powierzchnia gruntów zdegradowanych w 2024 roku wzrosła aż do 683 ha, podczas gdy w poprzednich dwóch latach utrzymywała się na poziomie około 170 ha. To może wskazywać na nowe obszary objęte degradacją, np. na skutek działalności przemysłowej, inwestycyjnej lub naturalnych procesów degradacyjnych.

Od 1995 roku w Polsce realizowany jest monitoring chemizmu gleb ornych. Jego celem jest śledzenie zmian właściwości chemicznych gleb użytkowanych rolniczo, zachodzących w określonych przedziałach czasowych pod wpływem działalności rolniczej i pozarolniczej (tzw. antropopresji).

Badania prowadzone są w pięcioletnich cyklach w ramach krajowej sieci monitoringowej, obejmującej 216 punktów pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na terenach rolniczych w całym kraju.

Według danych GIOŚ, aktualnie dostępne raporty monitoringu chemizmu gleb ornych obejmują okres do lat 2020–2022.

W latach 2023-2024 Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza (OSChR) w Rzeszowie przeprowadziła szczegółowe badania gleb na terenie województwa podkarpackiego. Przebadanych zostało 5 183 gospodarstw.

W ramach badań dokonano klasyfikacji agronomicznej gleb, analizy odczynu pH oraz określono potrzebę wapnowania przebadanych gleb.

OSChR w Rzeszowie wykonała również badania gleb pod kątem ich zasobności w makroelementy takie jak fosfor, potas oraz magnez.

Szczegółowe informacje dotyczące przeprowadzonych badań gleb województwa podkarpackiego w latach 2023-2024 zostały przedstawione w poniższych tabelach.

Tabela 37. Rozkład kategorii agronomicznej badanych gleb województwa podkarpackiego w okresie od 01.01.2023 do 31.12.2024

Rodzaj użytku	Powierzchnia przebadana [ha]	Ilość próbek	Bardzo lekka	Lekka	Średnia	Ciężka	Organiczna
Grunty orne	42938,62	37365	31	7652	11475	18124	83
Grunty orne [%]	-	100	0	20	31	49	0
Użytki zielone	2719,42	2553	7	834	610	1096	6
Użytki zielone [%]	-	100	0	33	24	43	0
Użytki rolne	39918,00	39918	38	8486	12085	19220	89
Użytki rolne [%]	-	100	0	21	30	49	0

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno -Rolnicza w Rzeszowie, stan na 31.12.2024 rok

Największy udział w badanym obszarze mają gleby ciężkie, które stanowią 49% powierzchni zarówno na gruntach ornym, jak i użytkach rolnych. Natomiast na użytkach zielonych gleby ciężkie stanowią około 43%. Na badanym obszarze nie występują gleby bardzo lekkie oraz organiczne.

Tabela 38. Zestawienie odczynu pH badanych gleb województwa podkarpackiego w okresie od 01.01.2023 roku do 31.12.2024 roku

Rodzaj użytku	Powierzchnia przebadana [ha]	Ilość próbek	Bardzo kwaśny	Kwaśny	Lekko kwaśny	Obojętny	Zasadowy
Grunty orne	42938,62	37365	7910	11326	10419	5628	2082
Grunty orne [%]	-	100	21	30	28	15	6
Użytki zielone	2719,42	2553	751	897	507	315	83
Użytki zielone [%]	-	100	29	36	20	12	3
Użytki rolne	39918,00	39918	8661	12223	10926	5943	2165
Użytki rolne [%]	-	100	22	31	27	15	5

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno -Rolnicza w Rzeszowie, stan na 31.12.2024 rok

Analiza wyników pomiaru odczynu pH gleb na terenie województwa podkarpackiego wskazuje, że na wszystkich rodzajach użytków największy udział stanowią gleby o odczynie kwaśnym.

Tabela 39. Określenie potrzeby wapnowania badanych gleb województwa podkarpackiego w okresie od 01.01.2023 roku do 31.12.2024 roku

Rodzaj użytku	Powierzchnia przebadana [ha]	Ilość próbek	Konieczne	Potrzebne	Wskazane	Ograniczone	Zbędne
Grunty orne	42938,62	37365	15254	5661	5122	4504	6795
Grunty orne [%]	-	100	41	15	14	12	18
Użytki zielone	2719,42	2553	750	505	393	266	639
Użytki zielone [%]	-	100	30	20	15	10	25
Użytki rolne	39918,00	39918	16004	6166	5515	4770	7434
Użytki rolne [%]	-	100	40	15	14	12	19

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno -Rolnicza w Rzeszowie, stan na 31.12.2024 rok

Przedstawione w tabeli wyniki wskazują, że wapnowanie jest konieczne na 41% powierzchni gruntów ornych oraz na 30% powierzchni użytków zielonych. Na użytkach rolnych konieczność wapnowania wymaga 40% powierzchni.

Tabela 40. Zawartość fosforu w badanych glebach województwa podkarpackiego w okresie od 01.01.2023 roku do 31.12.2024 roku

Rodzaj użytku	Ilość próbek	Bardzo niska	Niska	Średnia	Wysoka	Bardzo wysoka
Grunty orne	36129	9737	10949	6631	3591	5221
Grunty orne [%]	100	26	32	18	10	14
Użytki zielone	2520	1430	478	247	106	259
Użytki zielone [%]	100	57	19	10	4	10
Użytki rolne	38649	11167	11427	6878	3697	5480
Użytki rolne [%]	100	28	32	17	9	14

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno -Rolnicza w Rzeszowie, stan na 31.12.2024 rok

Analizując wyniki przedstawione w tabeli można stwierdzić, że badane gleby na terenie województwa podkarpackiego są ubogie w fosfor.

Tabela 41. Zawartość potasu w badanych glebach województwa podkarpackiego w okresie od 01.01.2023 roku do 31.12.2024 roku

Rodzaj użytku	Ilość próbek	Bardzo niska	Niska	Średnia	Wysoka	Bardzo wysoka
Grunty orne	36129	6299	9419	12013	3796	4602
Grunty orne [%]	100	17	25	36	10	12
Użytki zielone	2520	902	625	522	161	310
Użytki zielone [%]	100	38	24	20	6	12
Użytki rolne	38649	7201	10044	12535	3957	4912
Użytki rolne [%]	100	18	25	35	10	12

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno -Rolnicza w Rzeszowie, stan na 31.12.2024 rok

Analizując grunty orne można zauważyć, że największą powierzchnię (36%) stanowią gleby o średniej zawartości potasu. Podobna sytuacja ma miejsce na użytkach rolnych, gdzie 35% powierzchni występują gleby o średniej zawartości potasu. Na użytkach zielonych największą powierzchnię stanowią gleby o bardzo niskiej zawartości potasu.

Tabela 42. Zawartość magnezu w badanych glebach województwa podkarpackiego w okresie od 01.01.2023 roku do 31.12.2024 roku

Rodzaj użytku	Ilość próbek	Bardzo niska	Niska	Średnia	Wysoka	Bardzo wysoka
Grunty orne	36129	3407	5408	8977	5853	12484
Grunty orne [%]	100	9	14	24	16	37
Użytki zielone	2520	241	287	377	367	1248
Użytki zielone [%]	100	9	11	15	14	51
Użytki rolne	38649	3648	5695	9354	6220	13732
Użytki rolne [%]	100	9	14	23	16	38

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno -Rolnicza w Rzeszowie, stan na 31.12.2024 rok

Na podstawie wyników zawartych w tabeli można stwierdzić, że największą powierzchnię badanych gleb na terenie województwa podkarpackiego stanowią gleby o bardzo wysokiej zawartości magnezu.

Działania realizowane przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w roku 2023 i 2024
--

W raportowanych latach 2023-2024 Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, w ramach obszaru interwencji „Gleby”, realizował zadania związane z wydawaniem opinii i decyzji dotyczących zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2024 r., poz. 82).

Działania te realizowane były w ramach bieżących obowiązków służbowych pracowników urzędu, bez angażowania dodatkowych środków finansowych.

Działania realizowane przez powiaty w roku 2023 i 2024
--

W latach 2023-2024 starostwa powiatowe na terenie województwa podkarpackiego zrealizowały wiele działań, obejmujących m.in.:

- badania monitoringowe gleb,
- prace zabezpieczające osuwiska,
- budowę dróg dojazdowych do gruntów rolnych,
- rekultywację gruntów zdewastowanych i zdegradowanych.

Działania te finansowane były przede wszystkim ze środków własnych powiatów, ale także skorzystano z środków unijnych oraz budżetu państwa.

Łączne nakłady poniesione na realizację zadań w obszarze interwencji „Gleby” wyniosły 24 688 401,45 zł w 2023 roku oraz 40 294 633,47 zł w roku 2024.

Największe nakłady finansowe w 2023 roku poniesiono na realizację zadania: „Prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi.”.

Największe nakłady finansowe w 2024 roku poniesiono na realizację zadania: „Budowa i modernizacja dróg dojazdowych oraz prowadzenie spraw ochrony gruntów rolnych”.

Szczegółowe informacje dotyczących działań podjętych przez powiaty w latach 2023 i 2024 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 43. Zestawienie zadań realizowanych przez powiaty województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Gleby” w latach
2023-2024

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Monitoring i kontrola poziomów zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni.					
Wykonanie badań monitoringowych gleb.	Powiat Przemyski	2023-2024	3892,00	3892,00	Budżet powiatów
Prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi.					
Wykonanie właściwych prac w ramach zabezpieczenia osuwisk.	Powiaty: Dębicki, Ropczycko-Sędziszowski, Sanocki, Strzyżowski	2023-2024	15438809,99	7059255,59	Budżet państwa, budżet powiatów
Ujęcie terenów osuwiskowych, w tym zagrożonych ruchami masowymi w planie zagospodarowania terenu i wyłączenie ich z obszarów zabudowy.					
Uwzględnienie terenów osuwiskowych i zagrożonych ruchami masowymi w planie zagospodarowania przestrzennego oraz ich wyłączenie spod zabudowy.	Powiaty	2023-2024	-	-	Budżet powiatów
Wspieranie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji oraz scalenia i wymiana gruntów.					
Przeprowadzenie procesu scalania gruntów rolnych na obszarze wsi.	Powiat Przemyski	2023-2024	5461761,46	8123505,61	Europejski Fundusz Rolny, budżet państwa

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Budowa i modernizacja dróg dojazdowych oraz prowadzenie spraw ochrony gruntów rolnych.					
Realizacja inwestycji związanych z budową i przebudową dróg dojazdowych do użytków rolnych.	Powiaty: Leski, Leżajski, Mielecki, Niżański	2023-2025	3783938,00	25107980,27	PROW, budżet państwa
Rekultywacja gruntów zdewastowanych i zdegradowanych w kierunku przyrodniczym, rolnym lub innym oraz rekultywacja terenów po zakończonym wydobyciu kopalin.					
Prowadzenie postępowań administracyjnych w zakresie wykonania rekultywacji gruntów, prowadzenie postępowań egzekucyjnych w zakresie wykonania obowiązku rekultywacji gruntów.	Powiaty: Kolbuszowski, Leżajski, Mielecki, Niżański	2023-2024	-	-	Budżet powiatów
Właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne).					
Opiniowanie decyzji o warunkach zabudowy, nakładanie obowiązku wykonania badań geologicznych na terenach osuwisk.	Powiat Jarosławski	2023-2024	-	-	Budżet powiatów

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

Działania realizowane przez gminy w roku 2023 i 2024
--

W latach 2023-2024 gminy oraz miasta województwa podkarpackiego zrealizowały szereg działań w obszarze interwencji „Gleby”.

Działania te finansowane były ze środków własnych gmin i miast oraz budżetu państwa, budżetu województwa. Istotną rolę stanowiły również dofinansowania z NFOŚiGW, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich czy Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych.

Łączne nakłady poniesione na realizację zadań w obszarze interwencji „Gleby” wyniosły 33 519 164,89 zł w 2023 roku oraz 9 031 285,99 zł w roku 2024.

Największe nakłady finansowe w 2023 roku poniesiono na realizację zadania: „Rewitalizacja przyrodnicza, w tym przywracanie zdegradowanym terenom zieleni i zbiornikom wodnym ich pierwotnych funkcji, ze szczególnym uwzględnieniem małej retencji w miastach. Wymiana szczelnych powierzchni gruntu na przepuszczalne”.

Największe nakłady finansowe w 2024 roku poniesiono na realizację zadania: „Budowa i modernizacja dróg dojazdowych oraz prowadzenie spraw ochrony gruntów rolnych”.

Szczegółowe informacje dotyczących działań podjętych przez gminy i miasta w latach 2023 i 2024 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 44. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Gleby” w latach
2023-2024

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Monitoring i kontrola poziomów zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni.					
Prowadzenie badań monitoringowych gleb w zakresie zakwaszenia, zasobności w składniki pokarmowe oraz potrzeby wapnowania.	Gminy, Miasta	2023-2024	8951,75	5962,75	Budżet gmin i miast
Ograniczenia przeznaczania gruntów na cele nierolnicze i nieleśne.					
Wyłączenie gruntów z produkcji rolniczej.	Gminy, Miasta	2023-2024	8413,00	8413,00	Budżet województwa
Weryfikacja wydawanych decyzji o warunkach zabudowy na gruntach klasy bonitacyjnej I-III.	Gminy	2023-2024	-	-	Budżet gmin
Minimalizowanie zanieczyszczeń gleb na obszarach chronionych, w tym obszarach Natura 2000 w celu ograniczenia zagrożeń dla bioróżnorodności.					
Uzgadniania z organami ochrony środowiska wszelkich decyzji o warunkach zabudowy realizowanych na terenach chronionych.	Gminy	2023-2024	-	-	Budżet gmin
Prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi.					
Opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej oraz wykonanie prac zabezpieczających osuwiska.	Gminy	2023	178999,44	221031,00	Budżet państwa, budżet województwa, budżet gmin

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Ujęcie terenów osuwiskowych, w tym zagrożonych ruchami masowymi w planie zagospodarowania terenu i wyłączenie ich z obszarów zabudowy.					
Objęcie obszarów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych ograniczeniami zabudowy w POG.	Gminy	2023-2024	-	-	Budżet gmin
Upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych.					
Organizacja szkoleń i dystrybucja materiałów informacyjnych dla rolników w zakresie dostępnych form wsparcia z ARiMR oraz prawidłowego postępowania z odpadami rolniczymi (folie, siatki, opakowania po nawozach), w celu upowszechniania dobrych praktyk rolniczych i proekologicznych.	Gminy	2023-2024	10466,82	-	NFOŚiGW, budżet gmin
Usuwanie odpadów z folii rolniczych, siatki i sznurka do owijania balotów, opakowań po nawozach i typu Big Bag.	Gminy, Miasta	2023-2024	9053410,97	106927,48	NFOŚiGW, budżet gmin i miast
Udzielenie dofinansowania na wapnowanie gleb pod kątem zakwaszenia oraz na wykonywanie badań gleb pod tym kątem.	Gminy	2023	3897,00	3897,00	Budżet gmin
Wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego oraz integrowanego.					
Udzielenie dotacji dla rolników na udział w szkoleniach ekologicznych.	Gminy, Miasta	2023-2024	3000,00	2000,00	Budżet gmin i miast

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Wspieranie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji oraz scalenia i wymiana gruntów.					
Dopłaty z tytułu wydzielenia gruntów gminnych o większej wartości po przeprowadzeniu scalenia gruntów.	Gminy	2024	-	81025,50	Budżet gmin
Budowa i modernizacja dróg dojazdowych oraz prowadzenie spraw ochrony gruntów rolnych.					
Realizacja inwestycji związanych z budową i przebudową dróg dojazdowych do użytków rolnych.	Gminy	2023-2024	8712784,46	8602029,26	PROW, FOGR, budżet państwa, budżet województwa, budżet gmin, fundusz sołecki
Rekultywacja gruntów zdewastowanych i zdegradowanych w kierunku przyrodniczym, rolnym lub innym oraz rekultywacja terenów po zakończonym wydobywaniu kopalin.					
Budowa parkingów wraz z infrastrukturą towarzyszącą przy Jeziorze Tarnobrzeskim w ramach projektu rewitalizacji terenów przemysłowych.	Miasto Tarnobrzeg	2021-2023	5060323,81	-	Budżet państwa, budżet miasta
Rewitalizacja przyrodnicza, w tym przywracanie zdegradowanym terenom zieleni i zbiornikom wodnym ich pierwotnych funkcji, ze szczególnym uwzględnieniem małej retencji w miastach. Wymiana szczelnych powierzchni gruntu na przepuszczalne.					
Rewitalizacja terenów zieleni na obszarze Stalowej Woli poprzez przywrócenie właściwego stanu obszaru zdegradowanego wraz z zastosowaniem małej retencji wodnej, wprowadzeniem drenażu i zwiększeniem stopnia wykorzystywania OZE	Miasto Stalowa Wola	2023-2024	10478917,64		Budżet państwa, środki unijne, NFOŚiGW, budżet miasta

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

Działania realizowane przez inne instytucje i podmioty w roku 2023 i 2024

Działania związane z obszarem „Gleby” w latach 2023-2024 były prowadzone również przez różnego rodzaju podmioty takie jak:

- Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Rzeszowie (KW PSP),
- Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Chemiczno-Ekologicznego (SGRCHEM-EKO),
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie (RDOŚ),
- Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB),
- Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale (PODR),
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Rzeszowie (ARiMR),
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie (WFOŚiGW),
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie (RDLP),
- zakłady przemysłowe.

Działania zrealizowane przez wyżej wymienione jednostki były finansowane środkami z NFOŚiGW, WFOŚiGW w Rzeszowie, EFPROW oraz ze środków własnych instytucji.

Łączne nakłady poniesione na realizację zadań w obszarze interwencji „Gleby” wyniosły 136 727 601,60 zł w 2023 roku oraz 138 211 522,60 zł w roku 2024.

Największe nakłady finansowe w 2023 i 2024 roku poniesiono na realizację zadania: „Upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych”.

Szczegółowe informacje dotyczących działań podjętych przez inne instytucje i podmioty w latach 2023 i 2024 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 45. Zestawienie zadań realizowanych przez inne instytucje i podmioty województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Gleby” w latach 2023-2024

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Monitoring i kontrola poziomów zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni.					
Prowadzenie działań naprawczych w związku z wystąpieniem: rozlewiska cieczy znajdującego się przy koronie wału w gm. Jasło, wycieku substancji ropopochodnej z 5 zbiorników typu Mauser w gm. Głogów Małopolski, wycieku oleju napędowego z samochodu ciężarowego do przydrożnego rowu w gm. Kolbuszowa.	KW PSP w Rzeszowie, SGRCHEM-EKO	2023-2024	-	-	-
Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi.					
Opracowanie projektów planów remediacji powierzchni ziemi, prowadzenie prac remediacyjnych gruntów oraz wykonywanie badań gleby celem określenia zanieczyszczenia oraz okresu jego powstania.	RDOŚ w Rzeszowie, zakłady przemysłowe	2016-2025	93542,00	158047,30	NFOŚiGW, WFOŚiGW w Rzeszowie, budżet zakładów przemysłowych
Monitoring i kartowanie wytypowanych osuwisk.					
Monitorowanie wytypowanych osuwisk i kartowanie osuwisk na terenie województwa podkarpackiego realizowano w ramach projektu SOPO III.	PIG-PIB	2016-2024	-	-	NFOŚiGW
Upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych.					

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Realizacja działań w ramach PS WPR 2023–2027, obejmujących doradztwo i szkolenia dla rolników oraz mieszkańców obszarów wiejskich. Prowadzone są szkolenia statutowe, projektowe i komercyjne, m.in. z zakresu ochrony roślin. Wsparcie dotyczy również badań opryskiwaczy, pomocy w wypełnianiu wniosków o płatności (bezpośrednie, ekologiczne, rolno-środowiskowo-klimatyczne), a także opracowywania planów nawożenia, biznesplanów i dokumentacji certyfikacyjnej. Działania te wspierają modernizację gospodarstw i realizowane są we współpracy z LGD oraz Kołami Gospodyń Wiejskich z Podkarpacia	PODR w Boguchwale	2023-2024	-	-	-
Ochrona gleb poprzez realizację systemu pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznych	ARiMR w Rzeszowie	2023-2024	94872918,71	94299364,30	EFPROW
Realizacja ekoschematu „Dobrostan zwierząt” obejmującego m.in. zwiększanie powierzchni wybiegów, wydłużenie okresu wypasu na trwałych użytkach zielonych oraz właściwe gospodarowanie nawozami naturalnymi. Działania te ograniczają presję punktową na gleby i wody, wspierają stabilność trwałych użytków zielonych, poprawiają strukturę darni oraz korzystnie wpływają na bilans materii organicznej w glebie.	ARiMR w Rzeszowie	15.03.2024-26.07.2024	-	15689619,00	EFPROW

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Realizacja zadań dotyczących warunkowości, czyli wdrożenia zestawu obowiązkowych norm i wymogów (GAEC – dobre praktyki rolnicze i środowiskowe oraz SMR – wymogi ustawowe w zakresie zarządzania), które rolnicy muszą spełniać, aby otrzymać płatności bezpośrednie i środowiskowe.	ARiMR w Rzeszowie	2023-2027	-	-	-
Realizacja działań w ramach ekoschematów wspierających praktyki korzystne dla ochrony gleb i wód. W szczególności skupiono się na wdrażaniu elementów rolnictwa węglowego i zarządzania składnikami odżywczymi, takich jak: wysiew międzyplonów i utrzymywanie okrywy zimowej, ograniczenie orki oraz wapnowanie gleb.	ARiMR w Rzeszowie	2023-2024	16536423,00	16655188,00	EFPROW
Udzielenie dofinansowania na wapnowanie gleb pod kątem zakwaszenia oraz na wykonywanie badań gleb pod tym kątem.	WFOŚiGW w Rzeszowie	2023-2024	13309874,90	-	NFOŚiGW
Wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego oraz integrowanego.					
Wsparcie dla gospodarstw prowadzących produkcję metodami ekologicznymi.	ARiMR w Rzeszowie	2023-2024	11914843,00	11409304,00	EFPROW
Identyfikacja i prowadzenie rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi.					
Uzupełnianie i aktualizacja rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi.	RDOŚ w Rzeszowie	01.2023-12.2023	-	-	-

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Rekultywacja gruntów zdewastowanych i zdegradowanych w kierunku przyrodniczym, rolnym lub innym oraz rekultywacja terenów po zakończonym wydobywaniu kopalin.					
Wydawanie opinii na wnioski właściwego starosty, dotyczącej uznania rekultywacji za zakończoną oraz opinii w zakresie ustalonego kierunku rekultywacji. W 2023 roku sumaryczna powierzchnia rekultywacji dla obu form opinii wynosiła 11,35 ha natomiast w 2024 wyniosła 17,28.	RDLP w Krośnie	2023-2024	-	-	Budżet instytucji
Zadanie dodatkowe					
Budowa i modernizacja zbiorników na nawozy naturalne (płynne i stałe), wsparcie w zakresie gospodarowania wodą opadową, zakup technologii precyzyjnego nawożenia i nawadniania, maszyn do stosowania nawozów, kompostu, środków ochrony roślin oraz dofinansowanie zbiorników retencyjnych.	ARiMR w Rzeszowie	2024	-	196456,00	EFPROW

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

4.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Skuteczna gospodarka odpadami oraz działania ukierunkowane na ograniczanie ich powstawania stanowią istotny element ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

W poniższej tabeli przedstawiono zmiany w zakresie selektywnego zbierania odpadów na terenie województwa podkarpackiego w latach 2022, 2023 i 2024.

Tabela 46. Odpady zebrane selektywnie na terenie województwa podkarpackiego w latach 2022, 2023 i 2024

Odpady komunalne zebrane selektywnie	Źródło odpadów	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
papier i tektura [t]	Ogółem	15226,91	15492,52	18890,03
papier i tektura [t]	Gospodarstwa domowe	11622,83	12240,90	14440,14
szkło [t]	Ogółem	36551,95	33480,04	36785,12
szkło [t]	Gospodarstwa domowe	33984,46	31301,40	34496,52
tworzywa sztuczne [t]	Ogółem	14663,03	15706,50	17098,48
tworzywa sztuczne [t]	Gospodarstwa domowe	13262,20	14226,67	15607,30
metale [t]	Ogółem	114,50	119,35	170,03
metale [t]	Gospodarstwa domowe	107,38	115,41	159,64
tekstylia [t]	Ogółem	621,69	584,25	752,29
tekstylia [t]	Gospodarstwa domowe	609,89	575,25	738,87
niebezpieczne [t]	Ogółem	195,50	223,37	258,78
niebezpieczne [t]	Gospodarstwa domowe	194,62	219,93	258,17
wielkogabarytowe [t]	Ogółem	24869,55	25988,14	34503,65
wielkogabarytowe [t]	Gospodarstwa domowe	24225,95	25433,30	33864,54
biodegradowalne [t]	Ogółem	42013,91	48766,53	54759,74
biodegradowalne [t]	Gospodarstwa domowe	39546,12	46114,15	51566,50
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	Ogółem	2250,09	2012,81	2357,50
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	Gospodarstwa domowe	2207,95	1980,95	2332,15

Odpady komunalne zebrane selektywnie	Źródło odpadów	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
ogółem [t]	Ogółem	201546,79	202386,57	224718,72
ogółem [t]	Gospodarstwa domowe	176038,66	180312,72	204384,55

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, stan na 31.12.2024 rok [data dostępu: 11.08.2025 rok]

Analizując dane zawarte w tabeli można zauważyć, że w większości frakcji odpadów ilości odpadów zbieranych selektywnie systematycznie rośnie z roku na rok.

W poniższej tabeli przedstawiono informacje na temat odpadów komunalnych i dzikich wysypisk na terenie województwa podkarpackiego.

Tabela 47. Zestawienie danych dotyczących odpadów komunalnych i dzikich wysypisk w województwie podkarpackim w latach 2022-2024

Parametr	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Masa zebranych odpadów komunalnych przeznaczonych do recyklingu [t]	118254,5	80477,7	110796,9
Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca [kg]	243	244	263
Masa odpadów komunalnych wytworzonych w ciągu roku ogółem [t]	505250,43	505698,73	544459,54
Masa zmieszanych odpadów zebranych w ciągu roku ogółem [t]	303703,64	303312,16	319740,82
Powierzchnia istniejących dzikich wysypisk odpadów [m ²]	22107	22664	25071
Liczba istniejących dzikich wysypisk odpadów [szt.]	60	74	74
Liczba zlikwidowanych w ciągu roku dzikich wysypisk odpadów [szt.]	310	286	274
Ilość odpadów komunalnych zebranych podczas likwidacji dzikich wysypisk śmieci [Mg]	425,3	472,8	344,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, stan na 31.12.2024 rok [data dostępu: 11.08.2025 rok]

Analizując dane, można zauważyć wzrost masy odpadów wytworzonych z roku na rok. W 2023 roku odnotowano spadek ilości odpadów przeznaczonych do recyklingu w porównaniu do roku 2022. W 2024 roku masa ta wzrosła, jednak nadal nie osiągnęła poziomu z 2022 roku.

Dziki wysypiska odpadów stanowią ogromny problem środowiskowy, jak i społeczny. W 2023 roku liczba dzikich wysypisk odpadów wzrosła w porównaniu do roku poprzedniego. W 2024 roku liczba ta utrzymywała się na takim samym poziomie co w 2023 roku.

Każdego roku różnego rodzaju służby prowadzą działania mające na celu ich likwidację. Najwięcej likwidacji dzikich wysypisk miało miejsce w 2022 roku.

Podejmowanie działań na rzecz właściwego gospodarowania odpadami oraz zapobiegania ich powstawaniu ma istotne znaczenie dla ochrony środowiska.

W latach 2023-2024 na terenie województwa podkarpackiego jednostki samorządu terytorialnego, instytucje oraz inne podmioty zrealizowały szereg działań ukierunkowanych na poprawę systemu gospodarki odpadami.

Działania realizowane przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w roku 2023 i 2024
--

Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w latach 2023-2024 zrealizował szereg działań dotyczących gospodarki odpadami.

Zgodnie z art. 34 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach (Dz. U. z 2023 r., poz. 1587) każde województwo ma obowiązek sporządzenia Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami (WPGO).

Obowiązującym na terenie województwa podkarpackiego dokumentem regulującym gospodarkę odpadami jest „Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego na lata 2020-2026 z perspektywą do 2032 roku” wraz z załącznikami oraz Prognozą oddziaływania projektu WPGO na środowisko przyjęty w dniu 26 kwietnia 2021 roku mocą uchwały Nr XXXVI/584/21 Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

W 2024 roku Samorząd Województwa Podkarpackiego podjął uchwałę o przystąpieniu do zmiany Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego w zakresie opracowania programu zapobiegania powstawaniu odpadów, tym odpadów żywności.

Zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach z realizacji planów gospodarki odpadami sporządza się sprawozdania, które obejmują okres 3 lat kalendarzowych. Sprawozdanie z realizacji planów gospodarki odpadami zawiera informacje dotyczące realizacji postanowień tych planów, ocenę stanu gospodarki odpadami, ocenę stanu realizacji zadań oraz osiągnięcia celów.

Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w grudniu 2023 roku przyjął sprawozdania z realizacji „Planu gospodarki odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022” za 2020 rok oraz „Planu gospodarki odpadami dla Województwa Podkarpackiego na lata 2020-2026 z perspektywą do 2032 roku” za lata 2021-2022

W latach 2023-2024 realizował także m.in. działania związane z usuwaniem i unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest oraz organizował akcje ekologiczne skierowane do uczniów szkół podstawowych i średnich.

Polegały one na zorganizowaniu akcji „Sprzątanie Świata”, w ramach której przeprowadzono konkurs na filmy edukacyjne pn. „Czarowanie odświeżanie” oraz „Dajmy odpadom drugie życie”. Zadanie to zostało zrealizowane we współpracy z Stowarzyszeniem „EKOSKOP” w Rzeszowie oraz Stowarzyszeniem „ExploRes” w Rzeszowie. Na ten cel przeznaczono środki własne województwa w wysokości 23 000,00 zł w 2023 roku oraz 24 500,00 w 2024 roku.

UMWP w 2023 roku wydał również dla Gminnego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Szczawnym decyzję wyrażającą zgodę na zamknięcie składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w gminie Komańcza.

Prowadził również sprawy związane ze zmianą sposobu i terminu wykonania rekultywacji składowisk odpadów.

Większość działań zrealizowana została w ramach obowiązków służbowych pracowników urzędu.

Działania zrealizowane przez gminy w roku 2023 i 2024

W latach 2023-2024 gminy oraz miasta województwa podkarpackiego zrealizowały szereg działań dotyczących gospodarowania odpadami.

Obejmowały one m.in. działania związane z usuwaniem wyrobów azbestowych, budową i modernizacją instalacji przetwarzania odpadów komunalnych, Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), likwidacją nielegalnych miejsc gromadzenia odpadów.

W raportowanym okresie zrealizowano również liczne przedsięwzięcia mające na celu edukację ekologiczną z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym, zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami.

Działania te finansowane były m.in. ze środków własnych gmin i miast, budżetu państwa, budżetu powiatów, NFOSiGW czy WFOŚiGW w Rzeszowie.

Łączne nakłady poniesione na realizację zadań w obszarze interwencji „Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów” wyniosły 44 432 655,89 zł w 2023 roku oraz 27 011 450,80 zł w roku 2024.

Największe nakłady finansowe w 2023 roku poniesiono na realizację zadania: „Budowa, rozbudowa i modernizacja PSZOK, wraz z niezbędną infrastrukturą oraz prowadzenie i tworzenie nowych punktów zbiórki i napraw produktów w celu wykorzystania do ponownego użycia”.

Największe nakłady finansowe w 2024 roku poniesiono na realizację zadania: „Budowa, rozbudowa i modernizacja instalacji przetwarzania odpadów komunalnych”.

Szczegółowe informacje dotyczących działań podjętych przez gminy i miasta w latach 2023 i 2024 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 48. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy i miasta województwa podkarpackiego w obszarze interwencji
„Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów” w latach 2023-2024

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Kontynuacja usuwania wyrobów azbestowych.					
Opracowanie Programów usuwania materiałów zawierających azbest z terenu gmin województwa podkarpackiego oraz realizacja działań związanych z ich bezpiecznym demontażem i unieszkodliwianiem.	Gminy, Miasta	2023-2024	6372074,71	3649057,94	NFOŚiGW, WFOŚiGW w Rzeszowie, budżet powiatów, budżet gmin i miast, Mieszkańcy
Budowa, rozbudowa i modernizacja instalacji przetwarzania odpadów komunalnych.					
Realizacja inwestycji w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji instalacji do zagospodarowania odpadów komunalnych.	Gminy, Miasta	2023-2024	15166765,83	15106611,57	Budżet państwa, budżet gmin i miast
Budowa, rozbudowa i modernizacja składowisk odpadów.					
Dostosowanie infrastruktury Stacji Segregacji Odpadów do wymogów ustawowych w zakresie gospodarki odpadami poprzez budowę, rozbudowę i modernizację dotychczasowej infrastruktury.	Gminy, Miasta	2023-2024	4570735,79	-	Budżet gmin i miast
Likwidacja „dzikich wysypisk”.					
Wszczynanie postępowań administracyjnych w sprawie usunięcia odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich magazynowania oraz likwidacja dzikich wysypisk.	Gminy, Miasta	2022-2024	334774,19	289333,00	Budżet gmin i miast

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych.					
Wprowadzenie systemu kompostowania bioodpadów, uruchomienie odbioru elektroodpadów oraz zakup warków do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.	Gminy, Miasta	2023-2025	98500,86	124313,82	Budżet gmin i miast
Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych.	Gminy, Miasta	2023-2024	-	1677173,60	Mieszkańcy
Budowa, rozbudowa i modernizacja PSZOK, wraz z niezbędną infrastrukturą oraz prowadzenie i tworzenie nowych punktów zbiórki i napraw produktów w celu wykorzystania do ponownego użycia.					
Budowa i modernizacja PSZOK wraz z zapleczem gospodarczo-sanitarnym, ich doposażeniem oraz utworzeniem punktów napraw i ponownego użycia.	Gminy, Miasta	2014-2026	17300567,13	5652444,79	NFOŚiGW, WFOŚiGW w Rzeszowie, budżet państwa, budżet gmin i miast
Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych z zakresu niemarnowania żywności.					
Organizacja warsztatów edukacyjnych „Zero waste w kuchni. Nie wyrzucam. Nie marnuję – jedzenie szanuję” oraz promocja racjonalnych zakupów i ograniczania marnowania żywności poprzez publikacje informacyjne na stronach internetowych.	Gminy, Miasta	2024	806,00	6206,00	Budżet gmin i miast
Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym, zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami.					
Organizacja wydarzeń i działań o charakterze edukacyjno-ekologicznym, takich jak spektakle, pikniki, konkursy, warsztaty i zajęcia ekologiczne, publikacja spotów edukacyjnych w	Gminy, Miasta, International Development Norway AS, Centrum	2023-2024	572784,52	490663,23	NFOŚiGW, WFOŚiGW w Rzeszowie, budżet gmin i miast, Centrum Innowacji

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
internecie, zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych, a także realizacja tematycznych akcji, m.in. „Dzień Ziemi”, „Sprzątanie Świata”, „Dzień bez foliówki”.	Innowacji Miejskich - Urban Lab				Miejskich - Urban Lab, InPost, budżet Fundacji Odzyskaj Środowisko
Zamykanie/likwidacja/ rekultywacja składowisk odpadów.					
Rekultywacja wysypiska odpadów.	Gminy	2023-2024	13753,86	13646,85	Budżet gmin
Prowadzenie badań wód powierzchniowych i podziemnych oraz osiadanania powierzchni gleby.	Gminy, Miasta	2023-2024	2000,00	2000,00	Budżet gmin i miast

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

Działania realizowane przez inne instytucje i podmioty w roku 2023 i 2024

Zadania z obszaru interwencji „Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów” realizowany były również przez inne instytucje i podmioty takie jak przedsiębiorstwa komunalne, przedsiębiorstwa gospodarowania odpadami, placówki oświatowe czy zakłady przemysłowe.

Działania te finansowane były przede wszystkim ze środków własnych przedsiębiorstwa. Korzystano także z pomocy finansowej oferowanej przez NFOŚiGW i WFOŚiGW w Rzeszowie.

Łączne nakłady poniesione na realizację zadań w obszarze interwencji „Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów” wyniosły 30 704 890,48 zł w 2023 roku oraz 79 688 786,37 zł w roku 2024.

Największe nakłady finansowe w 2023 i 2024 roku poniesiono na realizację zadania: „Budowa/rozbudowa/modernizacja instalacji termicznego przekształcania z odzyskiem energii”.

Szczegółowe informacje dotyczących działań podjętych przez inne instytucje i podmioty w latach 2023 i 2024 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 49. Zestawienie zadań realizowanych przez inne instytucje i podmioty województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów” w latach 2023-2024

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Budowa, rozbudowa i modernizacja instalacji przetwarzania odpadów komunalnych.					
Budowa instalacji przeciwpożarowej wyposażonej w system gaszenia pożaru, zbiornik wody przeciwpożarowej, stacje pomp oraz sterowanie instalacją.	Przedsiębiorstwa gospodarowania odpadami	2022-2023	4000000,00	0,00	Budżet przedsiębiorstw
Budowa zadaszonych boksów magazynowych na odpady.	Przedsiębiorstwa gospodarowania odpadami	2023	622000,00	0,00	Budżet przedsiębiorstw
Modernizacja linii technologicznej do mechanicznego przetwarzania odpadów. Wymiana sita, instalacja magnesów Fe dla frakcji podsitowej i nadsitowej.	Przedsiębiorstwa gospodarowania odpadami	2024	0,00	2237000,00	Budżet przedsiębiorstw
Realizacja placów przetwarzania odpadów.	Przedsiębiorstwa Komunalne	2022-2025/2026	2737636,55	7455,65	Budżet przedsiębiorstw
Rozbudowa i modernizacja kompostowni odpadów biodegradowalnych.	Przedsiębiorstwa Komunalne	2022-2027/2028	350460,24	4824,06	WFOŚiGW w Rzeszowie, budżet przedsiębiorstw
Budowa, rozbudowa i modernizacja składowisk odpadów.					
Rozbudowa składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, obejmująca budowę wału oporowo-osłonowego przy istniejących kwaterach oraz przygotowanie dokumentacji wykonawczej i realizację nowych kwater.	Przedsiębiorstwa gospodarowania odpadami	2023-2025	658000,00	208000,00	Budżet przedsiębiorstw

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Budowa, rozbudowa i modernizacja innych instalacji zagospodarowania odpadów w tym odzysku i recyklingu.					
Budowa infrastruktury związanej z przetwarzaniem i magazynowaniem odpadów.	Przedsiębiorstwa Komunalne	2023-2025	-	2561000,00	NFOŚiGW, budżet przedsiębiorstw
Likwidacja „dzikich wysypisk”.					
Likwidacja nielegalnych miejsc gromadzenia odpadów.	Przedsiębiorstwa Komunalne	2023-2024	60982,40	1170,00	Budżet gmin
Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych z zakresu niemarnowania żywności.					
Budowa magazynu niespożytych artykułów żywnościowych w Przemyślu	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży	2023	2715675,18	-	NFOŚiGW
Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym, zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami.					
Edukacja w szkołach i przedszkolach, organizacja wydarzeń miejskich, i powiatowych, organizacja konkursów ekologicznych.	Przedsiębiorstwa Komunalne, Placówki oświatowe	2023-2024	64766,11	71616,8	Budżet przedsiębiorstw, budżet gmin
Budowa/rozbudowa/modernizacja instalacji termicznego przekształcania z odzyskiem energii.					
Budowa bloku energetycznego wykorzystującego jako paliwo pozostałości z sortowania odpadów, realizowana w ramach projektu „Zintegrowany system gospodarki odpadowo-energetycznej w Regionie Południowym województwa podkarpackiego – II etap”.	Przedsiębiorstwa Komunalne	2021-2025	18598700,00	74134800,00	NFOŚiGW, budżet przedsiębiorstw

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Wymiana układu oczyszczania spalin odlotowych oraz modernizacja systemu sterowania automatyką	Przedsiębiorstwa gospodarowania odpadami	2023-2024	896670,00	462919,86	Budżet przedsiębiorstw

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

4.9. Zasoby przyrodnicze

Województwo podkarpackie to jedno z najcenniejszych przyrodniczo obszarów w Polsce i Europie. Charakteryzuje się bogactwem krajobrazów — od gór, przez pogórza, po rozległe doliny rzeczne — oraz bardzo wysoką różnorodnością biologiczną.

W poniższej tabeli przedstawiono obszary prawnie chronione występujące na terenie województwa podkarpackiego według stanu na dzień 31 grudnia 2024 roku, wraz z ich powierzchnią.

Tabela 50. Wykaz form ochrony przyrody w województwie podkarpackim wraz z ich powierzchnią (stan na 31 grudnia 2024 roku)

Forma ochrony przyrody	Liczba [szt.]	Powierzchnia [ha]
Parki Narodowe	2	45950,90
Rezerваты przyrody	100	11485,67
Parki krajobrazowe	10	283747,00
Obszary chronionego krajobrazu	20	469070,00
Obszary Natura 2000	64	-
Pomniki przyrody	2105	-
Stanowiska dokumentacyjne	28	22,69
Użytki ekologiczne	432	2220,69
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	11	663,89

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, stan na 31.12.2024 rok [data dostępu: 13.08.2025 rok]

W 2022 roku liczba ważniejszych zwierząt objętych ochroną wyniosła 14 553 osobniki. W 2023 roku odnotowano spadek o 292 sztuki, natomiast w 2024 roku liczba ta zmniejszyła się aż o 2 109 w porównaniu do roku 2022.

Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosła 17,1 m² w 2023 roku i nieznacznie spadła do 17,0 m² w 2024 roku. Mimo tej zmiany, udział tych terenów w ogólnej powierzchni województwa w latach 2022–2024 pozostał na niezmienionym poziomie 0,2%.

Powierzchnia gruntów leśnych w 2022 roku wynosiła 150 124,87 ha. W 2023 roku uległa nieznacznemu zmniejszeniu o 31,76 ha, natomiast w 2024 roku wzrosła do 150 911,96 ha. Lesistość regionu w latach 2022 i 2023 utrzymywała się na poziomie 38,3%, a w 2024 roku wzrosła nieznacznie – do 38,4%.¹⁴

¹⁴ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, stan na 31.12.2025 rok, [data dostępu: 13.08.2025 rok]

Mając na celu ochronę zasobów przyrodniczych na terenie województwa podkarpackiego jednostki samorządu terytorialnego oraz inne instytucje zrealizowały w latach 2023-2024 szereg działań.

Działania te obejmowały m.in. prace pielęgnacyjne oraz nowe nasadzenia drzew i krzewów, tworzenie łąk kwietnych, rozwój infrastruktury turystycznej, utrzymanie parków i zieleńców. Przeprowadzono również liczne akcje edukacyjne dla mieszkańców w zakresie ochrony przyrody, krajobrazu i bioróżnorodności.

Działania realizowane przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w roku 2023 i 2024
--

W latach 2023-2024 Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego zrealizował szereg działań z obszaru interwencji „Zasoby przyrodnicze”.

Działania te obejmowały m.in. monitoring przejść dla zwierząt w ciągu dróg wojewódzkich, realizację projektów „Podkarpacki Naturalny Wypas II” i „Podkarpacki Naturalny Wypas III”, organizację szeroko zakrojonych działań edukacyjnych i informacyjnych w zakresie ochrony przyrody, krajobrazu i bioróżnorodności.

W 2024 roku Samorząd Województwa Podkarpackiego przyjął projekt Audytu krajobrazowego i przekazał go do zaopiniowania przez uprawnionego do tego instytucje i rady gmin. Projekt ten został również przekazany do konsultacji społecznych.

Dokument został przyjęty przez Sejmik Województwa Podkarpackiego w dniu 31 marca 2025 roku.

Łączne nakłady poniesione na realizację zadań w obszarze interwencji „Zasoby przyrodnicze” wyniosły 3 609 234,67 zł w 2023 roku oraz 3 574 545,06 zł w roku 2024.

Największe nakłady finansowe w 2023 i 2024 roku poniesiono na realizację zadania: „Program aktywizacji gospodarczo-turystycznej województwa podkarpackiego poprzez promocję cennych przyrodniczo i krajobrazowo terenów łąkowo-pastwiskowych z zachowaniem bioróżnorodności w oparciu o naturalny wypas zwierząt gospodarskich i owadopylność – „Podkarpacki Naturalny Wypas II” oraz „Podkarpacki Naturalny Wypas III” - Utrzymanie i poprawa różnorodności biologicznej cennych przyrodniczo terenów łąkowo - pastwiskowych w ramach prowadzonej na nich ekstensywnej gospodarki pasterskiej oraz prowadzonej na nich produkcji rolniczej, wsparcie działań związanych z prowadzeniem gospodarki pasiecznej, ochrona różnorodności krajobrazowej oraz funkcji ekosystemów, a w sposób pośredni także zwalczanie roślin inwazyjnych”.

Szczegółowe informacje dotyczących działań podjętych przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w latach 2023 i 2024 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 51. Zestawienie zadań realizowanych przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w obszarze interwencji
„Zasoby przyrodnicze” w latach 2023-2024

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Monitoring zwierząt na przejściach dla zwierząt zlokalizowanych w ciągu dróg wojewódzkich - Sprawdzenie i ocena skuteczności budowy przejść dla zwierząt.					
Przeprowadzenie monitoringu porealizacyjnego przejść dla zwierząt powstałych w związku z budową dróg wojewódzkich.	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich	2020-2027	55626,75	114066,51	Budżet województwa
Sporządzenie waloryzacji obszarów chronionego krajobrazu.					
Złożenie wniosku w naborze programu FEP 2021-2027dotyczącego dofinansowania projektu polegającego na sporządzeniu opracowania waloryzującego obszary chronionego krajobrazu pn. „Ocena stanu zachowania walorów przyrodniczo-krajobrazowych i rekreacyjnych dla potrzeb ochrony obszarów chronionego krajobrazu województwa podkarpackiego wraz z rekomendacjami do ich ochrony”. Pozytywne ocenienie wniosku.	Samorząd Województwa Podkarpackiego, Inventur Sp. z o.o. w Rzeszowie	2024-2027	Zadanie w trakcie realizacji	Zadanie w trakcie realizacji	Program FEP 2021-2027
Program aktywizacji gospodarczo-turystycznej województwa podkarpackiego poprzez promocję cennych przyrodniczo i krajobrazowo terenów łąkowo-pastwiskowych z zachowaniem bioróżnorodności w oparciu o naturalny wypas zwierząt gospodarskich i owadopylność – „Podkarpacki Naturalny Wypas II” oraz "Podkarpacki Naturalny Wypas III" - Utrzymanie i poprawa różnorodności biologicznej cennych przyrodniczo terenów łąkowo - pastwiskowych w ramach prowadzonej na nich ekstensywnej gospodarki pasterskiej oraz prowadzonej na nich produkcji rolniczej, wsparcie działań związanych z prowadzeniem gospodarki pasiecznej, ochrona różnorodności krajobrazowej oraz funkcji ekosystemów, a w sposób pośredni także zwalczanie roślin inwazyjnych					
Realizacja programu obejmowała: - współpracę z organizacjami pozarządowymi w ramach działań na rzecz ochrony przyrody i	Samorząd Województwa Podkarpackiego	2023-2024	3463407,92	3393978,55	Budżet województwa

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
krajobrazu Podkarpacia, - ekstensywny wypas zwierząt trawożernych (bydła, owiec, koni, kóz, jeleniowatych) na terenach łąkowo-pastwiskowych w celu zachowania ich walorów przyrodniczych, - działania edukacyjno-promocyjne, takie jak szkolenia, konferencje, konkursy, publikacje, warsztaty i wyjazdy studyjne, mające na celu: popularyzację wiedzy o przyrodzie regionu oraz gospodarce pasterskiej i pasiecznej, edukację w zakresie ochrony bioróżnorodności, w tym zapylaczy, zwiększenie świadomości ekologicznej, informowanie o zagrożeniach ze strony roślin inwazyjnych i metodach ich zwalczania, - kampanie informacyjno-promocyjne wspierające edukację konsumentów na temat produktów pochodzenia zwierzęcego, ich walorów smakowych i zdrowotnych, - monitoring przyrodniczy prowadzonych działań.					
Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody, krajobrazu i bioróżnorodności.					
Obchody Dnia Krajobrazu, w ramach którego zrealizowano filmy „Krajobraz-docień lokalność”, „Uzdrowiając(y) krajobraz” oraz konkurs „Dzień Krajobrazu 2023 – docenimy lokalność” i „Dzień krajobrazu 2024- Uzdrowiając(y) krajobraz”	Samorząd Województwa Podkarpackiego	2023-2024	27000,00	28000,00	Budżet województwa
Promocja obszarów chronionych poprzez realizację filmu „Obszary chronionego krajobrazu w woj.	Samorząd Województwa Podkarpackiego	2023-2024	38700,00	-	WFOŚiGW (2960,00), budżet województwa (740,00)

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
podkarpackim część I” oraz konkursu „Nasze ścieżki przyrodnicze 2023”.					
Współpraca z NGO w ramach, której zrealizowano zadanie pn. „Edukacja ekologiczna dotycząca wzmocnienia powiązań i świadomości tych powiązań pomiędzy bioróżnorodnością, walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi a zdrowiem i dobrą jakością życia człowieka poprzez „kąpiel leśną”.	Samorząd Województwa Podkarpackiego	2023-2024	-	10000,00	Budżet województwa
Organizacja konkursów dla szkół podstawowych pn. „Klimatyczny zakątek 2” i „Klimatyczna miejscówka”, które polegały na budowie nowego lub udoskonaleniu istniejącego klimatycznego zakątka, który tworzyła łąka kwietna.	Samorząd Województwa Podkarpackiego, Stowarzyszenia „EKOSKOP” i „ExploRes” w Rzeszowie	2023	24500,00	-	Budżet województwa
Opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego.					
Realizacja prac nad projektem Audytu krajobrazowego województwa podkarpackiego.	Samorząd Województwa Podkarpackiego	2024-2025	-	28500,00	Budżet województwa
Zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu.					
Złożenie wniosku do programu Interreg PL-SK 2021-2027 na dofinansowanie projektu pn. „Korytarze ekologiczne na pograniczu polsko-słowackim”. Pozytywne ocenienie wniosku.	Samorząd Województwa Podkarpackiego	2024-2027	Zadanie w trakcie realizacji	Zadanie w trakcie realizacji	Środki unijne, budżet województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

Działania realizowane przez powiaty w roku 2023 i 2024
--

W raportowanym okresie, w ramach zadań związanych z ochroną zasobów przyrodniczych powiaty zrealizowały szereg działań.

Środki na realizację przedsięwzięć pochodziły głównie ze środków własnych starostw powiatowych. Na realizację niektórych działań wykorzystano także środki unijne, środki Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Rzeszowie oraz budżet Lasów państwowych.

Łączne nakłady poniesione na realizację zadań w obszarze interwencji „Zasoby przyrodnicze” wyniosły 1 327 486,00 zł w 2023 roku oraz 844 116,80 zł w roku 2024.

Największe nakłady finansowe w 2023 roku poniesiono na realizację zadania: „Identyfikacja występowania oraz eliminowanie gatunków inwazyjnych”.

Największe nakłady finansowe w 2023 roku poniesiono na realizację zadania: „Opracowanie Planów Urządzenia Lasu”.

Szczegółowe informacje dotyczących działań podjętych przez powiaty w latach 2023 i 2024 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 52. Zestawienie zadań realizowanych przez powiaty województwa podkarpackiego w obszarze interwencji
„Zasoby przyrodnicze” w latach 2023-2024

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Identyfikacja występowania oraz eliminowanie gatunków inwazyjnych.					
Monitoring występowania i rozprzestrzenia się gatunków inwazyjnych oraz ich eliminacja.	Powiat Sanocki	2021-2024	909018,00	251712,00	Środki unijne
Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody, krajobrazu i bioróżnorodności.					
Organizacja konkursów na szczeblu powiatowym oraz olimpiad ekologicznych dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, a także przygotowanie wydarzeń plenerowych, takich jak piesze wycieczki, rajdy i festiwale promujące wiedzę ekologiczną oraz aktywny wypoczynek na łonie natury.	Powiaty: Dębicki, Kolbuszowski, Krośnieński, Lubaczowski, Niżański, Stalowowolski	2023-2024	89385,84	108890,51	Budżet powiatów
Zalesianie gruntów.					
Realizacja działań z zakresu zalesiania gruntów dla wzmocnienia potencjału przyrodniczego obszaru.	Powiaty: Krośnieński, Przemyśki	2023-2024	26120,00	-	Budżet powiatów, ARiMR w Rzeszowie
Opracowanie Planów Urządzenia Lasu.					
Sporządzenie uproszczonych planów urządzenia lasu dla lasów niebędących własnością Skarbu Państwa, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, a także wykonanie inwentaryzacji stanu lasu dla Leśnej	Powiaty: Kolbuszowski, Leski, Leżajski, Lubaczowski, Niżański Przemyśki,	2023-2024	274577,83	339630,24	Budżet powiatów, Lasy Państwowe

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Wspólnoty Gruntowej wsi Komorów na okres od 01.01.2024 r. do 31.12.2033 r	Przeworski, Ropczycko- Sędziszowski, Rzeszowski, Sanocki, Stalowowolski				
Prowadzenie działań związanych z prowadzeniem gospodarki pasiecznej jako ważnego elementu w zachowaniu bioróżnorodności (m.in. szkolenia, konferencje, konkursy, promocja produktów pochodzenia pszczelego).					
Udział w akcji sadzenia drzew miododajnych oraz wsparcie Fundacji „Popieram Życie Miodem Słodzone” w ramach honorowego patronatu Starosty. Fundacja ta działa m.in. na rzecz promocji pszczelarstwa oraz edukacji ekologicznej. Ponadto, w ramach patronatu honorowego Starosty, wspierano organizację II Mieleckiego Jarmarku Żywności i Rękodzieła Regionalnego oraz wydarzenia Lasowiackiego, z okazji Światowego Dnia Pszczoły. Dodatkowo prowadzono organizację konferencji szkoleniowych z zakresu pszczelarstwa.	Powiaty: Krośnieński, Mielecki, Sanocki	2023-2024	15800,00	34414,00	Budżet powiatów
Działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków, ogrodów, terenów zieleni, zwiększeniem retencji i przepuszczalności gruntów w obrębie terenów zurbanizowanych.					
Wykonanie nasadzeń drzew iglastych i liściastych, a także opracowanie projektów technicznych związanych z rewitalizacji parków.	Powiaty: Mielecki, Strzyżowski	2023-2024	12584,00	109470,00	Budżet powiatów

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

Działania realizowane przez gminy w roku 2023-2024
--

W latach 2023–2024 gminy oraz miasta województwa podkarpackiego podjęły szereg działań na rzecz ochrony przyrody, przyczyniających się do zachowania i poprawy stanu zasobów naturalnych regionu.

Realizacja tych przedsięwzięć była możliwa dzięki wykorzystaniu środków własnych jednostek samorządu terytorialnego, a także wsparciu finansowemu z budżetu państwa, funduszy unijnych oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie.

Łączne nakłady poniesione na realizację zadań w obszarze interwencji „Zasoby przyrodnicze” wyniosły 31 421 481,57 zł w 2023 roku oraz 38 918 410,11 zł w roku 2024.

Największe nakłady finansowe w 2023 i 2024 roku poniesiono na realizację zadania: „Działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków, ogrodów, terenów zieleni, zwiększeniem retencji i przepuszczalności gruntów w obrębie terenów zurbanizowanych”.

Szczegółowe informacje dotyczących działań podjętych przez gminy i miasta w latach 2023 i 2024 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 53. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy i miasta województwa podkarpackiego w obszarze interwencji
„Zasoby przyrodnicze” w latach 2023-2024

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Realizacja działań ochrony czynnej.					
Przeciwdziałanie genetycznemu zanieczyszczeniu populacji oraz zabezpieczeniu czystości genetycznej populacji z obszaru Natura 2000.	Gminy, Miasta	2023-2024	W ramach obowiązków służbowych pracownika	2000,00	Budżet gmin i miast
Identyfikacja występowania oraz eliminowanie gatunków inwazyjnych.					
Sporządzenie map gatunków inwazyjnych.	Miasta	2022-2023	-	-	Środki unijne, budżet miast
Likwidacja inwazyjnych gatunków obcych.	Gminy, Miasta	2023-2024	28000,00	29000,00	Budżet gmin i miast
Ustalanie zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz warunków zabudowy uwzględniających walory przyrodnicze i krajobrazowe, a także ograniczających presję zabudowy na tereny najbardziej cenne przyrodniczo i korytarze ekologiczne.					
Przygotowanie dokumentacji związanej z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz aktualizacja danych planistycznych.	Gminy, Miasta	-	3746,85	18757,50	Budżet gmin i miast
Wydawanie decyzji o ustaleniu warunków zabudowy z uwzględnieniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych danego obszaru.	Gminy	2023-2024	90804,00	74038,00	Budżet gmin

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Monitoring zwierząt na przejściach dla zwierząt zlokalizowanych w ciągu dróg wojewódzkich, krajowych i autostrad - Sprawdzenie i ocena skuteczności budowy przejść dla zwierząt.					
Monitoring skuteczności zastosowanych metod i środków ochrony przyrodniczej dróg.	Gminy, Miasta	2023	28290,00	-	Budżet gmin i miast
Wprowadzanie na terenach atrakcyjnych przyrodniczo i turystycznie obiektów pozwalających na kanalizację ruchu turystycznego (np. ścieżki dydaktyczne, punkty widokowe itp.).					
Rozwój infrastruktury turystycznej poprzez budowę ścieżek pieszo-rowerowych, wież widokowych oraz innych obiektów sprzyjających aktywnemu wypoczynkowi i promocji walorów krajobrazowych.	Gminy	2023-2027	6949949,92	-	Budżet państwa, budżet gmin
Tworzenie i modernizacja terenów zieleni, prace arborystyczne oraz konserwacja pomników przyrody.					
Przeprowadzenie ekspertyz dendrologicznych drzew.	Gminy, Miasta	2023-2024	18081,00	35221,40	Budżet gmin i miast
Przeprowadzenie zabiegów pielęgnacyjnych drzew oraz nasadzenia drzew i krzewów.	Gminy, Miasta	2023-2024	1960594,02	1058322,76	WFOŚiGW w Rzeszowie, budżet państwa, budżet gmin i miast
Uchwalanie aktów prawa miejscowego dotyczących ustanowienia pomników przyrody, a także realizacja zadań związanych z ich zachowaniem, pielęgnacją i ochroną.	Gminy, Miasta	2023-2024	17271,00	5400,00	Budżet gmin i miast

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Wprowadzanie elementów zazieleniających na terenach miejskich – parków kieszonkowych, zielonych ścian i dachów, innych elementów zielono-niebieskiej infrastruktury wspomagającej adaptację do zmian klimatu.					
Realizacja działań mających na celu zagospodarowanie zieleni w centrach miast.	Gminy, Miasta	2023-2024	252889,94	6815752,64	Środki unijne, EFRR, budżet gmin i miast, Pogram InPost Green City
Opracowanie dokumentacji projektowej oraz realizacja inwestycji związanych z budową ogrodów deszczowych i parków kieszonkowych.	Miasta	2023-2025	140110,00	1145816,95	Budżet państwa, budżet miast
Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody, krajobrazu i bioróżnorodności.					
Prowadzenie szeroko zakrojonych działań edukacyjnych z zakresu ochrony przyrody, w tym dystrybucja materiałów promujących postawy proekologiczne (np. naklejek na samochody), instalacja tablic edukacyjnych w przestrzeni publicznej, organizacja wykładów i prelekcji, konkursów dla szkół podstawowych oraz ekologicznych festiwali angażujących lokalną społeczność.	Gminy, Miasta, Centrum Innowacji Miejskich- Urban Lab, InPost,	2023-2024	76393,38	24664,31	Budżet gmin i miast, Program InPost Green City
Organizacja wydarzenia pn. #RzeClimat(on), którego celem było zwiększenie świadomości w zakresie ekologii i zmian klimatycznych.	Miasto Rzeszów, Centrum Innowacji Miejskich- Urban Lab, Uniwersytet Rzeszowski	06.2023-12.2025	-	5000,00	EFRR

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Zalesianie gruntów.					
Realizacja działań z zakresu zalesiania gruntów dla wzmocnienia potencjału przyrodniczego obszaru.	Gminy	2023-2024	28042,20	38113,2	Budżet gmin
Opracowanie Planów Urządzenia Lasu.					
Opracowanie Uproszczonych Planów Urządzenia Lasu.	Gminy	2023	19518,18	-	Budżet gmin
Prowadzenie działań związanych z prowadzeniem gospodarki pasiecznej jako ważnego elementu w zachowaniu bioróżnorodności (m.in. szkolenia, konferencje, konkursy, promocja produktów pochodzenia pszczelego).					
Prowadzenie i opieka nad pasiekami miejskimi.	Miasta	2023-2024	6999,00	6999,00	Budżet gminy
Sadzenie roślin miododajnych, montaż hotelików dla owadów.	Gminy, Miasta	2023-2024	21900,00	26550,00	Budżet województwa, budżet gmin i miast
Organizacja szkoleń: i konferencji naukowych.	Gminy, Miasta	2023-2024	6210,00	2500,00	Budżet województwa, budżet gmin i miast
Działania w zakresie utrzymania, budowy, rozbudowy, przebudowy i wyposażenie ośrodków dydaktycznych i infrastruktury służącej edukacji ekologicznej, infrastruktury mającej na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo.					
Utworzenie nowoczesnej pracowni OZE w Szkole Podstawowej Nr 8 im. Dar Górników w Krośnie	Miasto Krosno	2023	70051,59	-	Budżet gminy
Budowa, rozbudowa, przebudowa i wyposażenie ośrodków dydaktycznych i infrastruktury służącej edukacji ekologicznej.	Gminy	2021-2025	2719860,25	-	Budżet państwa, budżet gmin

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych.					
Urządzanie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków.	Gminy, Miasta	2023-2024	37 822,7	9200,00	Budżet gmin i miast
Działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków, ogrodów, terenów zieleni, zwiększeniem retencji i przepuszczalności gruntów w obrębie terenów zurbanizowanych.					
Realizacja oraz bieżące utrzymanie terenów zieleni, w tym parków, skwerów, kompozycji kwiatowych oraz tzw. parków kieszonkowych, a także podejmowanie działań mających na celu ochronę i zabezpieczenie drzew o szczególnej wartości przyrodniczej.	Gminy, Miasta	2023-2024	18944947,54	29621074,345	Fundusz Norweski, budżet państwa, budżet gmin i miast, Fundusz Przeciwdziałania COVID-19

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

Działania realizowane przez inne instytucje i podmioty w roku 2023 i 2024

Działania w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych realizowane były także przez podmioty takie jak:

- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie,
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie,
- Nadleśnictwa działające na terenie województwa,
- Bieszczadzki Park Narodowy,
- Magurski Park Narodowy,
- Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie,
- Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyśle,
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Rzeszowie,
- jednostki oświatowe i opiekuńcze.

Realizowane przez wyżej wymienione podmioty działania finansowane były m.in. ze środków własnych wskazanych podmiotów oraz środków unijnych, POliŚ, NFOŚiGW, WFOŚiGW w Rzeszowie, budżetu państwa oraz ARiMR w Rzeszowie.

Łączne nakłady poniesione na realizację zadań w obszarze interwencji „Zasoby przyrodnicze” wyniosły 1 527 996 924,27 zł w 2023 roku oraz 1 581 895 404,62 zł w roku 2024.

Największe nakłady finansowe w 2023 i 2024 roku poniesiono na realizację zadania: „Realizacja działań ochrony czynnej”.

Szczegółowe informacje dotyczących działań podjętych przez inne instytucje i podmioty w latach 2023 i 2024 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 54. Zestawienie zadań realizowanych przez inne instytucje i podmioty województwa podkarpackiego w obszarze interwencji „Zasoby przyrodnicze” w latach 2023-2024

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Opracowanie dokumentów planistycznych oraz dokumentacji na potrzeby planów ochrony dla obszarów Natura 2000, parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych.					
Opracowanie dokumentacji do planów ochrony rezerwatów przyrody oraz planów zadań ochronnych (PZO), wraz z wykonaniem niezbędnych ekspertyz przyrodniczych i przygotowaniem danych w standardzie GIS.	RDOŚ w Rzeszowie	2021-2025	-	1980590,00	Środki unijne, NFOŚiGW, budżet państwa
Realizacja działań ochrony czynnej.					
Koszenie użytków zielonych w ramach prowadzenia gospodarki łąkowo-rolnej oraz pielęgnacja starych sadów owocowych.	Nadleśnictwa: Bircza, Narol, Stuposiany	2023-2024	1146009,28	1167695,38	PROW, ARiMR w Rzeszowie
Przeprowadzenie lustracji terenowych rezerwatu w celu wykrycia ewentualnych zagrożeń dla substancji rezerwatu, usunięcie wywrotów i złomów zagrażających bezpieczeństwu publicznemu.	Nadleśnictwo Cisna	2023-2024	5410,20	5045,76	Budżet instytucji
Zakup i wyłożenie karmy dla zwierząt w okresie zimowym, koszenie polan śródleśnych w ramach projektu pn. „Program czynnej ochrony populacji żubra Bison Bonasus.	Nadleśnictwo Cisna	2023-2024	133930,87	126315,29	Budżet instytucji, Fundusz Leśny

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Usytuowanie 10 chatek stanowiących dla podkowców schronienie tymczasowe w ramach „LIFE PODKOWIEC PLUS: powrót do lasu – ochrona siedlisk rozrodczych nietoperzy w ujęciu całościowym”.	Nadleśnictwo Dukla	12.06.2023-30.09.2031	-	-	Budżet instytucji
Kontynuowanie użytkowania kośnego trwałych użytków zielonych z pozostawieniem powierzchni niekoszonych, zarośli i pojedynczych drzew.	Nadleśnictwo Dynów	2023-2024	67938,09	61455,56	Budżet instytucji
Mechaniczne lub ręczne wykaszanie łąk: zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, półnaturalne łąki świeże, półnaturalne łąki wilgotne.	Nadleśnictwo Jarosław	2023-2024	65206,17	34569,03	Środki unijne, PROW, budżet instytucji
Prowadzono działania z zakresu identyfikacji zagrożeń, ochrony czynnej oraz monitoringu ekosystemu. W ramach ochrony cisa pospolitego usunięto drzewa konkurencyjne w celu poprawy warunków świetlnych i prowadzono obserwacje efektów. W latach 2023–2024 dwukrotnie wykonano prace przy utrzymaniu szlaku pieszego, polegające na usunięciu drzew stwarzających zagrożenie.	Nadleśnictwo Kołaczyce	2022-2027	324,00	972,00	Budżet instytucji

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Czynna ochrona in situ i ex situ gatunku cis pospolity w ramach Programu ochrony i restytucji cisa pospolitego.	Nadleśnictwo Kołaczyce	2017-2030	7684,00	1855,00	Budżet instytucji, Fundusz leśny
Kompleksowa ochrona żubra poprzez zakup i wykładanie karmy przed sezonem zimowym raz przeprowadzenie niezbędnych usług weterynaryjnych	Nadleśnictwa: Komańcza, Lesko, Lutowiska, Stuposiany, RDLP w Krośnie	2023-2024	1213358384,08	1222708464,27	POliŚ, budżet instytucji, Fundusz leśny
Przeprowadzenie prac przygotowawczych względem wykonania prac restauracyjnych murów ruin zamku które w wyniku upływu lat stwarzają zagrożenie względem bezpieczeństwa powszechnego osób odwiedzających to miejsce oraz korzystających z wyznaczonego szlaku ruchu pieszego.	Nadleśnictwo Lesko	2024	-	6574,35	Fundusz leśny
Ekstensywne rolnicze użytkowanie gruntu, obejmujące w szczególności: stosowanie odpowiedniej liczby pokosów, ekstensywny wypas zwierząt, dostosowanie terminów koszenia/wypasu do potrzeb ochrony przyrody.	Nadleśnictwo Lutowiska	2023-2028	20400,00	-	Budżet instytucji, ARiMR w Rzeszowie
Realizacja działań ochrony czynnej w ramach działalności gospodarczej oraz w ramach programu OPL realizowanego ze środków europejskich.	Nadleśnictwo Ustrzyki Dolne	2023-2024	82113,85	71941,74	Budżet instytucji, środki unijne w ramach programu OPL
Ochrona i restytucja głuszca w Ośrodku Hodowli Głuszca.	Nadleśnictwo Leżajsk	2023-2024	158770000,00	198810000,00	POliŚ, budżet instytucji

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk.	Bieszczadzki Park Narodowy, Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie	2019-2023	491737,31	64419,90	POliŚ, Lasy Państwowe, budżet państwa, budżet instytucji
Ochrona ekosystemów leśnych poprzez prowadzenie prac pielęgnacyjnych, ochrona infrastruktury edukacyjnej i turystycznej.	Magurski Park Narodowy, RDOŚ w Rzeszowie	2021-2026	4136187,13	4034428,47	Środki unijne, NFOŚiGW, Lasy Państwowe, budżet państwa, budżet instytucji, Fundacja PGE
Wsparcie finansowe Ośrodka Rehabilitacji Zwierząt w Bryskach.	RDOŚ w Rzeszowie	2023-2024	10196,00	99998,63	Budżet instytucji
Utrzymanie i poprawa stanu torfowiska alkaicznego.	Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie	08.2023-10.2023	30000,00	-	WFOŚiGW w Rzeszowie, budżet województwa
Utworzenie sadów ze starych odmian drzew owocowych na terenie Ciśniańsko-Wetlińskiego Parku Krajobrazowego.	Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie	08.2023-10.2023	35000,00	-	WFOŚiGW w Rzeszowie, budżet województwa
Wykaszenie traw oraz torfowiska wraz ze zbiorem i wywiezieniem biomasy. Powierzchnia wykoszona w 2023 r.: 36,35 ha, 2024: 35,59 ha.	Nadleśnictwo Dukla	2023-2024	26906,03	33972,76	Budżet instytucji
Realizacja zadań z zakresu gospodarki łąkowo rolnej na Półnaturalnych łąkach wilgotnych na obszarach Natura 2000	Nadleśnictwo Kolbuszowa	2023-2024	55070,16	61421,25	Budżet instytucji

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
oraz poza nimi polegające na wykaszaniu Tuz oraz odkrzaczanie ich.					
Realizacja działań w ramach prowadzonych prac gospodarczych oraz utrzymania obiektów małej retencji górskiej	Nadleśnictwo Ustrzyki Dolne	2023-2024	168832,02	163830,12	Budżet instytucji, środki unijne w ramach programu OPL
Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych.					
Monitoring gatunków fauny i flory oraz siedlisk przyrodniczych objętych ochroną prawną.	RDLP w Krośnie, Bieszczadzki Park Narodowy, Magurski Park Narodowy	2023-2024	944759,00	1016630,00	NFOŚiGW, budżet instytucji
Ocena stanu ekologicznego jednolitych części wód stojących na podstawie badań fitobentosu w wybranych parkach krajobrazowych.	Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyśle	01.2023-06.2023	9821,01	-	WFOŚiGW w Rzeszowie, budżet instytucji
Identyfikacja występowania oraz eliminowanie gatunków inwazyjnych.					
Rozpoznawanie siedlisk oraz podejmowanie działań mających na celu eliminację gatunków inwazyjnych.	Nadleśnictwa: Bircza, Komańcza, Dukla, Leżajsk, Stuposiany, Bieszczadzki Park Narodowy, Magurski Park Narodowy	2023-2024	280645,33	74448,26	Fundusze Norweskie, POliŚ, Lasy Państwowe, budżet instytucji
Poprawa stanu siedlisk i gatunków, z uwzględnieniem występujących zmian klimatycznych w tym m.in. działania związane z ochroną obszarów wodno-błotnych.					
Działania na rzecz poprawy stanu siedlisk i ochrony gatunków, z uwzględnieniem	Nadleśnictwa: Bircza, Komańcza, Stuposiany	2023-2024	-	-	-

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
zmian klimatycznych, w tym ochrona obszarów wodno-błotnych.					
Monitoring zwierząt na przejściach dla zwierząt zlokalizowanych w ciągu dróg wojewódzkich - Sprawdzenie i ocena skuteczności budowy przejść dla zwierząt.					
Wykonanie monitoringu przejść dla zwierząt za pomocą fotopułapek na wybranych przejściach dla zwierząt zlokalizowanych na autostradzie A4.	GDDKiA Oddział w Rzeszowie	2020-2027	55657,5	467810,85	Budżet państwa, Krajowy Fundusz Drogowy
Wdrażanie inwestycji związanych z ochroną przeciwpożarową lasu (Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów).					
Wdrażanie inwestycji związanych z ochroną przeciwpożarową lasu.	Nadleśnictwa: Dukla, Komańcza, Ustrzyki Dolne	2023-2024	58457,47	10329,10	Budżet instytucji
Wprowadzanie na terenach atrakcyjnych przyrodniczo i turystycznie obiektów pozwalających na kanalizację ruchu turystycznego (np. ścieżki dydaktyczne, punkty widokowe itp.).					
Realizacja działań związanych z budową i konserwacją obiektów edukacyjnych oraz miejsc wypoczynku i rekreacji, w tym przebudową wież widokowych, budową punktu obserwacyjnego oraz wprowadzeniem udogodnień dla ruchu turystycznego.	RDLP w Krośnie, Bieszczadzki Park Narodowy	2023-2024	3785772,65	5309225,72	POliŚ, WFOŚiGW w Rzeszowie, Lasy Państwowe, budżet państwa, budżet instytucji
Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody, krajobrazu i bioróżnorodności.					
Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych, w tym organizacja konkursów, prelekcji, projektów edukacyjnych, produkcja filmów i	RDOŚ w Rzeszowie, RDLP w Krośnie, Bieszczadzki Park Narodowy, Magurski	2023-2024	4798034,57	4852426,15	NFOŚiGW, WFOŚiGW w Rzeszowie, budżet województwa,

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
publikacji, a także realizacja spotkań Rady Naukowo-Społecznej Leśnych Kompleksów Promocyjnych oraz wykonanie tablic i broszur informacyjnych.	Park Narodowy, Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu, Nadleśnictwo Kolbuszowa, Jednostki oświatowe i opiekuńcze				budżet instytucji, Rubber Sanok, Fundacja PGE
Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych, gatunków oraz stworzenie Banku Danych o zasobach przyrodniczych.					
Wykonanie ekspertyz i analiz przyrodniczych na terenie województwa podkarpackiego.	RDOŚ w Rzeszowie	2022-2023	227950,00	7050,00	NFOŚiGW
Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej.					
Ochrona ekosystemów nieleśnych przez wykaszanie i użytkowanie kośno-pastwiskowe	Bieszczadzki Park Narodowy	2023-2024	402162,77	458542,76	Budżet instytucji, dopłaty rolno-środowiskowo-klimatyczne
Prowadzenie ekstensywnej gospodarki pasterskiej na terenach cennych przyrodniczo.					
Prowadzenie stadniny zachowawczej i wypas koni huculskich w Wołosatym i Tarnawie Niżnej.	Bieszczadzki Park Narodowy	2023-2024	75497,88	253419,61	Budżet instytucji
Działania w zakresie utrzymania, budowy, rozbudowy, przebudowy i wyposażenie ośrodków dydaktycznych i infrastruktury służącej edukacji ekologicznej, infrastruktury mającej na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo.					
Utrzymanie i rozwój infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej oraz edukacyjnej, w tym ścieżek przyrodniczych, obiektów i wyposażenia	RDLP w Krośnie, Bieszczadzki Park Narodowy, Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w	2023-2026	4633350,00	3904985,00	Środki unijne, NFOŚiGW, WFOŚiGW w Rzeszowie,

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
edukacyjnego oraz zapewnienie czystości i konserwacji.	Krośnie, Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu				budżet województwa, budżet instytucji
Konserwacja ścieżek edukacyjnych „Bluszcze” w leśnictwie Pustków oraz „Słotwina” w leśnictwie Machowa” poprzez wymianę zużytej drewnianej infrastruktury oraz utworzenie dodatkowych elementów zwiększających bezpieczeństwo.	Nadleśnictwo Dębica	2023-2024	-	49200,00	Budżet instytucji
Zalesienie gruntów.					
Zakładanie upraw leśnych przeznaczonych do zalesienia nieużytków i gruntów zrehabilitowanych.	RDLP w Krośnie	2023-2024	10414,92	385788,14	Budżet instytucji
Opracowanie Planów Urządzenia Lasu.					
Opracowanie Planów Urządzania Lasu dla Nadleśnictw Mielec, Tuszyna, Narol, Kańczuga i Strzyżów.	RDLP w Krośnie	2021-2024	3488247,18	4294791,42	Fundusz leśny
Odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje.					
Prowadzono kompleksowe prace z zakresu gospodarki leśnej, obejmujące m.in.: uznawanie odnowień naturalnych, zakładanie upraw pochodnych, pielęgnację drzewostanów i gleby, niszczenie chwastów, czyszczenia	RDLP w Krośnie	2023-2024	130202348,42	135030254,43	Budżet instytucji

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
wczesne i późne, melioracje wodne i agrotechniczne, trzebieże selekcyjne oraz cięcia sanitarno-selekcyjne. Dodatkowo realizowano działania związane z gospodarką nasienną, w tym selekcję nasienną, pozyskiwanie nasion i szyszek oraz ich wyluszczenie.					
Ochrona różnorodności ekologicznej ekosystemów leśnych.					
Zachowanie trwałości i różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych poprzez gospodarkę leśną prowadzoną z uwzględnieniem wymagań ekologicznych fauny i flory oraz realizację działań czynnej ochrony przyrody.	RDLP w Krośnie, Bieszczadzki Park Narodowy	2023-2024	663284,59	560362,80	Lasy Państwowe, budżet instytucji
Zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu.					
Utrzymanie metodami gospodarki leśnej trwałości ekosystemów leśnych stanowiących szczególnie ważny element funkcjonujących na podkarpaciu korytarzy ekologicznych.	RDLP w Krośnie	2023-2024	W ramach opracowywanych PUL	W ramach opracowywanych PUL	Budżet instytucji
Ochrona drzewostanów przed zwierzyną i szkodnikami oraz usuwania szkód leśnych.					
Zabezpieczanie upraw leśnych przed zwierzyną poprzez stosowanie repelentów chemicznych oraz mechaniczne metody ochrony, przede wszystkim gradzenie, a także wykładanie	RDLP w Krośnie	2023-2024	19710145,70 zł netto	13511637,42 zł netto	Budżet instytucji, Fundusz leśny

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
			2023 rok	2024 rok	
drzew zgrzowych. Prognozowanie zagrożeń ze strony szkodliwych owadów oraz ograniczenie ich populacji za pomocą metod mechanicznych, chemicznych i biologicznych.					
Zakup sprzętu w celu ochrony mienia przed szkodami wyrządzanymi przez zwierzęta chronione	RDOŚ w Rzeszowie	2-23-2024	203839,54	169814,56	NFOŚiGW

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

4.10. Zagrożenia poważnymi awariami

Poważna awaria to, zgodnie z art. 3 pkt 23 ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2025 r., poz. 647), zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstanie takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Poważna awaria przemysłowa, zgodnie z art. 3 pkt 24 ww. ustawy to poważna awaria w zakładzie dużego (ZDR) lub zwiększonego ryzyka (ZWR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Zgodnie z art. 243 ww. ustawy ochrona środowiska przed poważną awarią, oznacza zapobieganie zdarzeniom mogącym powodować awarię oraz ograniczanie jej skutków dla ludzi i środowiska.

Według danych na 31 grudnia 2023 roku, na terenie województwa podkarpackiego znajdowało się 17 zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz 20 zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Dane z 31 grudnia 2024 roku wskazują na wzrost liczby ZDR o 1 (do 18) oraz spadek liczby ZWR o 1 (do 19).

Zgodnie z informacjami uzyskanymi z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie, na terenie województwa podkarpackiego znajduje się 36 zakładów zaliczanych do Potencjalnych sprawców poważnych awarii (PSPA).

Zgodnie z danymi uzyskanymi z Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Rzeszowie oraz WIOŚ w Rzeszowie w okresie od początku 2023 roku do końca 2024 roku na terenie województwa podkarpackiego nie odnotowano zdarzeń kwalifikowanych jako poważne awarie przemysłowe oraz zdarzeń o znamionach poważnych awarii przemysłowych.

Na terenie województwa podkarpackiego na dzień 31 grudnia 2023 roku funkcjonowało 358 jednostek OSP, co stanowiło 7,12% wszystkich OSP na terenie kraju. Na dzień 31 grudnia 2024 roku na terenie województwa funkcjonowało 363 jednostek OSP, co stanowiło 7,07% wszystkich OSP na terenie kraju.¹⁵

Działania jakie zostały zrealizowane w latach 2023-2024 w obszarze interwencji „Zagrożenia poważnymi awariami” dotyczyły przede wszystkim poprawy technicznego wyposażenia służb ratunkowych.

¹⁵ Źródło: Biuletyn informacyjny Państwowej Straży Pożarnej za rok 2023 i 2024

Działania realizowane przez gminy w roku 2023 i 2024.

W latach 2023-2024 gminy oraz miasta województwa podkarpackiego realizowały działania ukierunkowane na wzmocnienie potencjału technicznego jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP), szczególnie w zakresie przeciwdziałania i zwalczania zagrożeń.

W ramach działań doposażono jednostki OSP w nowoczesny sprzęt ratowniczy i techniczny, który znacząco zwiększa skuteczność prowadzenia działań interwencyjnych i ratunkowych.

Zakupy obejmowały m.in.:

- samochody strażackie i lekkie samochody ratowniczo-gaśnicze,
- pojazdy typu quad wraz z przyczepami transportowymi,
- sprzęt do usuwania skutków zjawisk katastrofalnych,
- narzędzia hydrauliczne na szkolenia dla strażaków OSP,
- kamery termowizyjne,
- namioty pneumatyczne (tymczasowe miejsce dowodzenia, zakwaterowania służb ratunkowych, miejsca opieki dla poszkodowanych),
- elektryczne zestawy do ratownictwa technicznego,
- pompy zanurzeniowe,
- parawany ochronne,
- radiotelefony nasobne,
- agregaty prądotwórcze.

Na realizację tego zadania przeznaczono kwotę w wysokości 8 103 387,26 zł w 2023 roku oraz kwotę 12 996 606,43 zł w 2024 roku.

Środki te zostały sfinansowane z budżetu jednostek samorządu terytorialnego, budżetu Jednostek OSP, środków NFOŚiGW i WFOŚiGW w Rzeszowie, Lasów Państwowych oraz środków unijnych

Gminy prowadziły również kampanie edukacyjno-informacyjne mające na celu zwiększenie świadomości mieszkańców o zasadach postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii poprzez umieszczanie na stronach internetowych informacji na ten temat.

Gmina Tyczyn w 2024 roku podjęła się dystrybucji „Poradnika postępowania w sytuacjach wystąpienia zagrożeń”. Na ten cel przeznaczono środki własne w wysokości 14 698,50 zł.

Działania realizowane przez inne instytucje i podmioty w roku 2023 i 2024

W latach 2023-2024 przeprowadzone zostały kontrole w zakładach zaliczanych do grup dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Kontrole te zostały przeprowadzone przez jednostki do tego uprawnione, czyli przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Rzeszowie. Łącznie przeprowadzonych zostało 35 kontroli przez WIOŚ w Rzeszowie i 40 kontroli przez KW PSP w Rzeszowie.

Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Rzeszowie w latach 2023-2024 zakupiła i dostarczyła specjalistyczne pojazdy pożarnicze dla jednostek na terenie województwa podkarpackiego. Działanie to zostało sfinansowane za pomocą środków pochodzących z:

- NFOŚiGW,
- Funduszu Wsparcia PSP,
- budżetu województwa,
- budżetu KW PSP i KG PSP,
- budżetu państwa,
- środków UE,
- Programu Interreg Polska-Ukraina 2021-2027.

Całkowity koszt zadania wyniósł 24 141 305,35 zł w 2023 roku oraz 13 751 169,10 zł w 2024 roku.

5. Wskaźniki środowiskowe dla województwa podkarpackiego

Wskaźniki środowiskowe mają na celu ocenę stopnia zmian w środowisku.

Do ich określenia wykorzystywane są przede wszystkim dane Głównego Urzędu Statystycznego oraz Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

W poniższych tabelach przedstawiono wskaźniki kontroli realizacji Programów Ochrony Środowiska Województwa podkarpackiego z wartościami odniesienia.

Tabela 55. Zestawienie wskaźników realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2020-2023
z perspektywą do 2027 roku

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość wskaźnika w roku bazowym (2019 r.)	Wartość docelowa (2023 r.)	Osiągnięta wartość (2023 r.)	Tendencja
Ochrona klimatu i jakości powietrza	-	-	-	-	-
Liczba stref zaliczonych do klasy C w zakresie zanieczyszczeń ocenianych w kryterium ochrony zdrowia: – pył PM10	GIOŚ	1	0	0	Spadek
Liczba stref zaliczonych do klasy C w zakresie zanieczyszczeń ocenianych w kryterium ochrony zdrowia: – pył PM2,5	GIOŚ	1	0	0	Spadek
Liczba stref zaliczonych do klasy C w zakresie zanieczyszczeń ocenianych w kryterium ochrony zdrowia: – benzo(a)piren	GIOŚ	2	0	1	Spadek
Powierzchnia województwa objęta przekroczeniami średniorocznych norm zanieczyszczeń problemowych [%] – pył PM10	GIOŚ	0,2	0	0	Spadek
Powierzchnia województwa objęta przekroczeniami średniorocznych norm zanieczyszczeń problemowych [%] – pył PM2,5	GIOŚ	0,1	0	0	Spadek
Powierzchnia województwa objęta przekroczeniami średniorocznych norm zanieczyszczeń problemowych [%] – benzo(a)piren	GIOŚ	13,5	0	0,2	Spadek
Wartość wskaźnika średniego narażenia na pył PM2,5 na terenie miasta Rzeszów [µg/m3],	MKiŚ	21	18	16	Spadek
Długość sieci ciepłej przesyłowej i rozdzielczej [km]	GUS	673,6	≥ 673,6	674,2	Wzrost

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość wskaźnika w roku bazowym (2019 r.)	Wartość docelowa (2023 r.)	Osiągnięta wartość (2023 r.)	Tendencja
Długość czynnej sieci gazowej ogółem [km]	GUS	20375,9	≥ 20375,9	21497,1	Wzrost
Ilość wymienionych/ zmodernizowanych kotłów [szt.] (na podstawie e-sprawozdawczości Programów ochrony powietrza)	-	2030	≥ 2030	9197	Wzrost
Program „Czyste Powietrze”	-	-	wzrost	wzrost	Wzrost
Centralna ewidencja emisyjności budynków „CEEB” (ilość złożonych deklaracji) ¹⁶	CEEB	-	wzrost	b.d.	b.d.
Liczba przewozów pasażerskich komunikacją miejską [mln osób]	GUS	72,8	72,8	45,1	Spadek
Długość ścieżek rowerowych [km]	GUS	644,5	> 644,5	808,6	Wzrost
Liczba parkingów w systemie „parkuj i jedź”	GUS	18	wzrost	20	Wzrost

¹⁶ Brak danych dotyczących wskaźnika. Ze względu na brak danych przyjęto wskaźnik zastępczy:

- 1) budynki wyłącznie ze źródłami ciepła na paliwa stałe wg. CEEB: 244 514 szt. (56,7%),
- 2) budynki wyłącznie ze źródłami ciepła niskoemisyjnymi wg. CEEB: 101 575 szt. (23,29%),
- 3) budynki zarówno ze źródłami ciepła na paliwa stałe jak i niskoemisyjne wg. CEEB: 63 835 szt. (14,64%)

Struktura źródeł ciepła w domach jednorodzinnych w podziale na województwa CEEB, stan na 19.10.2025 r.
[data dostępu: 20.10.2025 r.]

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość wskaźnika w roku bazowym (2019 r.)	Wartość docelowa (2023 r.)	Osiągnięta wartość (2023 r.)	Tendencja
Stan inwentarzowy taboru komunikacji miejskiej [szt.]		488	wzrost	504	Wzrost
Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska [tys. Mg]	GUS	1,19	spadek	0,694	Spadek
Zagrożenie hałasem	-	-	-	-	-
Liczba osób w warunkach przekroczenia poziomu LN>55dB [szt.]	GIOŚ	50441	spadek	11300	Spadek
Promieniowanie elektromagnetyczne	-	-	-	-	-
Liczba punktów pomiarowych objętych badaniami poziomu pól elektromagnetycznych oraz liczba punktów pomiarowych, w których przekroczone zostały wartości dopuszczalne [szt.]	GIOŚ	45/0	Wg PMŚ	37/0	Spadek
Gospodarowanie wodami	-	-	-	-	-
Długość obwałowań przeciwpowodziowych [km]	PGW WP	643,7	≥ 643,7	651,61	Wzrost
Pojemność suchych zbiorników [dam ³]	PGW WP	5700	wzrost	5690	Spadek
Efekty rzeczowe inwestycji w danym roku: obwałowania przeciwpowodziowe [km]	GUS	7,7	Bieżący monitoring	7,7	Bez zmian
Pojemność obiektów małej retencji wodnej [dam ³]	MKiŚ	5041,2	wzrost	5241,6	Wzrost

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość wskaźnika w roku bazowym (2019 r.)	Wartość docelowa (2023 r.)	Osiągnięta wartość (2023 r.)	Tendencja
Gospodarka wodno-ściekowa	-	-	-	-	-
Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków [%]	GUS	75,6	wzrost	79,0	Wzrost
Długość sieci kanalizacyjnej [km]	GUS	17720,6	wzrost	20082,8	Wzrost
Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej [%]	GUS	71,1	wzrost	73,5	Wzrost
Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem [%]	GUS	57,2	≤ 57,2	46,8	Spadek
Nieoczyszczone ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi – razem [hm ³]	GUS	0,8	≤ 0,8	0,7	Spadek
Udział JCWP o stanie dobrym [%]	GIOŚ	0,1	wzrost	4,35	Wzrost
Udział JCWPd o stanie dobrym [%]	GIOŚ	93,3	100	86,7	Spadek
Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej [%]	GUS	81,2	≥ 81,2	81,9	Wzrost
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem [hm ³]	GUS	240,8	≤ 240,8	214,8	Spadek
Długość sieci wodociągowej rozdzielczej [km]	GUS	15679,9	≥ 15679,9	18396,1	Wzrost
Zasoby geologiczne	-	-	-	-	-
Liczba udokumentowanych złóż [szt.]	PIG-PIB	1152	≥ 1152	1206	Wzrost

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość wskaźnika w roku bazowym (2019 r.)	Wartość docelowa (2023 r.)	Osiągnięta wartość (2023 r.)	Tendencja
Zasoby surowców o istotnym znaczeniu gospodarczym w skali regionu: – gaz ziemny [mln m ³]	PIG-PIB	28685,28	≥ 28685,28	31496,75	Wzrost
Zasoby surowców o istotnym znaczeniu gospodarczym w skali regionu: – ropa naftowa [mln m ³]	PIG-PIB	828,78	≥ 828,78	834,24	Wzrost
Zasoby surowców o istotnym znaczeniu gospodarczym w skali regionu: – wody lecznicze [mln m ³ /h]	PIG-PIB	96,93	≥ 96,93	125,00	Wzrost
Zasoby surowców o istotnym znaczeniu gospodarczym w skali regionu: – piaski i żwiry [tys Mg]	PIG-PIB	1319279,0	≥ 1319279,0	1396683,0	Wzrost
Gleby	-	-	-	-	-
Powierzchnia użytków rolnych wymagających wapnowania (w stopniu koniecznym i potrzebnym) [%]	OSChR	61	≤ 61	55	Spadek
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej [ha]	GUS	571379,0	≥ 571379,0	545823	Spadek
Liczba producentów ekologicznych	IJHARS	1093	1250	832	Spadek
Liczba przetwórci ekologicznych	IJHARS	47	50	49	Wzrost
Udział powierzchni użytków rolnych ekologicznych w użytkach rolnych ogółem [%]	GUS	2,06	2,52	1,83	Spadek
Powierzchnia gruntów zrekultywowanych w ciągu roku [ha]	GUS	95,0	Bieżący monitoring	96,0	Wzrost

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość wskaźnika w roku bazowym (2019 r.)	Wartość docelowa (2023 r.)	Osiągnięta wartość (2023 r.)	Tendencja
Liczba gmin posiadających opracowane Mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi [szt.]	PIG-PIB	78	Wszystkie gminy województwa objęte projektem	106	Wzrost
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	-	-	-	-	-
Masa odpadów komunalnych zebranych i odebranych ogółem [Mg]	DOŚ UMWP	532866,58*	598759,00	531999,66	Spadek
Ogólna masa odpadów komunalnych poddanych procesom odzysku [Mg]	DOŚ UMWP	518503,14*	588971,30	524048,50	Wzrost
Zasoby przyrodnicze	-	-	-	-	-
Opracowany audyt krajobrazowy	PBPP	0	1	0	Bez zmian
Liczba ustanowionych planów ochrony parków krajobrazowych	Dz. U. WP	5	10	1	Spadek
Liczba ustanowionych planów ochrony i planów zadań ochronnych Natura 2000	RDOŚ	28	47	37	Spadek
Liczba ustanowionych planów ochrony rezerwatów przyrody	RDOŚ	0	10	0	Bez zmian
Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem [%]	GUS	44,9	≥ 44,9	44,9	Bez zmian
Liczba ważniejszych zwierząt chronionych w województwie podkarpackim [szt.]	GUS	17153	≥ 17153	14261	Spadek

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość wskaźnika w roku bazowym (2019 r.)	Wartość docelowa (2023 r.)	Osiągnięta wartość (2023 r.)	Tendencja
Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w miastach województwa podkarpackiego [ha]	GUS	2985,89	≥ 2985,89	3082,72	Wzrost
Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem [%]	GUS	0,2	≥ 0,2	0,2	Bez zmian
Lesistość [%]	GUS	38,2	38,3	38,3	Wzrost
Powierzchnia lasów [ha]	GUS	682552,95	≥ 682552,95	693201,53	Wzrost
Odnowienia i zalesienia [ha/rok]	GUS	2855,96	Bieżący monitoring	4071,06	-
Powierzchnia lasów ochronnych [%]	GUS	59,1	≥ 59,1	5,99	Bez zmian
Powierzchnia pożarów lasów [ha]	GUS	122,1	Bieżący monitoring	33,21	Spadek
Zagrożenia poważnymi awariami	-	-	-	-	-
Liczba zakładów dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej [szt.]	KW PSP	12	Bieżący monitoring	17	Wzrost
Liczba zakładów zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej [szt.]	KW PSP	22	Bieżący monitoring	20	Spadek
Liczba przypadków wystąpienia poważnej awarii przemysłowej [szt.]	WIOŚ	0	0	0	Bez zmian

*Dane z 2018 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych oraz przetworzonych danych

Tabela 56. Zestawienie wskaźników realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2024-2027 z perspektywą do 2031 roku

Wskaźnik	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość docelowa (2027 r.)	Osiągnięta wartość (2024 r.)	Tendencja
Ochrona klimatu	-	-	-	-
Liczba opracowanych dokumentów strategicznych [szt.]	brak	wzrost	wzrost	Wzrost
Ochrona powietrza	-	-	-	-
Liczba stref zaliczonych do klasy C w zakresie zanieczyszczeń ocenianych w kryterium ochrony zdrowia: – pył PM10	2 (2021 r.)	0	0	Spadek
Liczba stref zaliczonych do klasy C w zakresie zanieczyszczeń ocenianych w kryterium ochrony zdrowia: – pył PM2,5	2 (2021 r.)	0	0	Spadek
Liczba stref zaliczonych do klasy C w zakresie zanieczyszczeń ocenianych w kryterium ochrony zdrowia: – benzo(a)piren	2(2021 r.)	0	1	Spadek
Powierzchnia stref oceny jakości powietrza, w których zarejestrowano przekroczenia wartości dopuszczalnych lub docelowych dla: - pyłu PM10 [km ²]	75,3 (2021 r.)	0	0	Spadek
Powierzchnia stref oceny jakości powietrza, w których zarejestrowano przekroczenia wartości dopuszczalnych lub docelowych dla: - pyłu PM2,5 [km ²]	101,2 (2021 r.)	0	0	Spadek
Powierzchnia stref oceny jakości powietrza, w których zarejestrowano przekroczenia wartości dopuszczalnych lub docelowych dla: - benzo(a)pirenu [km ²]	2949,7 (2021 r.)	0	0,8	Spadek
Ładunek emisji z sektora komunalno-bytowego w zakresie: - pyłu PM10 [Mg]	12140,8 (2021 r.)	Spadek	10617,8	Spadek

Wskaźnik	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość docelowa (2027 r.)	Osiągnięta wartość (2024 r.)	Tendencja
Ładunek emisji z sektora komunalno-bytowego w zakresie: - pyłu PM _{2,5} [Mg]	11910,9 (2021 r.)	Spadek	9795,9	Spadek
Ładunek emisji z sektora komunalno-bytowego w zakresie: - benzo(a)pirenu [Mg]	7,216 (2021 r.)	spadek	3,228	Spadek
Długość odcinków dróg będących obwodnicami [km]	wskaźnik zróżnicowany w zależności od miasta	wzrost	90	-
Długość ścieżek rowerowych [km]	719,3 (2021 r.)	wzrost	876,2	Wzrost
Liczba parkingów P&R [szt.]	18 (2021 r.)	wzrost	20	Wzrost
Liczba przewozów pasażerskich komunikacją miejską [mln osób]	35,3 (2021 r.)	wzrost	46,5	Wzrost
Zagrożenie hałasem	-	-	-	-
Opracowanie lub aktualizacja Strategicznych map hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie	Opracowywane co 5 lat	Opracowywane co 5 lat	-	-
Opracowanie lub aktualizacja Programu Ochrony przed hałasem	Opracowywane co 5 lat	Opracowywane co 5 lat	tak	-
Pola elektromagnetyczne	-	-	-	-
Liczba punktów pomiarowych, w których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych	0 (2022 r.)	0	0	Bez zmian

Wskaźnik	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość docelowa (2027 r.)	Osiągnięta wartość (2024 r.)	Tendencja
Gospodarowanie wodami	-	-	-	-
Pojemność obiektów małej retencji wodnej [dam ³]	5165,10 (2022 r.)	wzrost	5413,9	Wzrost
Udział JCWP o stanie/potencjale ekologicznym bardzo dobrym i dobrym [%]	6,30 (2022 r.)	wzrost	3,43	Spadek
Udział JCWPd o stanie dobrym [%]	94 (2019 r.)	100	93,3	Spadek
Gospodarka wodno-ściekowa	-	-	-	-
Długość sieci wodociągowej rozdzielczej [km]	16280,10 (2021)	wzrost	18653,2	Wzrost
Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej [%]	81,70 (2022)	wzrost	82,10	Wzrost
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem [dam ³]	195773 (2022 r.)	spadek	231261,1	Wzrost
Długość sieci kanalizacyjnej [km]	19538,90 (2022 r.)	wzrost	20692,3	Wzrost
Liczba oczyszczalni ścieków komunalnych [szt.]	230 (2022 r.)	wzrost	226	Spadek
Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej [%]	72,90 (2022 r.)	wzrost	74,1	Wzrost
Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem [%]	41,50 (2022 r.)	spadek	52,0	Wzrost
Zasoby geologiczne	-	-	-	-
Liczba udokumentowanych złóż [szt.]	1180 (2022 r.)	wzrost	1206	Wzrost

Wskaźnik	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość docelowa (2027 r.)	Osiągnięta wartość (2024 r.)	Tendencja
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	-	-	-	-
Masa zinwentaryzowanych materiałów zawierających azbest pozostałych do unieszkodliwienia [Mg]	285312,57 (2022 r.)	spadek	268153644 ¹⁷	Spadek
Masa odpadów komunalnych przekazywanych do procesów odzysku, w tym recyklingu [Mg]	455182,98 (2022 r.)	wzrost	110796,9	Spadek
Liczba dzikich składowisk odpadów na terenie województwa [szt.]	60 (2022 r.)	spadek	74	Wzrost
Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych [%]	30,5 (2022 r.)	57	47,80	Wzrost
Zasoby przyrodnicze	-	-	-	-
Liczba parków krajobrazowych posiadających plany ochrony [szt]	3 (2023 r.)	>0	1	Wzrost
Liczba obszarów Natura 2000 posiadających plany zadań ochronnych [szt.]	37 (2023 r.)	>37	43	Wzrost
Liczba siedlisk przyrodniczych oraz gatunków objętych ochroną czynną [ha/szt.]	brak	>0	b.d.	b.d.
Liczba przejść dla zwierząt w ciągu dróg wojewódzkich objęta monitoringiem [szt.]	brak	>0	16	Wzrost
Liczba wprowadzonych obiektów pozwalających na kanalizację ruchu turystycznego [szt.]	brak	>0	0	Bez zmian

¹⁷ Dane na dzień 22.10.2025 rok

Wskaźnik	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość docelowa (2027 r.)	Osiągnięta wartość (2024 r.)	Tendencja
Powierzchnia terenów zieleni (parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej) [ha]	3427,66 (2021 r.)	wzrost	b.d.	-
Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem [%]	0,2 (2021 r.)	wzrost	0,2	Bez zmian
Lesistość [%]	38,3 (2022 r.)	wzrost	38,4	Wzrost
Zagrożenia poważnymi awariami	-	-	-	-
Liczba przypadków wystąpienia poważnych awarii przemysłowych [szt.]	0 (2021 r.)	0	0	Bez zmian

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych oraz przetworzonych danych

6. Podsumowanie

Program ochrony środowiska to instrument wykorzystywany przez jednostki samorządu terytorialnego do realizacji działań związanych z polityką ekologiczną. Jego rolą jest wdrażanie kluczowych założeń krajowej polityki ochrony środowiska na poziomie lokalnym i regionalnym, z uwzględnieniem specyfiki danego obszaru oraz jego uwarunkowań. Głównym celem tych programów, niezależnie od szczebla administracyjnego, jest poprawa jakości środowiska naturalnego oraz racjonalne i zrównoważone zarządzanie zasobami przyrodniczymi.

W niniejszym Raporcie przeanalizowano zadania, które zostały zrealizowane w ramach 10 obszarów priorytetowych określonych w: „Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2020-2023 z Perspektywą do 2027 roku” oraz „Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2024-2027 z Perspektywą do 2031 roku”.

Raport został opracowany w oparciu o dane pochodzące z Urzędu Marszałkowskiego oraz informacje zebrane poprzez ankiety skierowane do gmin, powiatów, instytucji i przedsiębiorstw działających na terenie województwa. Dodatkowo wykorzystano dane pochodzące z instytucji dysponujących bazami informacji, m.in. takich jak: Generalna Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzka Inspekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Rzeszowie, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Rzeszowie oraz Główny Urząd Statystyczny.

Stopień realizacji głównych założeń i celów ocenia się poprzez zestawienie aktualnych wartości wskaźników z ich wartościami wyjściowymi określonymi w Programach Ochrony Środowiska. Taka analiza pozwala na identyfikację kierunku i skali zmian zachodzących w środowisku, ocenę jego aktualnego stanu oraz podjęcie działań ukierunkowanych na jego ochronę i poprawę.

W obszarze interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza” zaobserwowano poprawę jakości powietrza w zakresie stężenia pyłów zawieszonych PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu. Zmniejszyła się powierzchnia województwa objęta przekroczeniami średniorocznych norm zanieczyszczeń problemowych benzo(a)pirenu.

W raportowanych latach nastąpił wzrost długość sieci ciepłej przesyłowej i rozdzielczej oraz długość sieci gazowej osiągając wartości docelowe.

W 2023 roku zmniejszyła się niestety liczba przewozów pasażerskich komunikacją miejską co może negatywnie oddziaływać na jakość powietrza w regionie.

W latach 2023-2024 zwiększyła się liczba parkingów w systemie „parkuj i jedź” oraz długość ścieżek rowerowych. W 2023 roku nastąpił spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska.

W ramach ochrony przed hałasem dokonano pomiarów hałasu drogowego. Analiza uzyskanych wyników pomiarów hałasu wykazała, że w 11 przypadkach, stwierdzono przekroczenia krótkookresowych dopuszczalnych wartości poziomu hałasu w środowisku. Biorąc pod uwagę wyniki pomiarów krótkookresowego poziomu hałasu (LAeqD i LAeqN) w punktach oceny długookresowego poziomu hałasu w porze dnia odnotowano 18 przekroczeń standardów akustycznych w stosunku do funkcji spełnianej przez teren, a w porze nocy 19 przekroczeń.

Przeprowadzono łącznie w 20 punktach pomiary hałasu szynowego. Tylko w 1 punkcie pomiarowym stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu w porze nocy. W 6 punktach pomiary przeprowadzone zostały na terenach niechronionych akustycznie. Analiza wyników pomiarów hałasu przemysłowego wykazała przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku w 4 podmiotach (6% zakładów), w tym w 3 zakładach w porze dnia i 1 zakładzie w porze nocy.

W raportowanych latach kontynuowano monitoring pól elektromagnetycznych. Łącznie w latach 2023 -2024 monitoringiem badawczym objęto 74 punkty stałej sieci monitoringu. W żadnym z punktów pomiarowych nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych wartości promieniowania elektromagnetycznego.

W obszarze „Gospodarowanie wodami” na terenie województwa podkarpackiego zrealizowanych zostało szereg działań przez UMWP, powiaty, gminy oraz inne podmioty działające na terenie województwa. W 2023 roku nastąpił udział JCWP o dobrym stanie w porównaniu do wartości bazowej z 2019 roku. W 2023 roku nie osiągnięto zakładanej wartości docelowej w przypadku udziału JCWPd o dobrym stanie ekologicznym. Natomiast w 2024 roku nastąpił spadek udziału zarówno JCWP jak i JCWPd o dobrym stanie ekologicznym w porównaniu z wartościami bazowymi. Zaleca się dalszą realizację zadań z zakresu gospodarowania wodami, a także kontrole podmiotów w zakresie użytkowania wód powierzchniowych oraz podziemnych.

Analizując obszar „Gospodarka wodno-ściekowa” odnotowano wzrost długości zarówno sieci wodociągowej, jak i kanalizacyjnej. Zmniejszył się natomiast udział przemysłu w ogólnym zużyciu wody, co może świadczyć o wdrażaniu korzystnych rozwiązań technologicznych, takich jak obiegi zamknięte, sprzyjających racjonalnemu gospodarowaniu zasobami wodnymi w zakładach przemysłowych.

W latach 2023-2024 w ramach działań związanych z zasobami geologicznymi realizowano głównie zadania skupiające się przede wszystkim na ochronie planistycznej złóż kopalin, wydawaniu koncesji na ich eksploatację oraz kontroli przestrzegania warunków określonych w wydawanych decyzjach.

W latach 2023-2024 przeprowadzone zostały badania gleb na terenie województwa, na podstawie których określono potrzeby wapnowania gleb. Uzyskane wyniki wskazują, że wapnowanie jest konieczne na 41% powierzchni gruntów ornych oraz na 30% powierzchni użytków zielonych. Na użytkach rolnych konieczność wapnowania wymaga 40% powierzchni.

W obszarze interwencji „Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów” w 2023 roku odnotowano spadek masy komunalnych odpadów zebranych z przeznaczeniem do recyklingu w porównaniu z rokiem 2022. Choć w 2024 roku wartość ta wzrosła, nadal nie osiągnęła poziomu z 2022 roku. Zauważalny jest również systematyczny wzrost masy odpadów komunalnych wytwarzanych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Ponadto, w 2023 roku odnotowano wzrost liczby dzikich wysypisk w porównaniu do roku poprzedniego. W 2024 roku wskaźnik ten utrzymał się na poziomie z roku 2023.

W raportowanych latach przeprowadzonych zostało szereg działań związanych z ochroną zasobów przyrodniczych. W 2024 roku Samorząd Województwa Podkarpackiego przyjął projekt Audytu krajobrazowego i przekazał go do zaopiniowania przez uprawnionego do tego instytucje i rady gmin. Projekt ten został również przekazany do konsultacji społecznych. Dokument został

przyjęty przez Sejmik Województwa Podkarpackiego w dniu 31 marca 2025 roku. W miastach województwa podkarpackiego odnotowano wzrost powierzchni parków, zieleni oraz terenów zieleni osiedlowej w porównaniu z rokiem bazowym. Zwiększyła się również powierzchnia lasów. Co istotne, w 2023 roku zaobserwowano spadek powierzchni objętej pożarami lasów, co może świadczyć o skutecznej realizacji działań w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

Działania jakie zostały zrealizowane w latach 2023-2024 w obszarze interwencji „Zagrożenia poważnymi awariami” dotyczyły przede wszystkim poprawy technicznego wyposażenia służb ratunkowych. W ramach działań doposażono jednostki OSP w nowoczesny sprzęt ratowniczy i techniczny, który znacząco zwiększa skuteczność prowadzenia działań interwencyjnych i ratunkowych. Według danych na 31 grudnia 2023 roku, na terenie województwa podkarpackiego znajdowało się 17 zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz 20 zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Dane z 31 grudnia 2024 roku wskazują na wzrost liczby ZDR o 1 (do 18) oraz spadek liczby ZWR o 1 (do 19).

Zgodnie z informacjami uzyskanymi z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie, na terenie województwa podkarpackiego znajduje się 36 zakładów zaliczanych do Potencjalnych sprawców poważnych awarii (PSPA). Zgodnie z danymi uzyskanymi z Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Rzeszowie oraz WIOŚ w Rzeszowie w okresie od początku 2023 roku do końca 2024 roku na terenie województwa podkarpackiego nie odnotowano zdarzeń kwalifikowanych jako poważne awarie przemysłowe oraz zdarzeń o znamionach poważnych awarii przemysłowych.

Na podstawie analizy danych pochodzących z różnych instytucji oraz informacji statystycznych i monitoringowych stwierdzono, że w województwie podkarpackim realizowane są liczne działania, które przekładają się na wymierne efekty ekologiczne oraz stopniową poprawę stanu środowiska naturalnego w regionie.

Wskazane poniżej działania mają kluczowe znaczenie dla poprawy jakości środowiska i powinny być kontynuowane w kolejnych latach:

- prowadzenie monitoringu środowiska, w tym jakości powietrza, hałasu, wód powierzchniowych i podziemnych, jakości gleb,
- kontynuacja działań mających na celu poprawę jakości powietrza – w ramach, których osoby fizyczne mogą dokonywać takich działań jak: termomodernizacje budynków, montaż instalacji fotowoltaicznych, ograniczenia tzw. „niskiej emisji” z domów ogrzewanych indywidualnie poprzez zmianę systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie (sieć ciepłownicza, sieć gazowa),
- prowadzenie kontroli przestrzegania zakazu spalania odpadów w piecach domowych,
- ograniczenia emisji ze źródeł komunikacyjnych poprzez udoskonalanie systemów zarządzania ruchem, budowę obwodnic, budowę ścieżek rowerowych, zakup niskoemisyjnych autobusów, propagowanie korzystania z transportu publicznego,
- zadania związane z ograniczaniem hałasu, w szczególności komunikacyjnego, tj. budowa ekranów akustycznych, progów zwalniających, tworzenie pasów zieleni,

- zwiększenie udziału OZE poprzez montaż pomp ciepła, kotłowni na biomasę, paneli fotowoltaicznych,
- regularna inwentaryzacja przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych – zapobieganie nielegalnym zrzutom ścieków do środowiska,
- eliminacja nielegalnych eksploatacji kopalin i naliczanie za te działania kar,
- wapnowanie gleb zakwaszonych,
- przygotowywanie do ponownego wykorzystania i recykling materiałów odpadowych jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych, w miarę możliwości, odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych,
- bieżąca likwidacja nielegalnych składowisk odpadów,
- usuwanie wyrobów zawierających azbest,
- ochrona rzadkich chronionych i zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt,
- zwiększenie udziału zieleni w miastach poprzez tworzenie parków, skwerów, itp.,
- tworzenie łąk kwietnych przyciągających owady zapylające,
- prowadzenie kontroli ZDR i ZZR w celu zapobiegania powstawaniu awarii przemysłowych,
- kontynuowanie prowadzenia wszelkiego rodzaju działań związane z edukacją, tj. organizacja warsztatów, szkoleń, konkursów, wydawanie broszur i ulotek w celu zwiększenia świadomości u społeczeństwa na temat ekologii, ochrony jakości powietrza, selektywnej zbiórki odpadów, właściwego wykorzystywania wody.

Nakłady finansowe poniesione na realizację zadań wpisujących się w Programy Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego w latach 2023-2024 wyniosły łącznie około 10 899 792 760,99zł.

Największe środki przeznaczono na działania związane z ochroną zasobów przyrodniczych. W 2023 roku łącznie na ten cel przeznaczono 1 564 355 126,18 zł, a w 2024 roku 1 625 232 476,54 zł.

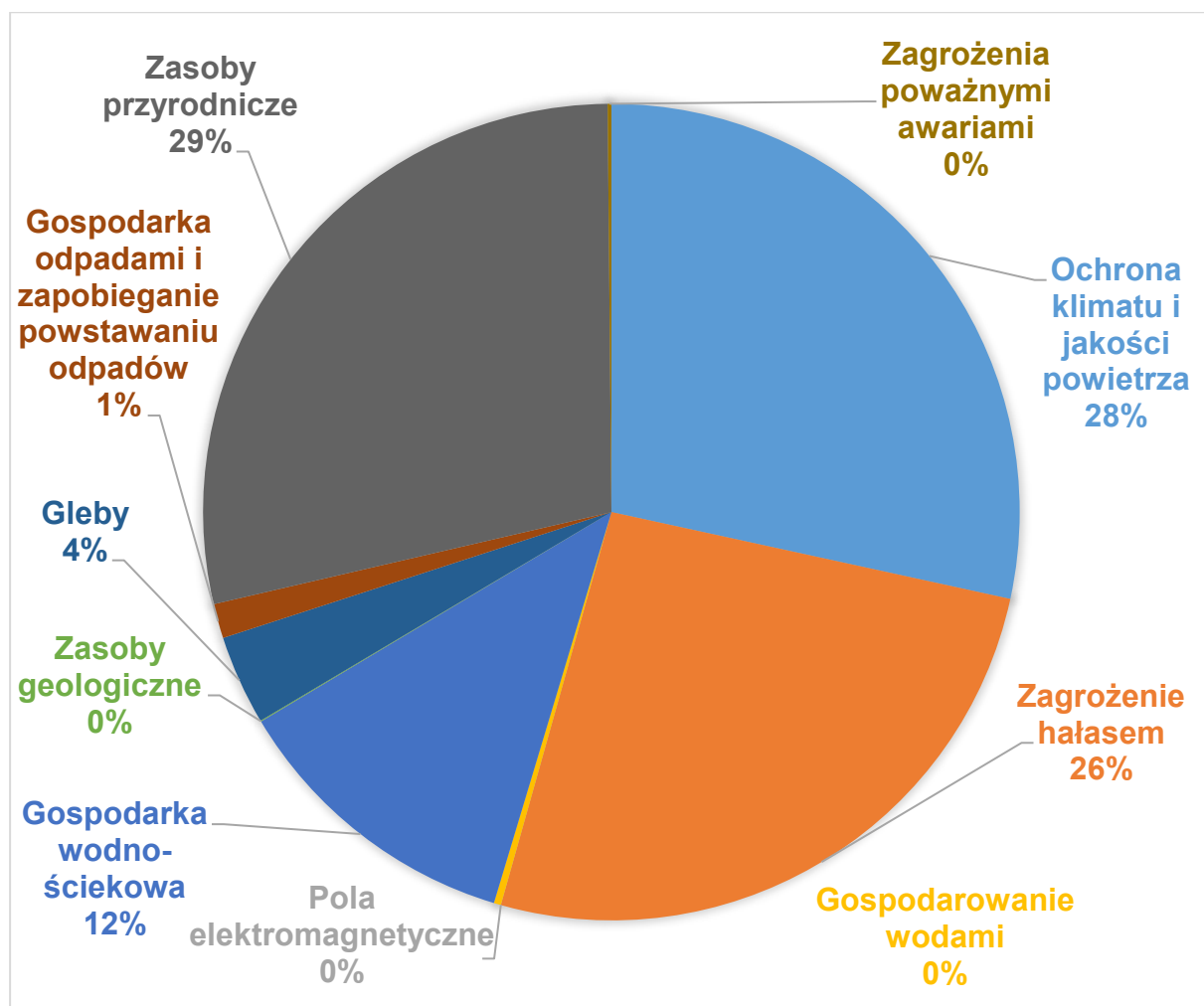
W poniższej tabeli przedstawiono nakłady finansowe poniesione na każdy obszar interwencji w latach 2023-2024.

Tabela 57. Nakłady finansowe poniesione na każdy obszar interwencji w latach 2023-2024.

Obszar Interwencji	Rok 2023	Rok 2024
Ochrona klimatu i jakości powietrza	1561039468,82	1035562329,01
Zagrożenie hałasem	1425723637,06	1623578490,39
Pola elektromagnetyczne	b.d.	b.d.
Gospodarowanie wodami	15464246,87	19082053,04
Gospodarka wodno-ściekowa	646994597,73	795302074,98
Zasoby geologiczne	2000373,60	0,00
Gleby	194935167,95	187537442,06

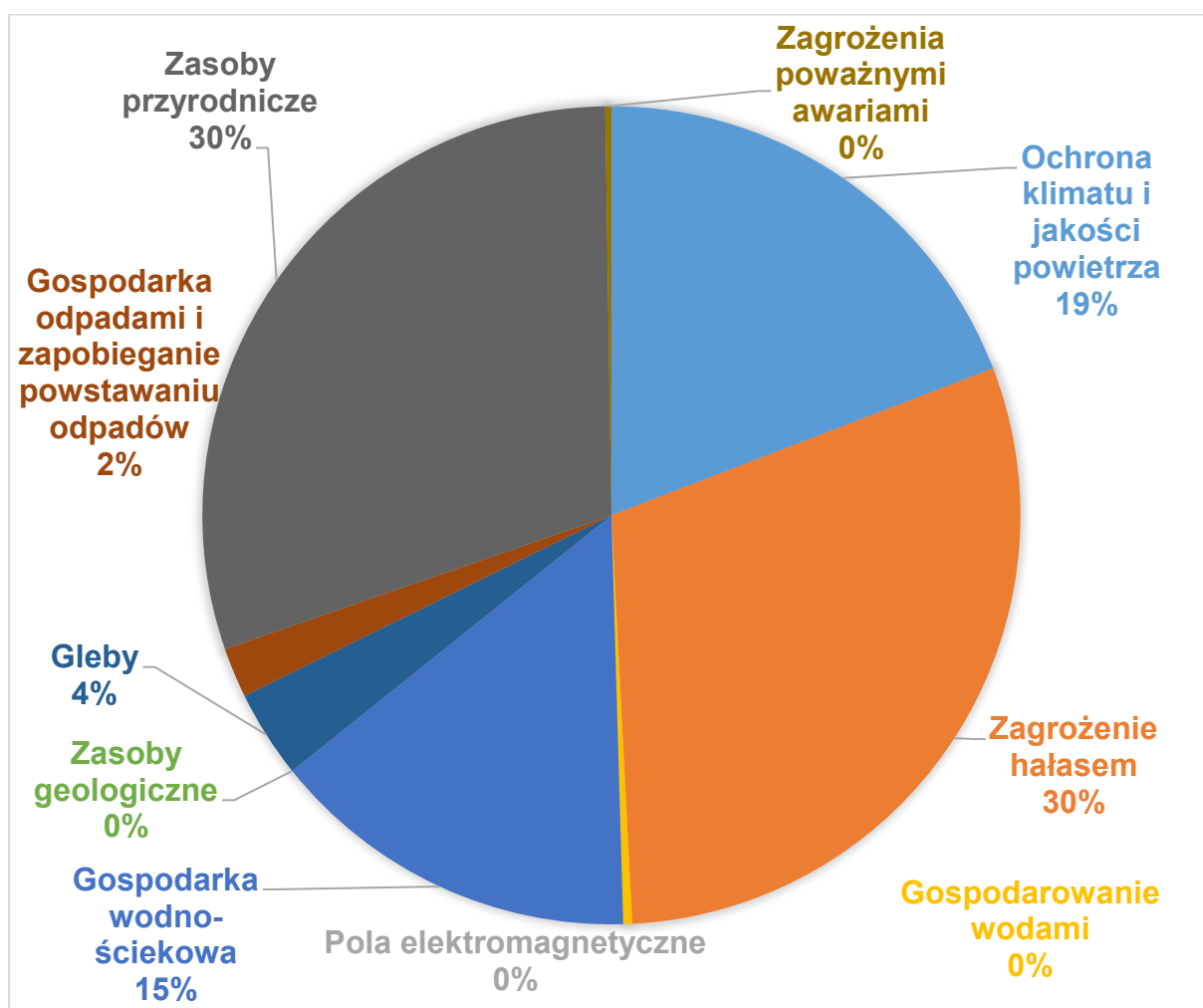
Obszar Interwencji	Rok 2023	Rok 2024
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	75160546,37	106724737,17
Zasoby przyrodnicze	1564355126,18	1625232476,54
Zagrożenia poważnymi awariami	8103387,26	12996606,43
SUMA	5493776551,84	5405935349

Poniżej graficznie przedstawiono udział procentowy kosztów poniesionych w latach 2023-2024 na realizację zadań wpisujących się w Programy Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego.

Rysunek 6. Udział kosztów poniesionych na realizację zadań z Programów Ochrony Środowiska w 2023 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

Rysunek 7. Udział kosztów poniesionych na realizację zadań z Programów Ochrony Środowiska w 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z ankiet

7. Streszczenie

Niniejsze streszczenie zostało przygotowane w odniesieniu do układu treści zawartego w Raporcie z realizacji Programów Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego za lata 2023–2024.

1. Podstawa prawna

Rozdział ten zawiera kluczowe informacje dotyczące podstaw prawnych związanych z opracowaniem niniejszego raportu. Dokument odnosi się do realizacji dwóch programów: „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2020–2023 z perspektywą do 2027 roku”, przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego nr XXXI/521/21 z dnia 19 stycznia 2021 roku oraz „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2024–2027 z perspektywą do 2031 roku”, uchwalonego uchwałą nr LXXI/1229/24 z dnia 26 lutego 2024 roku.

2. Cel i zakres Raportu

Celem Raportu jest ocena stopnia oraz efektów realizacji przyjętych działań, zapisanych w Programach, a także przedstawienie osiągniętych postępów w zakresie poprawy stanu środowiska naturalnego. Raport obejmuje okres od 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2024 roku. W dokumencie zostały opisane działania realizowane lub współfinansowane przez jednostki Samorządu Województwa Podkarpackiego, w tym Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie, Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich oraz jednostki oświatowe i kulturalne. Raport obejmuje także inicjatywy realizowane bądź współfinansowane przez instytucje rządowe, samorządy terytorialne, fundusze ekologiczne, przedsiębiorstwa oraz inne podmioty. Dane do raportu zostały pozyskane na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego.

Wartości wskaźników środowiskowych zostały określone przy wykorzystaniu danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (GIOŚ) oraz Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie (WIOŚ).

3. Charakterystyka Województwa Podkarpackiego

W niniejszym rozdziale przedstawiono ogólną charakterystykę województwa podkarpackiego, ujętą w trzech podrozdziałach: Położenie, Demografia oraz Klimat.

Podrozdział „Położenie” zawiera opis geograficznego usytuowania regionu oraz zestawienie powiatów z uwzględnieniem ich powierzchni. W części „Demografia” zaprezentowano dane dotyczące liczby ludności oraz gęstości zaludnienia. Z kolei podrozdział „Klimat” przedstawia szczegółową charakterystykę warunków klimatycznych województwa. Województwo podkarpackie znajduje się w strefie klimatu umiarkowanego o cechach przejściowych, kształtowanego przez wpływy zarówno klimatu morskiego Europy północno-zachodniej, jak i kontynentalnego klimatu wschodnioeuropejskiego. Dominującą rolę w kształtowaniu warunków pogodowych odgrywają ciepłe i wilgotne masy powietrza polarnomorskiego napływające z zachodu. Znacznie rzadziej obserwuje się wpływ suchych i chłodnych mas powietrza polarnokontynentalnego z kierunku wschodniego, a wpływy innych mas powietrznych (arktycznych czy zwrotnikowych) są w tym regionie marginalne. W 2024 roku środkowa i północna część województwa należała do najcieplejszych obszarów w Polsce. Średnia roczna temperatura powietrza w Rzeszowie wyniosła

11,3°C, co oznacza wzrost o 0,8°C względem roku 2023. Najcieplejszymi miesiącami były lipiec i sierpień, natomiast najchłodniejszym – styczeń (średnia temperatura - 0,4°C). Ekstremalne temperatury zarejestrowano w styczniu (-21,2°C) oraz w lipcu (35,2°C). Średnia roczna prędkość wiatru wyniosła 3,6 m/s, a najsilniejsze porywy przekraczające 20 m/s wystąpiły w grudniu. Roczna suma opadów dla Rzeszowa wyniosła 521,8 mm, z największą ilością opadów w styczniu i wrześniu, a najmniejszą w listopadzie i grudniu. Łącznie odnotowano 194 dni z opadem, przy czym najwięcej opadów miało miejsce w styczniu, a najmniej – w sierpniu.

4. Ocena realizacji Programów Ochrony Środowiska w latach 2023-2024

Program ochrony środowiska określa strategiczne kierunki działań zmierzających do poprawy jakości środowiska oraz minimalizacji negatywnego wpływu działalności człowieka na jego stan. W Programach wyznaczonych zostało 10 obszarów interwencji.

4.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, organy administracji publicznej zobowiązane są do systematycznej oceny jakości środowiska, w tym do corocznej oceny stanu powietrza atmosferycznego. Na podstawie oceny stężeń poszczególnych substancji – zarówno według kryteriów ochrony zdrowia, jak i ochrony roślin – każda strefa zostaje przypisana do jednej z klas. Klasyfikacja ta określa obowiązujące działania: w przypadku przekroczeń norm – konieczne są działania naprawcze, natomiast w przypadku spełnienia standardów – działania mające na celu utrzymanie dobrej jakości powietrza. O przyporządkowaniu strefy do danej klasy decydują wyniki pomiarów uzyskane w miejscach o najwyższych stężeniach danego zanieczyszczenia na danym obszarze. W podrozdziale graficznie przedstawiono podział województwa podkarpackiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza. Przedstawione zostały wyniki klasyfikacji stref województwa podkarpackiego z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, udział powierzchni obszarów objętych przekroczeniami w odniesieniu do strefy oraz wartość wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} na terenie miasta Rzeszowa. Przedstawione zostały działania określone w sprawozdaniach z Programu ochrony powietrza z podziałem na rok 2023 i 2024. Podrozdział zawiera także charakterystykę sieci gazowej oraz sieci ciepłowniczej w latach 2022-2024 na terenie województwa podkarpackiego. Przedstawione zostały informacje na temat emisji komunikacyjnej oraz przedstawiono zmiany w infrastrukturze rowerowej i transporcie publicznym jakie zaszły w latach 2022-2024. Podrozdział przedstawia również opis występowania emisji przemysłowej na terenie województwa. Tabelarycznie przedstawiono wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z podziałem na powiaty i miasta na prawach powiatu.

Przedstawiono działania z uwzględnieniem poniesionych kosztów i źródłem finansowania realizowanych przez: Samorząd Województwa Podkarpackiego, powiaty, gminy, miasta raz inne instytucje i podmioty działające na terenie województwa podkarpackiego.

4.2. Zagrożenia hałasem

Hałas jest powszechnie uznawany za istotny czynnik zanieczyszczający środowisko. Wzrost natężenia hałasu jest bezpośrednio powiązany z rozwojem transportu drogowego, kolejowego i lotniczego, a także z urbanizacją i ekspansją działalności przemysłowej. Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach PMŚ na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami długookresowymi (L_{DWN} , L_N) i krótkookresowymi (L_{AeqD} i L_{AeqN}) z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu, warunków meteorologicznych, natężenia ruchu oraz demograficznych. W 2023 roku Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska (RWMS) w Rzeszowie przeprowadził ocenę stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podkarpackiego. Została ona wykonana na podstawie danych zawartych w systemie informatycznym Inspekcji Ochrony Środowiska – bazie danych EHAŁAS-P. Przedstawione zostały wyniki pomiarów hałasu drogowego krótkookresowego oraz długookresowego na terenie województwa. Przedstawione zostały informacje na temat występowania hałasu lotniczego, szynowego oraz przemysłowego. Opisana została wykonana lokalna mapa hałasu dla miasta Jasła.

Przedstawiono działania z uwzględnieniem poniesionych kosztów i źródłem finansowania realizowanych przez: Samorząd Województwa Podkarpackiego, powiaty, gminy, miasta raz inne instytucje i podmioty działające na terenie województwa podkarpackiego.

4.3. Pola elektromagnetyczne

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach PMŚ. Podstawą prawną do prowadzenia monitoringu pól elektromagnetycznych jest art. 123 ustawy Prawo ochrony środowiska oraz art. 23 ust. 11 pkt 5 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2024 r., poz. 425). Główne źródła promieniowania elektromagnetycznego na terenie województwa podkarpackiego stanowią: stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje radiowe i telewizyjne. Rozmieszczenie tych stacji na obszarze województwa nie jest równomierne. Najwięcej stacji zlokalizowanych jest w dużych miastach.

Od 2021 roku monitoring pól elektromagnetycznych prowadzony jest zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2020 r., poz. 2311).

Zakres prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku obejmuje pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego, w przedziale częstotliwości co najmniej od 80 MHz do 40 GHz w punktach pomiarowych i z częstotliwością wykonywania pomiarów określoną w niniejszym rozporządzeniu.

Przedstawiono działania realizowane przez: gminy, miasta oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie.

4.4. Gospodarowanie wodami

Województwo podkarpackie leży głównie w dorzeczu Wisły, z niewielką częścią w powiecie bieszczadzkim należącą do zlewni Morza Czarnego.

Region charakteryzuje się gęstą siecią rzeczną, obecnością zbiorników retencyjnych (np. Solina) oraz występowaniem wód mineralnych. Monitoring jakości wód powierzchniowych prowadzony w 2023 i 2024 roku wykazał, że znaczna część badanych jednolitych części wód powierzchniowych nie spełniała wymagań dobrego stanu ekologicznego i chemicznego, głównie z powodu przekroczeń poziomów zanieczyszczeń takich jak benzo(a)piren, metale ciężkie oraz substancje biogenne. W przypadku wód podziemnych, większość ocenianych części wykazała dobry stan, z wyjątkiem jednej (JCWPd 135), gdzie prowadzone są działania naprawcze.

Przedstawiono działania z uwzględnieniem poniesionych kosztów i źródłem finansowania realizowanych przez: Samorząd Województwa Podkarpackiego, powiaty, gminy, miasta raz inne instytucje i podmioty działające na terenie województwa podkarpackiego.

4.5. Gospodarka wodno-ściekowa

W rozdziale przedstawiono tabelarycznie charakterystykę sieci wodociągowej oraz sieci kanalizacyjnej z podziałem na powiaty województwa podkarpackiego.

Przedstawiono działania z uwzględnieniem poniesionych kosztów i źródłem finansowania realizowanych przez: powiaty, gminy, miasta raz inne instytucje i podmioty działające na terenie województwa podkarpackiego.

4.6. Zasoby geologiczne

Województwo podkarpackie charakteryzuje się dużą różnorodnością występujących kopalin, co świadczy o jego bogactwie geologicznym oraz potencjale gospodarczym w zakresie surowców mineralnych. Przedstawione zostały informacje na temat aktualnie występujących złóż kopalin, które występują na terenie województwa podkarpackiego, według danych Państwowego Instytutu Geologicznego z Rejestru Obszarów Górniczych.

Opisane zostały działania realizowane w latach 2023-2024 przez powiaty, gminy, miasta oraz Okręgowy Urząd Górniczy w Krośnie.

4.7. Gleby

Gleby Podkarpacia są zróżnicowane i zależą od geologii oraz rzeźby terenu.

Na nizinach dominują gleby bielcowe i płowe, a na wyżej położonych obszarach – brunatne i płowe. W dolinach rzek spotyka się żyzne mady i czarnoziemy. Większość użytków rolnych stanowią gleby średniej i słabej jakości (klasy III–V). Zakwaszenie gleb to poważny problem – wapnowania wymaga nawet 80% gruntów rolnych.

Tabelarycznie przedstawiono informacje na temat wyników wykonanych badań gleb. W ramach badań dokonano klasyfikacji agronomicznej gleb, analizy odczynu pH oraz określono potrzebę wapnowania przebadanych gleb. Wykonano również badania gleb pod kątem ich zasobności w makroelementy takie jak fosfor, potas oraz magnez.

Przedstawiono działania z uwzględnieniem poniesionych kosztów i źródłem finansowania realizowanych przez: Samorząd Województwa Podkarpackiego,

powiaty, gminy, miasta raz inne instytucje i podmioty działające na terenie województwa podkarpackiego.

4.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Skuteczna gospodarka odpadami oraz działania ukierunkowane na ograniczanie ich powstawania stanowią istotny element ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. W rozdziale przedstawiono informacje na temat odpadów zebranych selektywnie na terenie województwa podkarpackiego w latach 2022, 2023 i 2024. Przedstawiono działania z uwzględnieniem poniesionych kosztów i źródłem finansowania realizowanych przez: Samorząd Województwa Podkarpackiego, gminy, miasta oraz inne instytucje i podmioty działające na terenie województwa podkarpackiego.

4.9. Zasoby przyrodnicze

Województwo podkarpackie to jedno z najcenniejszych przyrodniczo obszarów w Polsce i Europie. Charakteryzuje się bogactwem krajobrazów — od gór, przez pogórza, po rozległe doliny rzeczne — oraz bardzo wysoką różnorodnością biologiczną. Rozdział zawiera informacje na temat występujących form ochrony przyrody oraz charakterystyki regionu pod względem powierzchni terenów zieleni miejskiej oraz lasów.

Przedstawiono działania z uwzględnieniem poniesionych kosztów i źródłem finansowania realizowanych przez: Samorząd Województwa Podkarpackiego, powiaty, gminy, miasta raz inne instytucje i podmioty działające na terenie województwa podkarpackiego.

4.10. Zagrożenia poważnymi awariami

Rozdział dotyczy zagadnienia poważnych awarii przemysłowych w kontekście ochrony środowiska w województwie podkarpackim. Przedstawiono w nim definicje poważnej awarii oraz awarii przemysłowej w świetle obowiązujących przepisów prawa. Omówiono również działania podejmowane w celu zapobiegania takim zdarzeniom oraz ograniczania ich skutków dla ludzi i środowiska.

W rozdziale opisano system identyfikacji i nadzoru nad zakładami, w których może dojść do tego typu zdarzeń, a także wskazano rolę służb ratowniczych i instytucji odpowiedzialnych za monitoring oraz reagowanie.

Wspomniano również o podejmowanych działaniach technicznych i organizacyjnych mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa oraz przygotowanie służb na ewentualne zagrożenia.

5. Wskaźniki środowiskowe dla województwa podkarpackiego

Wskaźniki środowiskowe mają na celu ocenę stopnia zmian w środowisku. Do ich określenia wykorzystywane są przede wszystkim dane Głównego Urzędu Statystycznego oraz Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

6. Podsumowanie

Rozdział poświęcony jest Programowi Ochrony Środowiska jako narzędziu służącemu realizacji polityki ekologicznej na poziomie regionalnym i lokalnym. Opisuje on, w jaki sposób samorzady wdrażają cele krajowej strategii ochrony środowiska, dostosowując je do lokalnych warunków i potrzeb. Głównym celem tych działań jest poprawa jakości środowiska oraz odpowiedzialne zarządzanie zasobami naturalnymi.

W treści rozdziału omówiono analizę zadań zrealizowanych w ramach priorytetowych obszarów określonych w programach ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego na różne lata. Przedstawiono także źródła danych, na podstawie których dokonano oceny – zarówno administracyjne (np. Urząd Marszałkowski), jak i specjalistyczne instytucje zajmujące się ochroną środowiska.

Istotnym elementem rozdziału jest opis sposobu monitorowania postępów – poprzez porównywanie wskaźników środowiskowych z wartościami bazowymi.

Na koniec przedstawiono nakłady finansowe jakie zostały poniesione w latach 2023–2024 przez podmioty odpowiedzialne za realizację zadań mających na celu ochronę środowiska.

